

deres fly og ubåter vil kunne rette en alvorlig trussel mot den livsviktige japanske sjøfart på Malakka og Nederlandsk Ostindia.

Krigen i luften: Det dærlige vær på vestfronten har begrenset luftvirksomheten. De all. flystyrker har likevel gjennomført en del kraftige angrep mot tyskernes kommunikasjonslinjer, og i listen over bombeflyene merker vi oss en del nye navn, som Stagen i Ruhr og Ulm på linjen München - Stuttgart. I Ulm har tyskerne nylig foretatt store utvidelser av skiffertøntene for å kunne klare den økede belastning av linjene til fronten. Trafikken i det vestlige Tyskland går nå heller ikke bare en vei, idet evakueringen av sivilbefolkningen i stor utstrekning legger beslag på transportmidlene østover. - Når den tyske motoffensiv kunne komme så overraskende på de allierte, må dette delvis også skyldes de vanskelige værforhold. Tak- en, sneen og regnet har vanskelig gjort luftobservasjonene, og under tysker- nes videre framrykning har de all. marktropper savnet den overlagne luft- støtte de har vært vant til. Hvor hurtig tyskernes motoffensiv vil kunne stanses, kan avhenge av de kommende dagers flyvær.

Bombingen fra Italia denne uken har vært livlig. Trafikken i Sør- Tyskland, Østerrike og Jugoslavia er blitt jevnt angrepet for å vanskelig- gjøre de tyske tilførsler til frontene i Ungarn. Det store syntetiske olje- anlegg i Blockhammer i Tsjekkoslovakia er bombet 4 dager i trekk. Hensikt- en er sikkert å ramme de tyske arméer i Ungarn, som får sine bensintilfø- sler fra de syntetiske oljeanlegg i Tsjekkoslovakia. - I det fjerneste Øst- en har det vært rikt innsett av de store amerikanske Superfortresses, B-29. Disse opererer både fra baser i India, Kina og på Salpan og flyplasser for B-29 er nå også ferdigbygget på Aleutano. Med erobringen av flyplasser på Mindoro har amerikanerne bare 1/2 times flytur til Manila, og fra Mindoro vil det am. luftvåpen beherske hele det Sør-Kinesiske Hav.

Ukens viktigste flyangrep: Des. 14. Dærlig vær vestfronten. Store styrker all. fly bomber mål i Pedalon. Fra India angriper Superforts mål i Rangoon og Bangkok. Des. 15. 700 tunge am. b. + 500 j. bomber Jamb. og Industriemål i Hannover og Kassel. Fra Italia angriper tunge am. b. Jamba neknotpunktet Rosenheim i Sør-Tyskland og Innsbruck, Linz og Salzburg i Østerrike. Des. 16. Kraftig RIF nettangrep i G. Farbenindustries anlegg i Ludwigschafen. am. bombere mot Jernbanemål i Korn-Westheim ved Stuttgart, os korterte Lancasters mot Jernbanestretet Stagen. Fra Italia tunge am. b. mot synt. oljeanlegg i Bruz, Tsjekkoslovakia og Innsbruck. Des. 17. Store styrker br. b. angriper Ulm. Under Luftwaffes innsett av 450 fly i Köln-av- snittet skyter all. fly ned 120 tyske mask., egne tap 37. Fra Italia angri- per tunge am. b. Blockhammer. Superforts bomber Nagoya i Japan og Hankow i Jap. okkupert Kina. Des. 18. 500 Lancasters angriper München, Duisburg, Han- nau og Münster. 500 tunge am. b. + 600 j. bomber Köln, Koblenz og Mainz. Stor taktisk innsett mot den tyske motoffensiv på vestfronten, 46 av 300 tyske fly skutt ned, egne tap 11 j. Fra Italia angriper eskorterte tunge am. b. Blockhammer, Oderthal, Salzburg, Graz og Wien, 21 b. + 8 j. savnes. Des. 19. RAF retter kraftig angrep på tyske krigsskip i Gdynia. Tett tåke hindrer flyvirksomheten på vestfronten. Fra Italia angriper tunge am. b. Blockhammer og Jernbanemål i Østerrike. Fra China angriper Superforts Shanghai, Nanking og flyfabrikker på Kiushiu. Am. melder 742 jap. fly øst- lagt og 94 skip senket el. skadet siste uke under luftoperasjonene ved Fi- lipplinaene. - 0 -

Fredag 15. des. kl. 17,30, etter arbeidstidens slutt, trøngte 6-8 maskerte menn inn på Thunes lok. Verksted på Skøyen. En stund etter ble området rys- set av flere kraftige eksplosjoner og følgende glimrende resultat kunne no- teres: To store damplokomotiver ødelagt ved sprengning av sylindrene. Et elektrisk lokomotiv sett ut av spillet ved sprengning av kompressoren. En stor tysk bogvogn for transport av jernbanetankvogner ødelagt, (tyske me- kanikere arbeidet for tiden på denne vogn). 5 jigger for tilføringsmekanis- men på Bofors luftverkanoner og endel tilføringsmekanismer ødelagt. Jigge- ne var framstillet i Sverige og det vil ta måneder å erstatte dem. Ved det- te forsinkes hele ordren på Bofors kanoner som tyskerne gjennom Kongsberg Våpenfabrikk har plassert i delleveranser hos en rekke norske bedrifter. - 0 -

Framleis Fram. - Denne gang Fram Motorkompani. Lørdag, 16. des. ved 6. ti- en inntraff flere voldsomme eksplosjoner i Fram Motorkompanis anlegg på Bi- Jet i Oslo. Fram representerer Ford Motor Company og har Norges største s- sialverksted for Ford. Det verdifulle dallager ble ødelagt og store skade- ble voldt i reparasjonshallen og på en rekke biler.

Tomme tanker ramler most. - Lørdag 16. des. ved 19-tiden eksploderte med voldsomme smell 7 jernbanetankvogner på Lysaker-stasjon. Tyskerne holdt og vakt ved disse vognene som nettopp var tømt for flybensin til Fornebu. Fulle tanker teller most. - Lørdag, 16. des. ødela sabotører på Bergensba- nen 5 jernbanetankvogner (100.000 liter) bensin under transport fra Oslo til Bergen.

Angrep på løpende bånd mot kulelager. - Etter ødeleggelsen av SKF's hovedla- ger i Oslo, hvor 120.000 kulelager ble berøvet tyskomp. er en rekke lagre av kulelagere andre steder i landet blitt utsatt for franske, for ikke å si "danske" visitter. Særlig har bedriftene i Vestfold vanskelig for å finne igjen sine kulelagre. Ved Drammens Jernstøperi ble nylig et større antal viktige kulelagre utsatt for ekstra varamang i form av et bed. i bedriftens smelteovner. - Husk, kulelagere er en tysk flaskehals!

Tyskerne har beslaglagt 10.000 danske julegaver til Stor-Oslo. - 0 -

Japansk "Volksturm". - Japanerne i Burma har lært opp apekatter til å klatre opp i træne å kaste håndgranater på fienden. - 0 -

Defeatist Z. - Den anklagede Klara Z. var nettopp blitt ført fra fengslat til Berlins folkedomstol. Hun tok plass foran de 9 dommerne. Skuldrene hennes sank. Sto- men hennes var en trett hvissen. - Første vitne var fru Z.s kokkepike. Hun avgav forklaring: "Fru Z. diskuterte aldri politikk eller krigen. Herr Z. var vært på Ostfronten i langre tid. Fru Z.s eldste sønn ble innrullert i hæren 3 måneder før hun ble arrestert. Hennes 2. sønn arbeider i en østerriksk fa- brikk. Hennes yngste barn, en 17 år gammel datter, ble dropt i tjeneste under en reid over Berlin. Jeg var tilstede da fru Z. fikk denne nyheten. Først stirret hun på meg, så skrek hun ut: Alt dette er den djavels verk, den masse-morderen. Stakkars Tyskland, slik er det altså med oss. - Jeg betraktet denne ytring som avgjort defeatistisk og som uvanlig overfor vår Fører. Jeg nølte ikke med å underrette myndighetene." - Neste og siste vitne var fru Z.s portner. Hun forklarte: "Fru Z. førte et ansomt liv, gav lite til nazi- vinterhjelpen. Toste ikke parti-aviser, overvar ikke møter." - Så avsa dom- stolens formann Ronald Frelsler dommen: "Fru Klara Z. dømmes til døden i halshugning for sin defeatistiske innstilling og for å ha fornærmet Førerens det tyske folk og den tyske stat." - Idet fru Z. ble ført vekk, ropet en rettsbetjent: "Nächster Fall - neste sak." (fra det amerikanske blad "Time"). Optimist W. - 29. okt. 1941 holdt Winston Churchill en tale der det bl.a. heter: "Man kan ikke sikker vite hvorledes situasjonen kommer til å utvikle seg. - Mennes- kor med fantasi ser mange flere fører enn det kanskje er, sikkert mange flere enn det kommer til å bli; derfor må de se om mot nok til å bære denne velt- skuende fantasien. For enhver - det er ganske sikkert - må lidelsen av hva vi har gått igjennom i disse 10 månedene være: gi deg ikke, gi aldri opp, aldri, aldri, aldri, aldri, - ikke for noe, hverken meget eller lite, stort el- ler smått - gi deg bare hvis are og sund fornuft krever det. Gi aldri etter for vold. Gi aldri etter for fiendens tilsynelatende overmekt. Vi sto helt alene for at år siden, og mange trodde at vår tid var ute. - Noget forskjøl- tet av flere kraftige eksplosjoner og følgende glimrende resultat kunne no- lig er situasjonen idag." -

Er du "irritert" fordi det ikke ble slutt til jul? Er du nedtrykt over tyskernes motoffensiv i vest? - Knytt nevne og le mot fienden. Fortsett ditt ulovlige arbeid og hold deg i form. En dag - om ikke altfor lenge - er det oss det står på. Gi deg ikke, aldri, aldri! Denne julen minnes vi først og fremst den nord-norske befolkningen og alle de nordmenn som frister en kummerlig tilværelse i norske og tyske fengsler, og alle dem som falt for saken i året som gikk. Deros liv og gjerning må for- plikte til øket motstand. Dessuten hilser vi alle nordmenn ute og hjemme, tak- ker for innsett i året som gikk og rent personlig for all den velvilje vi har møtt i vårt arbeid med "Kronikken". Godt jul!

29. okt. 1941 holdt Winston Churchill en tale der det bl.a. heter: "Man kan ikke sikker vite hvorledes situasjonen kommer til å utvikle seg. - Mennes- kor med fantasi ser mange flere fører enn det kanskje er, sikkert mange flere enn det kommer til å bli; derfor må de se om mot nok til å bære denne velt- skuende fantasien. For enhver - det er ganske sikkert - må lidelsen av hva vi har gått igjennom i disse 10 månedene være: gi deg ikke, gi aldri opp, aldri, aldri, aldri, aldri, - ikke for noe, hverken meget eller lite, stort el- ler smått - gi deg bare hvis are og sund fornuft krever det. Gi aldri etter for vold. Gi aldri etter for fiendens tilsynelatende overmekt. Vi sto helt alene for at år siden, og mange trodde at vår tid var ute. - Noget forskjøl- tet av flere kraftige eksplosjoner og følgende glimrende resultat kunne no- lig er situasjonen idag." -

Den norske sjøfartsminister Arne Sundt opplyser at i de første 6 måneder av 1944 gikk bare 5 norske handelsfartøyer tapt; 6 menn omkom. I de siste 6 måneder er 2 skip gått tapt, 3 menn omkom. - Kriga har siden 9. ap- ril tapt 47,5% av handelsflåten og 2330 sjøfolk er omkomne. - Det britiske flyangrep mot Victoria Terrasse, nyttårsnatten var desverre mis- lykkelig, selvom ca. 27/2 så mange tyskerne omkom som nordmenn. At norske liv gikk tapt er meget beklagelig; men krigen er hard. Tyskerne visste imidlertid at et flyangrep kom 20 minutter i forveien. Hvorfor gikk det ikke flyalarm? Da kunne de fleste norske liv vært reddet. - 0 -

Nr. 2 (2. årg.)

Godt nytt år

og takk for det gamle. - Automatisk fester vi disse ordene på papiret. Det er jo sant man pleier å si på denne tiden av året. Godt nytt år og takk. Plutselig ser vi hvad vi har skrevet - og skammun jager gjennom oss. Ordene virker så underlig forkrigs der de står.

Hvem skal vi ønske godt nytt år? De engelske, russiske og amerikanske soldatene som ligger i første linje på de forskjellige frontene og slåss for oss, og som kanskje ikke har store sjanser til å overleve 1945? Eller de norske hjemme- og utstyrker som vil få sin virkelige "iddap" i en ikke alt- for fjern framtid?

Hvem skal vi "slå på skulderen" å si takk for det gamle året? De patriot- ene som Gestapo pinte ihjel, sjømennene som forliste; de tusener av nordmenn som henleper sine dager i skitne tyske fengsler? Eller den nordnorske be- folkningen som har mistet alt sitt og blir jaget søruver som dyr?

Hvilken rett har vi til å takke disse menneskene og kreve takk igjen, vi som sitter trygt ved vårt skrivebord - bak fronten på mange måter - og rolig be- røkkert vurderer og registrerer frontbegivenhetene og krigsforvikelsene uke etter uke, måned etter måned. Det kan sies at vi også går med livet i hendene, at Gestapo er på jakt også etter oss; men vi står avskjilt overfor utallige menneskers ufattelige lidelser, vi kan ikke hjelpe annet enn med bitte, bitte små plasterplaster av ord. Ord - hva betyr ord i en verden full av blod og lidelse?

Men da som har mistet alt de eler, de som er blitt fengslet eller skutt synes ikke synd på seg selv. Kanskje var de ikke heltar før, men i ulykken ble mange av dem det. Nettopp de som krigen har rammet hardest, har gitt det mest overveldende bevis på livsviljen og motstandskraften i det norske folk- et. De sitter ikke i fangslut og regner etter om ofret har blitt drept eller ikke". De sier som så: Det er forbannet at Hitler og hans gjeng har ødelagt livet for oss; men hvorledes kunne vi vente å få gratis alt det som andre har måttet kjempe for i århundrer, frihet og folkestyre? Var lodd en ikke den tyngste. Vi har fått ofre for alt det vi holder høyt og hellig hos på Jorden.

Vi har fått mange vitnesbyrd om at de føler det slik de som står røke fo- ram eksplosjonspolotonene eller sykner hen bak fengselsmurene. Det uboyllige humøret de har vist, har betydd mer for den norske fronten enn de kanskje en- er. Og vi sender dem en ærbødig løkk for hva de gjorde. Takk for hva dere gjorde i det gamle året!

Danne offerviljen har brodt seg til store deler av det norske folket. Den glansryr styrkene hjemme og ute, sabotører og illegale organisasjoner. Derfor kan vi ønske godt nytt år, - ikke bare fordi 1945 vil bringe befrjol- sen, men også fordi disse folkene [intet heller vi] enn å gjøre den største mu- ligen innsett for den teilles sak. Godt år betyr for dem også god anledning til å vise hva de dur til.

Vi ønsker alle nordmenn ute og hjemme et godt nytt år, og krever av dem som ennå ikke er gjennomvoren av en offervilje som ikke tar hensyn, at de ø- ker innsett i året som kommer. Godt år for den norske fronten! - 0 -

Den norske sjøfartsminister Arne Sundt opplyser at i de første 6 måneder av 1944 gikk bare 5 norske handelsfartøyer tapt; 6 menn omkom. I de siste 6 måneder er 2 skip gått tapt, 3 menn omkom. - Kriga har siden 9. ap- ril tapt 47,5% av handelsflåten og 2330 sjøfolk er omkomne. - Det britiske flyangrep mot Victoria Terrasse, nyttårsnatten var desverre mis- lykkelig, selvom ca. 27/2 så mange tyskerne omkom som nordmenn. At norske liv gikk tapt er meget beklagelig; men krigen er hard. Tyskerne visste imidlertid at et flyangrep kom 20 minutter i forveien. Hvorfor gikk det ikke flyalarm? Da kunne de fleste norske liv vært reddet. - 0 -

Mappe 95
Ekspl. 1. A.
Dato 4.1.45
A 13033/45
Lnr. 6004
Jan. 1945.

UKENE SOM GIKK (20. des. - 3. jan.)
Vestfronten. Den tyske motoffensiv på vestfronten har utviklet seg til et voldig infiltrasjonslag i Ardennene, og både p.g.a. slagets karakter og p.g.a. de forholdsvis knappe mængder begge parter har sendt ut, er det vanskelig å taarne opp et helt klart frontbilde. Så langt er imidlertid på det rene at de allierte har situasjonen helt under kontroll etter et par- spernehode uker. Hølandjesforløpet er i store trekk følgende:

Tyskerne åpnet sin offensiv om morgenen 16. des. og takket være val- get av støttrøping (det snikt besatte Ardenners-avsnittet) og det våldige flyvær lyktes det dem i første omgang å gjennomføre en taktisk overrump- ling. Angrepsfrontens bredde var ca. 80 km, fra Malmedy til Trier-avsnitt- et, og i løpet av de 10 første dager gjorde de sterke tyske styrker et ganske dypt innbrudd, forsvarte Belgias og Luxemburgs grænse og støtte i sentrum på langt vest som Berche-Rochefort-St. Hubert-Libramont, ja enkel- te støtkiller sto om kvelden den 20. des. bare 6 km fra Dinant (ved Meuse 15 km sør for Maastricht). d.v.s. innbruddet hadde en maksimal dybde av nesten 100 km. Tyskerne var i denne fase ennå sterkt bogstiftet av overraske- sesmomentet, idet det nødvendigvis måtte ta tid å omgruppere de all. styr- ker som slo i angrep nord og sør for kflon, i Aachen-avsnittet og ved Saar; dessuten var flyværet hele tiden elendig. Av overordentlig viktig- het var det imidlertid at de allierte maktt å hevde sine flankeposisjon- er, både i nord hvor hovedstyrkene av den 1. am. armé voldsomme an- grep holdt Malmedy-Stavelot-linjen, og i sør hvor 3. armé ved en rask og besluttsom innmarsj ruede byen Luxemburg.

I julen klarte de allierte så å gjennomføre sine omgrupperinger; of- fensivens fart ble noe bremset opp, og de det lavt skydekke og tåken sam- tidig tetnet, kunne det overlegne all. flyvåpen omsider utvikle full slag- kraft. De all. motaksjoner kom først til full utførelse og bragte først resultat på den tyske sørfianke, på frontavsnittet fra Trier-området, over Echemach-Püttz-Bastogne. Den 28. des. ble det meldt at Echemach ved Luxemburgs grænse var gjenerobret av amerikanerne, og samtidig lyktes det Patton å drive en kile nordover til Bastogne og unnsatte den omring- ade amerikanske garnison der. Det betegnede vendepunktet. Dagen etter ble det meldt at en stor tysk pansorstyrke var omringet og tilintetgjort i Ro- chefort-området (på sentrallavsnittet i vest), mens det allierte press på de tyske flanker stadig tiltok i styrke. 30. des. kunne de allierte melde at tyskerne var presset 17 km tilbake fra kflons vestligste framsping i Rochefort-området: nyttårsdag var både Rochefort og Libramont igjen på allierte hender, og tyskerne ble drevet tilbake mot St. Hubert, som ligger mellom de to andre byene. Tyskerne angrep med 6 divisjoner den am. kflon opp til Bastogne og det kon til voldsomme kasper, men amerikanerne holdt sin korridor til den utsatte by, og kunne endog utvide den i bredden og føre den fram til noen km nord for byen. I nord er fronten mer stasjonær sannsynligvis fordi tyskernes trykk i denne retning har vært kraftigere.

Omvil er altså tyskerne nå i Ardennene stanset eller drevet tilbake, et resultat som ikke minst det all. flyvåpen har åren for. Det har både ved sin taktiske understøttelse av markstyrkene og ganske særlig ved sine Tam- nende slag mot den tyske etappe hæret offensiv-kraften ut av støtkflon; opplysningen den 3. jan om at all. fly de siste 11 dager har kastet 50.000 bomber gir et bilde av den innsett de har gjort under mer enn 30.000 ut- fall under slaget.

Det er fremdeles ikke helt klart hvilke mål tyskerne har satt seg med sin overraskende og meget dristige offensiv. Det operative resultat de har oppnådd, er at de midlertidig har latt trykket på Aachen- og Saar-avsnitt- et, forstyrret den allierte oppmarsj og vunnet tid - i en viss utstrek- ning. Man må likevel spørre seg om dette er ofrene og risikoen verd. Det tørrreg de har vunnet, innbefatter i seg selv ingen objekter av operativ betydning, hverken i form av faste støttepunkter, forsyningsentra eller

advarselinjer. Og prisen er tross alt høy. Tyskerne har forbrukt en rekke av sine beste divisjoner og meget av sitt inntatt tilnærmet førsteklasses materielle. Her først og fremst har de brakt styrker som anorer til minst 20 divisjoner (hvorav 8 panser) i en meget utsatt stilling. Angrpsplanen har en meget smal basis i forhold til sin dybde, og flanketruslen fra de meget sterke og slagkraftige amerikanske arméer (1. og 3. ved Aachen, 3. i Luxemburg) er høyst alvorlig; amerikanerne meldte den 2. jan. at bare 19 km skilte mellom de stålkløver de to styrker driver inn i frontfremspringet, som meget lett kan forvandles til en sekk. Eisenhower har jo for lenget sett det som sin hovedoppgave å tillintetgjøre den tyske vestarmé på vestkysten av Rhinen; en oppgave som i det lange løp må lettes når tyskerne forlater sin befestede linje og tar opp et feltslag av denne art. Riktignok kan den tyske motoffensiv utsette Durons, Kölns og Saarbrückens fall, men den kan ikke godt komme til å påskynde krigens avgjørelse like meget.

Man må derfor spørre seg selv om operasjonenes forløp hittil gir det rette bilde av tyskernes hensikter. Her aksjonen bare vært diktert av rent militære hensyn, eller har politiske og moralske momenter spilt inn på avgjørende måte? Her offensivens mål vært langt årgjerrigere enn det som ble oppnådd og er noe gått galt? Eller er Ardennen-offensiven bare innledningsfasen i en langt større offensiv, som den har skullet legge til rette det operative grunnlag for. Disse siste to spørsmål krever en nærmere drøftelse. - Det er meget mulig at offensiven i Ardennene, tross de uventede resultater i første omgang har vært en skuffelse for tyskerne. Bl.a. var det tydelig at snøslaps og oppbløtt terreng i uken før jul nedsatte de tyske forbands tempo atskillig i en fase da nettopp overraskelsesmomentet og tidsfaktoren spilte en avgjørende rolle. Meget synes også å tale for at tyskernes forhåpninger om å skaffe seg forsyninger, ikke minst av olje, ved erobringen av amerikanske fremskutte depoter, for en stor del slo feil. Det er også mulig at det gode flyvær er kommet som en noe ubehagelig overraskelse, og at de alliertes motoriserte transport har muliggjort raskere omgrupperinger av hovedstyrkene enn man hadde regnet med. Disse faktorer er meget interessante sammenholdt med mer eller mindre bekreftede opplysninger fra fanger og rykter i tyske kretser om at offensivens hovedmål lå i nordlig retning, i en forsoring av Maas-linjen og et støt over Liège-Louvain mot Antwerpen. Her ligger objekter av virkelig strategisk betydning. Liège og det nærliggende Mastricht er overordentlig viktige sentra for den all. forsyningsjeneste til de 3 arméer i Aachen-området, og en erobring eller ødelagelse av deres viktigste havn Antwerpen, kunne ha ført til en katastrofe, samtidig som et flankestøt mot de mer eller mindre avskårne arméer kunne ha revet dem overende og kastet dem mot Maas. Det er mulig at det ganske betydelige press som tyskerne like til det siste har øvet mot nordflanken er et rudiment av en slik strategisk tanke. I tilfelle har den vært storslagen nok i sin dristighet, men er så preget av va banque-mentaliteten at den fortaller om en prekær situasjon for tyskerne på de tidligere hovedfronter.

En annen mulighet er at det i og for seg lite betydningsfulle frontfremspring i Ardennene bare har skullet tjene som utgangspunkt for en ny offensiv, et forsøk på opprulling av de alliertes flanke i nord eller sør i Liège-Aachen-området eller ved Saar. En slik operasjon kan muligens endå bli forsøkt, men styrkeforholdet på vestfronten er ytterst ugunstige for den fra tysk synspunkt, og alt tyder på at det psykologiske øyeblikk - da overraskelsesmomentet kunne utnyttets fullt ut - alt er gått forbi. Det er mulig at den offensive tyske virksomhet som i de siste dager er sett inn mot Pfalz-grensen, mellom Sarreguemines og Rhinen, er en alternativt operasjon av en slik art. Den har i første omgang ført til en viss fremgang, men det later ikke til at den føres med så store styrker at den kan gi betydeligere resultater, og de allierte har så store styrker i vest at den omgruppering de har måttet foreta for å møte den tyske trussel i Ardennene neppe på avgjørende måte har blottet andre viktige frontavsnitt. Og til tross for at den tyske offensiv på midtavsnittet i og for seg er en overraskelse, skal man heller ikke overvurdere de tyske resurser.

På østfronten har det vært en del ganske kraftige russiske angrep mot de tross uttøide tyske styrker i Kurland, men hovedbegivenhetene er utspilt i

Ungarn. Det russiske kommunist. 1. juledag kunne melde at Szekesfehervar, Tom Balaton-sjøen og Donau var erobret og at Budapest var omringet. I det dens siste forbindelseslinjer vestover var avskåret. To dager senere gikk Malinovskis styrker over Donau fra øst til vestbredden 10 km n. for hovedstaden, og et vådsomt angrep mot det satte inn, særlig fra vest. Det her siden pågått forbitrede gatekamper i byen, som russerne nå holder over 3/4 av, og dens endelige fall er sikkert nær forestående. Fra Szekesfehervar avsnittet har russerne dessuten støtt videre fram mot n.v., og under opprytningen i Dobaukneet n. for Budapest har tyskerne hatt store tap både i soldater og fjerne, henholdsvis 12900 og 7600 mann. Russerne har bl.a. tatt Gra og Esztergom, og rykker videre fram mot Győr, som bare ligger 50 km fra den østerrikske grense. Felttog i Ungarn går tydeligvis mot sin slutt, idet tyskerne nå bare holder den nordvestlige del av landet; mellom Bakony-åsene, Donau og den østerrikske grense. Også lengre n.ø. i Slovakia har russerne hatt god fremgang.

Det fjerde østen. Kampene på Leyte i Filippinene, som lenge ble sinket av usædvanlig tropisk regn, er nå avsluttet og bya er i amerikanske hender. I panamas tap 19 000 mann, amerikanernes vel 11 000, et talende vitnesbyrd om materiell overlegenhet. Siden invasjonen er dessuten 2748 jap. fly 41 transportskip og 27 krigsskip satt ut av spillet. På øyene mellom Leyte og Mindoro er det kommet til refsninger mot japanerne, med det resultat at disse øyene nå for en stor del holdes av filippinske friskarere. Det har stor betydning for de amerikanske forbindelseslinjer til Mindoro, hvor framgangen er betydelig. Også fra Burma meldes om god fremgang for de britiske og kinesiske styrker.

I Hellas har Churchill og Edens besøk ført til at erkebiskopen Demokritos av kongen er utnevnt til regent. Papandreou er gått av og en ny liberalt regjering med general Plastros som sjef er dannet. Kampene med ELAS-styrkene fortsetter ennå, men det er grunn til å tro at det som er skjedd vil danne grunnlaget for en ordning av det kompliserte problem.

Den polske nasjonalkomite i Lublin har proklamert seg som polsk regjering. London-regjeringen protesterer (se forøvrig nedenfor).

Krigen i luften. Da general von Rundstedt åpnet sin motoffensiv på vestfronten 16. des. var det dårlige flyvær utvilsomt en av de viktigste faktorer som tyske hærførere tok med i sine beregninger. De foregående dagers tåke, sludd og lave skydøkke hadde vanskeliggjort de alliertes luftobservasjoner og von Rundstedt kunne regne med at det dårlige vær, som er fremherskende på denne årstid, også ville være ham til hjelp etterat hans motoffensiv var kommet igang. Været skulle utnyttets både til å skape overraskelsesmomenter og til å eliminere de overlegne all. flystyrkers innsats. Von Rundstedt lyktes med overraskelsen og den første ukens hurtige framrykning skjedde også under lavt himmel, i et vær som bare tillot minimal innsats av det sterke all. taktiske fly. Men 23. des. kom omløst i været og dermed satte den all. lavine fra luften inn mot de tyske tropper og transportkolonner, som nå stod i åpent terreng. 24. des. gjorde det allierte flyvåpen 7000 utflyvninger. Krigen største dagangrep ble utført av 2000 am. flygende festninger og Liberatormaskiner ledsaget av 900 jagere denne dagen. I løpet av ett døgn kastet de all. flystyrker 11.000 tonn bomber over tyskerne, bl.a. brukte amerikanerne sine nye 112 kg. splintbomber mot tyske troppekonsentrasjoner. 23. des. ble det gjort 4000 utflyvninger, og hver dag siden har RAF og AAF vært på vingene med store styrker. Det all. taktiske fly har dog bl.a. skodde delvis måttet holde seg på bakken. Betydningen av dette flyvåpens innsats og dets sammenheng med markoperasjonenes utvikling har så og si kunnet følges i de alliertes krigsberetninger fra dag til dag; marktroppene synes å ha hatt fremgang på dager med klart og godt vær, mens operasjonene har gått langsommere når flyværet har vært dårlig. - Siden den tyske motoffensiv begynte har de all. flystyrker ødelagt hundrevis av fiendtlige tanks, store mengder av lokomotiver og jernbanevogner og tusener av motorjøretyoer. Det beregnes at Luftwaffe har tap 1/3 av sine jagere i Ardennen-området. Luftwaffes innsats, som i begynnelsen var den største siden landgangen i Normandien, er tilsynelatende dabbet av og siste uke hadde de allierte 28 000 utflyvninger mot Luftwaffes 4000. I tidsrommet des. 16 - 31. 1944 er 900 tyske fly skutt ned, de all. har mistet 300 maskiner. Nyttårsdag gjorde die Luft-

waffe en kraftanstrøngelse for å lamme den all. flyvirksomhet. 900 tyske fly gikk til angrep på all. flyplasser i Antwerpen-Brussels-området. Store styrker all. jagere gikk opp og det kom til livlige kamper. Luftwaffe led et knusende nederlag idet 364 tyske fly ble skutt ned, mens de all. mistet 4. Heller ikke klarte tyskerne å avbryte anglo-amerikanernes luftaktivitet. De hadde samme dag 4000 utflyvninger, dagen etter 1000 utflyvninger av de taktiske styrker. - De all. strategiske flystyrkers hovedoppgave har nå vært å lamme tilførselslinjene til de tyske offensivstyrker i vest. De største og de fleste angrep har derfor vært rettet mot tyske kommunikasjonssentra i Vest-Tyskland. I byer som Hamm, Münster, Osnabrück, Koblenz og Rheidt er skiftotomene ødelagt og stasjonene står næsten tomme. Offensiven er samtidig opprettholdt, både mot Vest- og Nord-Tyskland og mot de syntetiske anlegg i Tsjekkoslovakia, Polen og Østerrike.

I de første 11 måneder av 1944 ble 8000 mennesker drept og 21 000 sår- et i England som følge av fly- og V-bombe angrep. Det er det største antall ofre siden 1941. Tyskerne har vedlikeholdt sine angrep mot V-våpne mot England og angrepene er i den senere tid også utvidet til Midt-England. Også mot de befrielede områder i vest merkes øket innsats av V-1 og V-2. Som et kuriosum kan nevnes at tyskerne nå sender brev fra de britiske krigsfanger i Tyskland med V-bomber til England. I det forfølgelige håp at angelskemannene dermed skal røpe bombenes nedslagsted.

Siste ukas flyangrep mot tyske interesser i Norge: Des. 28. Br. fly angrep et tysk skipstort i Oslofjorden, 4 skip sannsynligvis senket, deriblandt kommunisjonskip ved Moss. Mosquitoes senker tysk skip ved Skudenesheavn. Des. 29. Br. fly legger miner i Oslofjorden. Des. 31. Mosquitoes retter mislykket angrep mot Gestapos hovedkvarter i Oslo. Br. fly setter ibrenn 2 tyske skip utenfor Norges kyst og et skip i Skagerrak. Om natten br. angrep på skipstort i Oslofjorden og minelegging. Jan. 1. Br. fly angriper skip og legger miner i Oslofjorden.

Siste dagers viktigste flyangrep: Jan. 2. Eskorterte tunge br. b. nettangrep mot Fowinkel i Ruhr og omløst i V. Tysk. 1000 tunge am. b. + 650 j. angriper kommunisjonsmål bak Ardennen-fronten og tyske tankkonsentrasjoner. Jan. 3. 1000 tunge RAF bombere angriper om natten Industriområdet i Nürnberg og I.G. Farbenindustries anlegg i Ludwigshafen.

NORSKE radioforstyrrelser. 22. des. ved 13-tiden fikk Elektrisk Bureau's radiostasjon i Middeltunns gate besøk av 4 "kontrollører fra elektrisitetsverket". De deres skilt fra "verket" ikke var tilstrekkelig legitimering, ble de nødt til å trekke blinkere våpen. Det skaffet arbeidere til å plase seg i engadninger under 23 tyske militære radiosendere. Ordren på disse var utstedt i 1941, og det verdifulle utstyr var nå praktisk talt ferdig for forsendelse til D. 3 sendere skulle hentes av tyskerne samme dag, en til et senere! Etter at alt var lagt til rotte, ble verkstedets arbeidere anordnet om å følge som bare tillot minimal innsats av det sterke all. taktiske fly. Men 23. des. kom omløst i været og dermed satte den all. lavine fra luften inn mot de tyske tropper og transportkolonner, som nå stod i åpent terreng. 24. des. gjorde det allierte flyvåpen 7000 utflyvninger. Krigen største dagangrep ble utført av 2000 am. flygende festninger og Liberatormaskiner ledsaget av 900 jagere denne dagen. I løpet av ett døgn kastet de all. flystyrker 11.000 tonn bomber over tyskerne, bl.a. brukte amerikanerne sine nye 112 kg. splintbomber mot tyske troppekonsentrasjoner. 23. des. ble det gjort 4000 utflyvninger, og hver dag siden har RAF og AAF vært på vingene med store styrker. Det all. taktiske fly har dog bl.a. skodde delvis måttet holde seg på bakken. Betydningen av dette flyvåpens innsats og dets sammenheng med markoperasjonenes utvikling har så og si kunnet følges i de alliertes krigsberetninger fra dag til dag; marktroppene synes å ha hatt fremgang på dager med klart og godt vær, mens operasjonene har gått langsommere når flyværet har vært dårlig. - Siden den tyske motoffensiv begynte har de all. flystyrker ødelagt hundrevis av fiendtlige tanks, store mengder av lokomotiver og jernbanevogner og tusener av motorjøretyoer. Det beregnes at Luftwaffe har tap 1/3 av sine jagere i Ardennen-området. Luftwaffes innsats, som i begynnelsen var den største siden landgangen i Normandien, er tilsynelatende dabbet av og siste uke hadde de allierte 28 000 utflyvninger mot Luftwaffes 4000. I tidsrommet des. 16 - 31. 1944 er 900 tyske fly skutt ned, de all. har mistet 300 maskiner. Nyttårsdag gjorde die Luft-

Waffen-Gruppen ved 17-tiden oppstod en eksplosjon i Hølløgt. 14 hvor Borgervaktkontoret holder til. En påfølgende kraftig brann totalskadet bygningen. La dette være en påminnelse om at INGEN, absolutt ingen, møter til borgervakt. Statspolitiet tok hvorn samme kveld med å forta rassistar på en del kliner som fremste svenske tilfeller. Her alle mannfolk mellom 18 og 65 år dratt ut i trikker og kjørt til Nr. 19 for å gå borgervakt.

Andre Diesel-reparasjoner for fløden. 27. des. anbragte sabotører sprengning i Olav Jahres bilverksted i Hedemarksgeten 23 på Valerenga. Stasjonsområdet i vest; grunnen er dels historiske tradisjoner og stormkto-

drømmer, dels anti-russiske stemninger, dels frykt for hvordan forholdet til Tyskland senere skal utvikle seg hvis Polen legger under seg områdene som Østpreussen og Pommern. Og der står man altså idag. Man kan vente at russerne nå vil sette London-polakken stolen for godt ved å anerkjenne Lublin-komiteen som polsk regjering (eller true med det).

At den polske nasjonalkomite i Lublin har proklamert seg som regjering betyr en ytterligere komplikasjon av det allerede på forhånd innfiltrede polsk-russiske problem. Lublin-komiteen er opprettet i forståelse med russerne (eller kanskje rettene etter russisk oppfordring) og står for administrasjonen av de frigjorte polske områder. Den er enig med russerne i ordningen av grensespørsmålet i øst, mens den polske Londonregjering bestemt nekter å godta Curzon-linjen. Hvis nå Moskva anerkjenner Lublinkomiteen som polsk regjering (mens kanskje USA holder på Londonregjeringen), vil konflikten være løst fast på en meget ubehagelig måte. Etter den kjente svenske kronikør Bolander skal vi i det følgende redegjøre for noen springende punkter i konflikten.

Grensen. Russerne krever Curzon-linjen anerkjent som grense mellom Russland og Polen. Curzon-linjen, som går omtrent nord-sør over Brest-Litovsk, ble trukket opp i 1919 av de alliertes øverste råd som en demarkasjonslinje, en provisorisk grense mellom Polen og Sovjet, og er oppkalt etter den engelske (konservative) statsmann Lord Curzon. Den er ifølge eksportens utsyn den rasjonelt mest korrekte skillelinje man kan trekke opp i disse strøk mellom polakker og russere (hvitorussere, ukrainere); vest for den er det stort sett polsk flertall, øst for den russisk. Under det borgerkrigsarbeidet Russlands svakhetstilstand skjøv innføliert Polen med Frankrikes støtte i 1921 sin østgrense fram slik at den kom til å omfatte omt. 5 millioner ikke-polakker. Dette mener russerne er en urrett som nå skal gjøres god igjen, og det er neppe tvilsomt at Curzon-linjen faller langt bedre sammen med språkgransen enn den gamle grense.

Polsk-russiske motsetninger. Den polske regjering i London har nektet å godkjenne Curzon-linjen, men det er også mange andre omtendigheter som bidrar til å skape et dårlig forhold mellom polakker og russere, bl.a. tradisjonene fra den tid da en større del av Polen var underlagt Russland. Mange ledende polakker er også sterkt anti-bolsjevikisk innstilt og har til dels intrigert mot Moskva; det gjelder ikke minst offiserskorpsens. Katyn-affæren bidrar også sterkt til å skjerpe forholdet. Den polske Londonregjering gikk på denne tyske provokasjon for så vidt som den foreslo en Røde Kors-undersøkelse av massegravene, og dette førte til at Moskva brøt den diplomatiske forbindelse med London-polakkerne.

De alliertes stilling. Amerikanske har hittil ikke villet ta noe klart standpunkt til konflikten, men Churchill som sammen med Eden lenge har forsøkt å nagle; uttalte i sin siste tale om saken sin oppfatning at polakkerne fikk akseptere det russiske krav. Under hans siste Moskva-besøk hadde daværende polsk statsminister Mikolajczyk og Stalin funnet fram til et forslag på basis av Curzon-linjen; hvis det var blitt godfattet av London-polakkerne, sa Churchill, ville Mikolajczyk nå sittet som polsk statsminister på polsk territorium, anerkjent av og i samarbeid med russerne. Han ble imidlertid desavouert av sine landsmenn og gikk av. Som kompensasjon for østområdene var det meningen at Polen skulle få tysk land, Østpreussen v. for Königsberg, Danzig, Pommern og en del av Schlesien, med en 300 km lang kystlinje til Østersjøen; på denne måten ville også det kinkige problem med Korridor være ute av verden.

Poliske kriser. Mikolajczyk etterfølger ble statsminister Artyzanski, og den nye regjering har ingen representant for D's parti, bondpartiet. Regjeringen fikk en meget dårlig mottagelse både i Moskva og London. Man mener der at polakkerne må bøye seg for Russlands kategoriske krav, at det er selvsånderisk politikk å fortsette motstanden og både ørkesløst og farlig å håpe på en splittelse mellom Russland og vestmakterne; England og USA vil aldri godkjenne støtte Polen i grenskonflikten med Sovjet - et brudd mellom de 3 stormakter ville være verdenskatastrofe. Polakkerne holder imidlertid på sitt, tross i at Estpolen er langt mindre verdifullt land enn kompensasjonsområdene i vest; grunnen er dels historiske tradisjoner og stormkto-

Vår kamp.

Vi har mottatt følgende artikkel:

"Tiden er ennå ikke inne til å skrive historien om den tyske okkupasjon av Norge. Men idag, ved årskiftet 1944/45, hvor vi står på terskelen til full seir etter 4 1/2 års uavbrutt kamp, kan vi ved å ta et tilbakeblikk tydelig skjelve de store linjer i vår kamp.

Siden juni 1940, da felttoget i Norge var skutt, har vårt land ligget i periferen av krigsoperasjonene og vi har i mindre grad enn de fleste andre okkuperte land hatt direkte føling med storkrigen. Det som har stått i forgrunnen for oss har vært vår egen kamp, først og fremst den aktive og passive kamp mot nazifisering.

Om man ser om Danmark at det var Hitlers kornafugl, så kan man si om Norge at vi var Hitlers forsøkskanin. Norge var det land som ble utvalgt til prøveobjekt for nazifisering. En av grunnene til at vi fikk denne høyst tvilsomme ære var formentlig rett og sløtt at vi ble betraktet som høyverdige "germanere". Hitlers plan med Norge er ganske tydelig og like tydelig er det at det ikke på noe punkt lyktes å gjennomføre den. Den står fremdeles der hvor den sto i 1940; på papiret. Dette skyldes utelukkende den samlede, organiserte motstand som hele folket møtte nazifiseringsplanene med. Hele vår okkupasjonshistoria er i virkeligheten et bevis på riktheten av vårt slagord: at det nytter!

Hitlers storslagne plan gikk ut på å innføre en nazistisk samfunnsordning i landet, for at vi deretter skulle slutte fred med Tyskland og slutte opp på vår germanske storebrors side i krigen. Det gjaldt altså først å slå i stykker de grunnleggende demokratiske institusjonene: Stortinget, kongemakten, rettsvesenet, de politiske partiene, det kommunale selvstyre, de frie organisasjoner, samt å mørklegge presse og kringkasting og forby enhver fri meningsytring. Deretter skulle samfunnslivet nazifiseres. Det var målingen å danne en slags korporativ stat etter førerprinsippet med et riksting og Quisling som det norske folks utvalgte fører. Den frist som var satt for gjennomføringen var opprinnelig i februar 1942. Da var det meningen å holde en høytidelig statsakt, hvor Quisling på Norges vegne skulle trede med Tyskland og dermed skapte det formelle grunnlag for mobilisering av nordmenn til krigstjeneste på tysk side.

Det var i sannhet en storslagen plan, verdig det nazistiske rikets store og geniale fører. Vi vet hvordan det gikk med den. Vår demokratiske institusjoner har ikke kunnet fungere under okkupasjonen, like statsakten den 1. feb. 1942 ble tom og innholdsløs, selv tyskerne måtte innrømme at planen om nazifisering av Norge ikke hadde kunnet gjennomføres. Quisling fikk tittelen ministerpresident og dannet en "nasjonal regjering", men både han og hans "regjering" ble stående som okkupasjonsaktens komisarer, ikke bare reelt, men også formelt.

Vi husker Quislings klassiske henlegg under et maserianfall på Stabekk skole våren 1942 til en samling lærere: "Det er dere som har ødelagt alt for meg!" Quisling hadde ganske rett, for en gangs skyld. Det var folket selv, som hadde vellet hans planer. - Det norske folk reiste seg til kamp mot Tyskland og mot nazismen fra første stund, først med våpen i hånd og senere med alle de midler som sto til rådighet. Vår tro på friheten, sannheten og rettferdigheten gav oss styrken til kamp, vår anighet og vårt samhold var vårt sterkeste våpen.

Den 23. sept. 1940, forretnings store minnedag, er også den dag da kampen mot nazifisering for alvor begynte, da det gikk opp for oss at okkupasjonsmakten ikke akter å ta noen hensyn til folkeretten og hadde til hensikt å "nyordne" vårt land etter nazistiske metoder. Vi tok opp kampen og det dannet seg en organisert hjemmefront som gradvis tok fastere og fastere form. Kampen mot fienden har ikke vært i tilfeldig og sporadisk motstand. Hver eneste aksjon har vært nøyaktig planlagt og tattet våre vårt folks enestående styrke og samhold har hjemmefrontens aksjoner kunnet gjennomføres med næsten like stor presisjon som de militære operasjoner på slagmarkene. Idag har vi en fast generalstab, en enhetskommando: Hjemmefrontens ledelse, som er anerkjent av hele det norske folk og den norske regjering. - Men det tok tid før hjemmefronten nådde den styrke den har idag. Utviklingen har foregått trinvis, etter hvert som behovene moldte seg

dannet man de nødvendige organisasjoner som så tilslutt ble knyttet sammen til et samlet hele. Det har vært en kamp på liv og død og vi har måttet ta mange harde slag. Det er slått sprækker i fronten, som vi har måttet lukke igjen, men det har aldri lykket tyskerne å bryte vår front.

Til å begynne med ble kampen ført åpent, gjennom de institusjoner og organisasjoner vi hadde. Høyesterett gikk av i åpen protest, våren 1941 protesterte 42 organisasjoner overfor Torboven mot okkupasjonsmaktens overgrep og kirken sendte ut hyldebrev med anklager mot tyskerne og bazilona. Etter undtakstilstanden i 1941, da tyskerne med ett slag felet ved de frie organisasjonene og først og fremst den største og sterkeste blant dem, fagbevegelsen, ble kampen tvunget under jorden og et omfattende illegalt apparat måtte bygges opp. Men kampen fortsatte allikevel i form av de ne protester. De organisasjonene var borte, trakte hver enkelt nordmann fram i frontlinjen med sin personlige protest, egenhändig underskrevet og adressert til okkupasjonsmyndighetene. Denne kampform, folkets egne, åpen protest og den valdige folkerørelsen mot okkupasjonsmakten som dette innebar, har ikke noe sidestykke i de andre okkuperte land, og det norske folks keis kamp vakte hele den siviliserte verdens begeistring. Den dag i dag kommer det resolusjoner fra færinginger i fjernne verdensdeler som hylder den norske lærerstand for dens kompromissløse holdning.

Det var da Quisling etter den mislykte statsakten i feb. 1942 besluttet å innrulle det norske folk i rykssamband for dermed å skape grunnlag for et riksting, at denne kampformen ble brukt med så enestående resultat av hjemmefronten.

Quisling visste at den beste garanti for hans styre ville være å vinne ungdommen og barna for sin sak. Han mente også at dette var et svakt punkt tidligere hadde jo N.S. et sterkt ungdommelig preg. Men her rammet nazistene livsnerven i folket og det ble skjelsesvangert for dem. Lærernes, kirkens og foreldrenes holdning ble av avgjørende betydning for den videre kamp. Og da Quisling forsøkte seg på de andre yrker måtte han like kompent motstand. Først hadde han håpet å få rikstinget i stand til 1. maj, så utsette han det til den 30. sept. - 2. årsdagen for den "nasjonale revolusjon" i begynnelsen av sept. gjorde han så et siste forsøk på å bringe rikstinget i havn. Om han bare fikk dannet et arbeidssamband, så ville det ikke spille noen nevneviktig rolle om de øvrige sambandene bare eksisterte på papiret. Han tenkte vel at arbeidene, berøvet sine organisasjoner og svekket av dårlig kost og tungt arbeid, skulle yte mindre motstand enn de øvrige mindre tallrike grupper. Og han trodde at arbeidsgiverne ville være redde for å sette sine økonomiske verdier på spill. Han tok grundig feil og arbeidernes og arbeidsgivernes faste holdning gav rikstingsplanen det endelige grunnsludd.

Tyskerne og nazistene oppgav heldertid ikke sine planer, selv om de ikke kunne gjennomføres som opprinnelig tenkt. Tyskland trengte arbeidskraft og Tyskland trengte soldater. Krigslykken hadde i løpet av vinteren 42/43 definitivt vrent seg i de alliertes favør, milepolene El Alamein og Stalingrad var passert. I feb. 1943 proklamerte Goebbels den totale krig og kort etter ble "loven om nasjonale arbeidsinnsats" kunngjort i Norge med store taler av Torboven og Quisling. Dette var det hittil alvorligste angrep på vår front: alle menn og kvinner mellom 18 og 55 år skulle kunne utskrives til "arbeidsinnsats" for tyskerne. Offisielt het det at de skulle arbeide i jordbruket, men det viste seg snart at det gjaldt arbeid på tyske befestninger, og at de utskrivne skulle innrulleres i Organisation Todt, en ren militærorganisasjon. Og det er klart at hadde tyskerne først fått kontroll over størstedelen av den mannlige befolkning i Norge, da hadde veien ikke vært lang til aktiv krigsinnsats på tysk side.

Registreringen ble sabotert og forsinket, men utskrivningen kom i gang utover våren. Bare i Oslo var det ca. 90 000 registreringspliktige, derav ble ca. 30 000 utskrevet. Nazistene satte alle kluter til, nå gjaldt det å vise tyskerne resultatet for en gangs skyld. Folk fikk innkallelser først pr. brev, så pr. telefon og pr. ildegram, men bare en ganske liten prosent møtte opp. Men gikk til mer drastiske forholdsregler og mobiliserte politiet til å hente de utskrivne med makt. Også dette mislyktes, folk lot seg ikke skamme og det var ikke mulig å hente hver enkelt i Svartmarja. Bare

en ta hundre mann ble mobilisert på denne måten. En kan regne at tyskerne i Oslo fikk ialt ca. 3000 mann i løpet av våren og sommeren 1943, men de satte sluss for hver enkelt av dem. Bare en brøkdel av denne arbeidskraften ble effektivt utnyttet av tyskerne p.g.a. det rot og kaos som behersket hele arbeidsinnsatsapparatet. Opprinnelig var det nok tyskernes mening å føre arbeidskraften til Tyskland, men dette vakte slikt opprør i befolkningen at de ikke våget å sette denne tanken ut i livet.

Fremstøtet i 1943 ble en ffasko. Mens de samlet seg til nytt fremstøt, gikk tyskerne til angrep på den siste av det demokratiske Norges bastioner: høyt universitet. Opptagelsesbestemmelserne ble krevet endret slik at nazistene skulle ha fortrinnsrett. Ikonved 3000 studenter protesterte i åpent brev mot dette overgrep og den 30. nov. ifjor besatte tyskerne med våpenmakt vårt universitet og arresterte samtlige studenter de kunne få tak i, alt godt og vel tusen unge menn; over 1/2 av disse ble sendt til Tyskland mens de øvrige ble sluppet fri igjen.

Hjemmefronten var heldertid på det rene med at kampen om arbeidskraften ennå ikke var avsluttet og den forberedte seg på å møte neste angrep. Januar ble det oppsnappet et memorandum fra Riisnos til en SS-general hvor Riisnos la fram forslag til mobilisering av 5 årsklasser nordmenn, som bokreftet et mobiliseringsplan som slott ikke var langt borte. - Vår motstand var gitt. Vi hadde lært av erfaringene fra 1943 og dessuten var det klart at det denne gang først og fremst gjaldt den værnepliktige ungdom. Hjemmefronten tok derfor selv offensiv og proklamerte alt i mars boykott av den organisasjonen som kunne tjene som springbrett for en eventuell mobilisering: Arbeidstjenesten. Dette var et dristig skritt å ta, men hvor rikt og riktig det var viste den senere tids utvikling til fulle. Kort etter kom nemlig påbudet om registrering av 3 årsklasser norsk ungdom, 21-22-23, som med ett slag avslørte tyskernes virkelige planer. Parolen ble klar: Nekt registrering! Og ungdommen nektet! Titusner av unge gutter pakket ryggsekken og dro hjemmefra. Arbeidstjenestene og registreringskontrollen, arkiver og kartotek ble brant og ødelagt over hele landet samtlige. Alt i juni var det klart av hjemmefronten hadde vunnet sin største seier under okkupasjonen: Vi hadde vunnet kampen om arbeidskraften, vi hadde torpedert mobiliseringsplanene. Den "nasjonale arbeidsinnsats" var ødelagt i småtter og ville aldri mer komme til liv igjen. Det vil nok komme nye angrep mot enkelte deler av fronten, men noen nye storeffensive er ikke sannsynlig tyskerne vil forsøke seg på lengre.

Den siste halvår har vår kamp fått et stadig mer militært preg. Den allierte overkommando har intill i år ikke ønsket at vi skulle gå til direkte angrep på tyske militære mål. Våre hjemmestykker skulle spares til slutt og parolen fra Forsvarets overkommando er for den største del av hjemmestykkene fremdeles: Bover organisasjonene til signalet blir gitt. Men enkelte punkter er signalet til aksjon alt gitt og vi må forberede oss på å ta mer og mer aktiv del i sluttoffensiven mot Tyskland. Tyskerne har meget begrensete resurser til disposisjon, så enhver reduksjon av deres styrker er en faktisk reduksjon. De har ikke lengre hverken tid eller anledning til å erstatte eller bygge opp igjen det som er ødelagt. Derfor er de norske hjemmestykker fått ordre om å gå til aksjon etter en plan som er trukket opp av den all. overkommando. Ethvert slag utenfor planen er et slag i løse luften, mens enhver aksjon som utføres etter ordre er et slag i krigføringen. I sommer og i høst har våre hjemmestykker ført den rene oljeoffensiv mot tyskerne og det ser ellers ut til at det er transatlantiske - men ikke kommunikasjonene - som skal rammes. Det er klart at vår muligheter for å tilføye fienden ennå større skade, og den dag kommer da tiden er inne for større aksjoner.

Vi er i den senere tid blitt trukket nærmere inn i krigssonen enn noen gang siden 1940. Siden okt. står norske og all. troppene på norsk jord. De av vårt land er igjen blitt operasjonsområde. Tragedien i Nord-Norge viser at der hvor tyskerne trekker seg tilbake skal alt togges øde. Den siste jords taktikk betyr at fienden vil ta fra oss mulighetene for å levere i landet. Det vil bety en nasjonal katastrofe for vårt land om tyskerne uhindret skal kunne fortsette denne politikk ettersom de trekker seg tilbake. For å hindre at dette skjer er ikke noe offer for stort. Alt ang-

et er bedre. Dette syn må bestemme vår holdning i den prøvelsens tid som ennå står igjen før seiren er vunnet. Det kan bli krevet alt av oss. Derfor må vi mobilisere alle våre krefter slik at vi kan klare også denne siste avgjørende kampen. Det må bli en hele folkets kamp som aldri før.

Flåtestyrkene ved årskiftet.

Den nye svenske marinen er en interessant oversikt over stormaktens flåtestyrker ved årskiftet.

U.S.S.A. har 29 slagskip, 20 tunge og 50 lette kryssere, 32 større hangarskip, 100 eskorte-hangarskip og 70 hjelpehangarskip, 500 større jagere (destroyere), 66 mindre jagere, 400 motorpedobåter, 300 ubåter, 800 eskortejagere, fregatter m.v., 50 korvetter, 50 kanonbåter, 1000 ubåtjagere foruten en rekke andre mindre fartøyer, transportfartøyer, minefelter osv. England har 17 slagskip, 13 tunge og 50 lettere kryssere, 8 større hangarskip, 50 eskortehangarskip, 200 større og 90 mindre jagere, 100 ubåter, 100 eskortejagere, 300 fregatter, 300 korvetter, 50 kanonbåter, 4 monitører, 400 minefelter + en rekke andre mindre fartøyer, transportskip m.v. Frankrike har 4 slagskip, 9 kryssere, 1 hangarskip, 10 torpedokryssere, 25 jagere og torpedobåter, 25 ubåter, 50 eskortefartøyer m.v. Den italienske flåte som nå står under de alliertes kontroll, teller 5 slagskip, 6 kryssere, 40 torpedofartøyer, 25 ubåter m.v.

Til dette kommer på alliert side ikke små styrker, vesentlig av mindre fartøyer, tilhørende de mindre nasjoner; de viktigste er her Norge (med ca. 70 fartøyer) og Nederland.

Fiendens styrker er:

Japan: 10 slagskip (en del av dem er neppe i kampdyktig stand etter sjøslaget ved Filipinene), 4 panserskip, 30 kryssere, 10 hangarskip, 25 eskorte hangarskip, 150 jagere, 125 ubåter samt ondel mindre fartøyer, f.eks. minefelter, torpedobåter, ubåtjagere (som i kalenderen er oppført med (?), da de kanskje aldri i øyeblikket er meget tvilsomme), 2 panserskip, 3 tunge og 4 lette kryssere, 1 hangarskip, 8 torpedokryssere, 90 jagere og torpedobåter, 400 ubåter (under krigen er 325 tyske ubåter sikkert senket, og antagelig er ytterligere 150 gått tapt).

Som man ser er det en enorm overvekt i sjøstridskrefter på alliert side, i artilleriskip alene en 5-dobbel overvekt. Tysklands flåtestyrke er så redusert at noen større innsats av overflateskip ikke kan påregnes, mens den ennå har noen verdi når det gjelder eskorteformål og operasjoner i kystfarvannene. Ubåtene er ennå en viss faktor å regne med, men deres anvendelighet er sterkt redusert etter at de allierte har tatt nye peileapparater i bruk, som gjør deres operasjoner selv i noddøkket tilstand meget risikable; i en gitt situasjon, hvor de blir satt inn uten hensyn til tapene, kan de heldertid ennå komme til å spille en viss rolle. En teknisk nyhet er det at de tyske ubåter f.t. forsynes med lufttrøer som kan stikkes opp til overflaten, slik at fartøyet ikke behøver å dukke helt opp når det skal forme sin holdning av frisk luft og lade opp sin akkumulatør ved gang på dieselmaskinene; oppdykningene, som finner sted om natten, har nemlig medført store tap etter at de allierte i kampen mot ubåtene tok i bruk fly med kraftige lyskastere som med de nåværende baser kan avpatrulljere betydelige deler av Atlanterhavet hver natt. Et lufttrøer er naturligvis meget vanskeligere å observere enn en hol ubåt i overflatestilling. - Styrkeforholdet i Europa når det gjelder artilleriskip har ført til at de allierte har kunnet konsentrere hovedparten av sine slagskip- og krysserstyrker i Stillehavet, hvor den japanske flåte tross store tap ennå er en faktor å regne med. Den all. overlegenhet til sjøss i det fjerne østen er stadig voksende, ikke minst fordi deres nyttebygningskapasitet er den japanske langt overlegen og fordi de har tilkjempet seg horredømmet i luften i disse farvann hvor overflateskipene i denne krig sjelden eller aldri kommer i direkte kontaktkontakt, men slagene utkjempes ved hjelp av hangarskip-baserte bombe- og torpedofly. En føyne fallende faktor er også den store amerikanske ubåtstyrke, som representerer en alvorlig trussel mot Japans lange, overbelastede sjøverts forbindelselinjer i Stillehavet.

Nyttårshilsen fra H.L.

I det år som en gått, har den norske hjemmefront tatt på seg større oppgaver og vunnet større seire enn noen gang tidligere, både i den civile og den militære kamp. Dette har bare vært mulig fordi det er blitt vist et sanhold, en disiplin og en offervilje som aldri før under krigen. Hjemmefronten og folket er ett.

Hjemmefrontens ledelse retter en varm takk til alle kadrer for denne innsats. Den har kostet tunge ofre. Med smerte, men også i stolthet og dyp taknemlighet minnes vi dem som har gitt sitt liv i kampen. Vi sender samtidig vår sympati og takk til dem som har ofret frihet og helse i kampen for den felles sak. Deres eksempel skal mene oss til å føre kampen videre i den samme ukuelige og tillitsfulle ånd. Hver mann skal vite at hans sidemann i rekken er uten svikt.

Ute som hjemme har 1944 brakt avgjørende seire. 1945 vil bringe avgjørelsen og seiren. Men det nye år vil også stille større krav til oss. Vi må slutte våre rekker, hver kvinne og mann, våpenløse eller væpnet, må gjøre sin plikt fullt ut. Vi er forvissnet om at det norske folk i enighet også vil bestå denne prøve, og at det vil bevare den samme demokratiske disiplin som har vært vår styrke i kampen, når vi legger våpnene ned og tar fatt på gjenreisningen av et herjet og utarmet, men fritt og folkestyrt land.

Utenriksminister Edén har gjennom Norsk Tidning (som utkommer i London) sendt det norske folk et hilsen, der det bl.a. heter: "Vi vil gjerne uttrykke vår sympati for det norske folket i den ildeprøvede nå gjennomgår. Vi frykter for at Norges lidelser kanskje kommer til å bli ennå større enn før. Men vi er overbevist om at dette er Norges mørkeste time før dagen atter gryr. - Jeg taler på alle mine landsmenns vegner når jeg ønsker at alle nordmenn utenfor Norges grenser snart skal få vende hjem til gjenoppbygning og fredelig utvikling på den konstitusjonelle frihetens trygge grunnvold i samarbeid med Storbritannia og de andre fredseltskende nasjoner."

H.K.H. Kronprins Olav talte i kringkastingen nyttårsnatten. Kronprinsen ytet bl.a.: "Landsmenn. Idag på nyårskvelden sender jeg til alle nordmenn verden over de beste ønsker for det nye år. På det i sannhet bli et godt år for seirens sak. Jeg vil takke hjemmefronten for dens gode ønsker og hjertelige hilsen. Kampen vi fører idag bærer bud om samhörighet hjemme og ute, og den har gitt vår stat styrke innad og utad. Denne samhörighet har vært lyspunktet i denne tid og har gitt oss tillit til at vi skal reise oss igjen når kampen er færdig til seir. Det at vi viser en slik ubrytelig front innad og utad, har gitt oss vår gode stilling blant våre allierte. La meg igjen vende meg til dere der hjemme. Deres mot og tro på fremtiden har vist at dere kan slå igjen når det kreves, og at dere kan gjøre en positiv innsats for tyskernes nederlag og for å påskynde frigjøringen."

Statsminister Nygaardsvold talte 2. juledags. Han sa bl.a.: "For dere hjemme er det en jul under vanskeligere forhold enn noensinne før. Men vi har en stor glede i denne tiden, og det er at det norske flagg atter vaier på norsk jord. Glæden er imidlertid blandet med sorg og smerte over den tregedte som er kommet folket i nord til del. Den tyskerne skal få betale dyrt for hva de gjør mot vårt land. Vi må alle være klar over at det er en oppgave for hele det norske folk at gjenoppbygningen skjer på et bredt grunnlag så vårt nordligste fylke virkelig kan gå en rik fremtid i møte.

Langt har spurt hvorfor ikke angrepet fra vest kommer for å avskjære tyskerne og stanse ådelgjørelsen. Men vi har ikke nok styrker til å gjøre det på egen hånd. Vi har imidlertid fremholdt for den allierte overkommando hvilken stor betydning vi mener det har at tyskerne blir avskåret i nord.

Statsministeren omtalte videre den aktive sabotasje som utføres av organiserte styrker og er et ledd i det planmessige angrep. Det mot og den dyktighet som disse grupper viser, fortjener den høyeste erkjennelse og viser oss at når den dag kommer da det blir snakk om større oppgaver, så har vi folkene. La gjengjeldelsen komme der den rammer hardest. Vi må ikke

ke ridsle med våre krefter. Det vil bli bruk for hver eneste mann.

Jeg vil også understreke hva jeg tidligere har sagt at den nå sittende regjering vil innfri sin avskjedsordning straks kongen og regjeringen er kommet til Oslo. Ved hjemkomsten vil det mandat regjeringen fikk på Eidsvoll være fullført. Etter frigjøringen vil mange spørsmål melde seg. Det vil da være en fordel at folk som har vært hjemme under okkupasjonen straks tar fatt på løsningen.

Det er regjeringens bestemte forutsetning at Stortings- og kommunestyrene må holdes så snart som det er teknisk mulig. Men må forhindre at nasjonale elementer får anledning til å stemme. - Holder vi ut og holder vi sammen, vil dagens og fremtidens oppgaver bli lettere å løse.

Fra "Siste Nytt's" julenummer henter vi følgende: "Tiden går. Gjennom en malstrøm av begivenheter følger vi krigens gang fra dag til dag. Uker er blitt til måneder, måneder til år. Vi er blitt sløvet, men også hardet og stålsatt i den daglige kamp for tilværelsen. Begivenheter som for noen år tilbake rystet og forferdet oss til det fjerde av vår sjel, gjør ikke lengre det samme inntrykk. Vi avstumper. Evnen til normal, sund reaksjon settes daglig ned. Det er et slags sjeløst forsvar vi på denne måten ubevisst har bygd opp. Det er menneskesjelenes front mot den følelse av hjelpeløshet og selvpogivelse som av og til kommer oss når noe nytt og opprivende inntreffer.

Denne avstumplingsprosessen er en psykologisk naturlov som unndrar seg vår vilje. Det skjer gradvis, nesten ukjent, som vandrypp gjennom år. Kan hule ut en stein. Ingen kan nekte at slik er det. Spørre deg selv.

Overfor denne avstumplingsprosessen må vi være på vakt. Den representanter en fare for vår aktive holdning i denne kampen for vårt land, vår egen og våre barns framtid. Den sløver viljen til aktiv innsats den dagen det blir krevet. Evnen til reaksjon er vår åndelige kraftkilde. Utan denne ingen energi, ingen vilje, ingen kampkraft, intet mål.

La oss huske dette: La tyskernes mirakuløse brutalitet og umenneskelige makt mot våre landsmenn i nord være en appell til oss alle, til hver og nordmann om å gjøre sin innsats når dagen kommer. Våk opp hver den som måtte være sovnet inn i sløvt tungsinn i dagliglivets tredemølle med belysninger for sin forretning og det daglige brød. Kan du sluke denne krigsforbrytelse uten å reagere, da er din sjel død og du går som et levende lik i ditt eget fedreland. -

Krigsforbrytelses straff vil avhenge av hvilke forbrytelser de har gjort seg skyldige i. Men rent generelt vil enhver som har opprettholdt, søkt om eller støttet i å bli medlem av N.S., nazistiske hird eller annen organisasjon som yter fienden bistand, bli straffet med tap av almen tillit enten for bestandlig eller for et bestemt antall år. Tap av almen tillit medfører tap av offentlig tjeneste som vedk. måtte ha, tap av stemmerett i offentlig anliggender, tap av rett til å tjenestegjøre i rikets krigsmakt, tap av rett til å drive næring som er basert på offentlig autorisasjon, eller løn bevilgning og tap av sjefstillinger eller annet lønnet eller ulønnet tillitsverv i selskaper, foreninger, innretninger eller andre sammenslutninger.

De norske politistyrkene som blir utdannet i Sverige er to slags, en rikspolitivæpning på 1500 menn, som får regulær politiutdannelse også skal tjenestegjøre som alminnelig politi, og et reservepoliti, som utgjør ca. 8000 menn og som får en mer militær trening. Under frigjøringen av Norge blir det de sistes oppgave å rense opp de distrikter som er blitt befridd for hirdmenn og andre merodjere som fremdeles harjer. De må derfor trenes opp i gøteværn, i storming av hus hvor fienden har forskanset seg, de må kunne uskadeliggjøre miner, opprette telefon- og telegraf-forbindelse, innrette foltskykhus osv.

En svensk journalist som har besøkt de norske politiforlegninger forteller at en ytring går stadig igjen: "Vi vil ikke komme hjem til Norge uten å ha utrettet noe for vårt land. Det ville være fryktelig å bare behøve å stryke rette velen til paradet på Karl Johan, det ville være latterlig"

Til Hjemmefronten

Dere en liden hilsen fra hjemmefronten som er sammensatt i Sverige, en av de tusener norske flyktninger som er kommet hjem. Ikke en dag går uten at våre tanker er på vei over til Norge. Hjemmen igjen distnerer hele vår tilværelse. Vi drømmer om tiden som snart, da vi levot som fri mennesker i "varens beste land". Vi ønsker de dager som skal komme, da vi skal bygge landet vårt opp igjen.

Vendt er det å lengte slik; men enda lengre er det å høre om alle de påskeferer dere går gjennom. Vi sitter på landet i et forbannet hjel på de trygghet - så ynkkelig utenfor - som dere får etter dag kjemper frihetens krig. Utan å kunne hjelpe på vi vil ha dere framfærd i Nord-Norge, på nye ansettelsesjoner og om de siste dager på sin post. Gjære skulle vi måtte vanskene seg med dere i kampen om det beste vi kan gjøre idag er å forberede oss på en gang å gjøre vår innsats som våre kammerater i de stridende norske styrker.

I dette årblikk buldrer et stort liberalt over huset vårt på vei til England med norske gutter. Jeg så et barns forsvar i netten - norske gutter på vei til kampen for landets frihet. Vi som blir i Sverige følger oss så håpløst utenfor.

Det synes kanskje jeg er sentimental; men dette er ikke sentimentalitet. Vi føler det slik. For Norge og landet vårt alltid våre tanker.

Kan dere bli dere av og til skuffet over oss her ute. Dere hører kanskje en konflikt mellom landsmenn ute i Norge. Men det har ingen fare. Det er ikke galt å være flyktning her. Vi er så utalmodige etter å se gjort vår innsats. Tretter vi litt, skyldes det at nevnte er tyngslitt. Kanskje dere ikke alltid den samme utenfor som dere venter. Da vi ser litt anderledes på enkelte spørsmål, skyldes det at vi lever under andre forhold. Men idag som angrepsplanen fortår vi at den avgjørende kampen for Norges frihet foregår på norsk jord. Det norske folket gjør en stor innsats på hjemmefronten. Mange folk har ytet større og større innsats på sin egen jord. Men ingen steder har vist så klart at de forstår hva kampen gjelder, at ord som demokrati og frihet ikke bare var begreper, men realiteter som var blitt et helt folks øyeblikk.

Tyskerne har aldri klart å splitte våre rekker, slik som de har spilt på å utnytte av våre motstandere. Folket står sammen på grunnloven, kongen og regjeringen. Vi kan grise på hverandre forif krigens tårer på krontona; men så lenge vi har et klart mål - demokratiet - sammen, kan det aldri bli alvorlige stridigheter mellom oss.

I det amerikanske nærke vi lever i idag, vil grupper og mennesker lett underkjenne andre grupper og andre menneskers innsats. Det er vanskelig å undgå. Men selv når en mann vet han har rett, skal han tørke seg etter andre. Han må gi seg litt på sin rett" for å få samarbeidet til å gå. For å få noe det ikke valg eller ytringsfrihet som kan avvige eventuelle konflikter. Skulde en norsk flyktning foreslå et nyttårsbrev måtte det være til vi alle skal møte hverandre på halvveien i året som kommer for å gjøre landet sterkt. Val møtt i et fritt Norge!

Hitler har sagt det.

I sin tale til det tyske folk ved årsskiftet sa Hitler etter å ha omtalt "fiendens onde planer mot det tyske folk". - "Men bortsett fra alt dette kan det bare være i frihet. I trelldom vil det bli." Dette sa Hitler, han som siden 1933 har gjort alt for å berøve det tyske folket sin frihet, han som siden 1939 har underkuet, terrorisert plyndret det ene land i Europa etter det annet.

Likvel, - dere gang på gang. De underkuete folk trosser Hitler, de kan ikke forsone seg med det tysk styret for frihet, for - i tross for det de dr. Det er derfor med de okkuperte folkes mot og kraft. Men Hitler har ikke lært av den hellige ord ved å ta det i sin munn.

ØKEN SOM GIKK (4. - 10. Jan)

Vestfronten. Det er en gammel historie, som Montgomery sa søndag, at initiativet på Ardennfronten som ble tatt er i de alliertes hender. Det er tyskerne som må avverge hva de kan gjøre mot et nytt utøst front-angrep, og enkelte (og det er slike som de forbereder en tilbaketræning faller for kllens utøst, seieren som ennå ikke skal forsvarer overraskelser. Etter de opplysninger som foreligger, hadde tyskerne for mot-offensiven trukket sammen sine mest erfarne allfildivisjoner og sett inn sitt beste materiel; styrken var antagelig alt i alt den mest slagkraftige det 3. rike noen gang har sett i marken. Dette koster et interessant lys over de siste ukers begivenheter, og åpner ikke mindre interessante perspektiver framover. Kan man regne med at ca. 400 000 menn av de tyske troppene er satt ut av spill, og tallet kan bli meget høyere hvis de allerede operasjoner som nå er i gang, kan gjennomføres med hell. Enden kan bli en alvorlig svekkelse av tyskerne motstandskraft i vest; Brøtlig og 2. Jan. at tyskerne hadde hatt et tap som fanger som oversteg de alliertes tap av fanger og savnede, og mente at det pågående slag ville kunne resultere i en påskyndelse av tyskernes grønlige sammenbrudd. Bortsett fra at de har fått utsatt den allierte vinteroffensiv og midlertidig lattet trykket på Aachen- og Saarfronten, kan man heller ikke påve på noe resultat av aktiv betydning, ikke et viktig strategisk punkt ligger foran det erobrede område, og ingen all. fæsyningsaktiver av betydning er læmret; det ser faktisk vær og mer ut som om offensiven er blitt et slag ut i det tomme rom. Hvis ikke politiske og psykologiske momenter har vært avgjørende, blir det stadig sannsynligere at aksjonen egentlig hadde langt mer betydning enn man er slått feil på avgjørende punkter og bare er blitt en skygge av hva den skulle ha vært.

Mens de alliertes motstet overfor årsskiftet bragte resultater på sørfrenten, sette det den 2. Jan. inn et angrep i større målestokk mot kllens nordflanke. Krigsdagene overtok kommandoen over de fleste allierte arméer på nordvestfronten, og det var styrker fra den 1. og 9. armé samt den engelske 2. armé som kastet inn mot fronten mellom Stavelot og Marche, med tyngdepunkt i stotroeringen Grandmeuil-Houffalize, sammenlig røykende ned for det punkt hvor 3. amerikanske armé under Patton over sitt kraftigste trykk mot Bastogne-området. Støtet nordfra, som var ca. 30 km. bredt, ble i løpet av et par dager færd 5-6 km frem under forblitt tysk motstand, og førte 7. Jan. til at den viktige tyske forbindelseslinje, veien fra St. Vith til Laroché, ble avskåret på flere steder. De allierte behersker den nå i 15 km lengde, og her gjort den utrolige for tyske tilførsler. Tyskernes 2. hovedvei går noe lengre sør, over Houffalize til St. Hubert, og også denne er truet. Avstanden mellom de allierte angrepsposisjoner fra n. og s. i dette øyeblikk er nå bare 16 km, d.v.s. at bare den tyske kille kan tas under effektiv artillerifird. Ved Laroché pågår et voldsomt panserlag, og amerikanske turor med å erlinge tyon som de står i km nordfor, 5 km øst for. Ved kllens vestflanke har de allierte også hatt en del fremgang, men av mindre betydning sammenliknet med muligheten for å avskjære den ved Linje Bastogne-Houffalize. Noget vil skidart i de nærmeste dager avhenge av værforholdene; hittil har de allierte p.g.a. snøstorm og tåke bare hatt liten taktisk støtte av sitt overlegne flyvåpen. Kan dette snart igjen settes inn med full tyngde, vil sikkert ikke resultatene utbli.

Den tyske offensiv på Pfalz-fronten, mellom Saar og Rijn, som sette

Inn midt i forrige uke, har øket noe i styrke, og amerikanerne har måttet trekke seg tilbake over den fransk-tyske grense igjen og bl.a. oppgitt Bitche og Weissenburg. Situasjonen er imidlertid under kontroll, og endel ter- reng gjenerobret. Det ser heller ikke ut til at tyskerne har resurser til noe offensivt foretagende av større dimensjoner på dette avsnitt. Det virker nærmest som om de følger seg fram her som andre steder for å bringe på det rene hvor de allierte linjer er svekket som følge av omgrupperingene lengre nord, og at en midlertidig uttyning av Patch linjer er utnyttet til et framstøt av begrenset rekkevidde. Også i Alsace, fra Hagenau til Strassbourg-Colmar-området har tyskerne prøvd seg med mindre offensive støt, og opprettet bl.a. et bruhode nord for Strassbourg, men det ble lik- vidert av amerikanerne 9. jan. Et tilknekt ekspeditør på nordavsnittet i Roermond-avsnittet ved Haasbeem, endte på samme måte.

Østfrontens viktigste avsnitt er fortsatt Ungarn, hvor russene går vi dere fram i Budapest, under forbittret motstand; det viser seg igjen, her som i Stalingrad og Warszawa, at en stor by gir forsvarerne mange mulighet er for å oppholde angriperne hvis det kjempes uten hensyn til ødeløggelse- ne. Alt tyder på at Budapest deler Stalingrads og Warszawas skjebne: å bli en ruinhaug. Midt i uken gikk tyskerne til et overraskende motangrep n.v. for Budapest, med støttekraft dels østover langs sørbredden av Donau, dels sørøstover i retning Szekesfehervar. De har hatt en del framgang, og bl.a. tatt tilbake byen Esztergom, ca. 30 km v. for Donauknekt. Hensikten er antagelig å søke å undsette den innesluttede garnison i Budapest, men offensiven støter på meget hard russisk motstand etter begynnelses-framgan- gen, og i Moskva sammenlikner man aksjonen med den motoffensiv tyskerne for vel et år siden satte inn mot Kiev og som endte med en katastrofe. De tyske styrker er også utsatt for en alvorlig flanketrussel; samtidig med at de støter fram østover langs Donaus sørbredd, avenserer nemlig russerne like raskt vestover på nordbredden, og står nå bare 6 km ø. for det viktig- ste knutepunkt Komarno, 50 km. v. for Esztergom og ikke mer enn 30 km fra Győr (Raab), som antagelig er tyskernes viktigste etappesentrum i dette om- råde. - I Kurland er det bare kamper av mindre omfang, men tyskerne melder om påfallende russisk virksomhet av støttropper i Baranov-Sandomierz-områ- det ved Wislas øvre løp, et russisk bruhode som vil danne basis for en of- fensiv mot Tarnow-Krakow-området og i neste omgang Schlesien. Aktiviteten er kanskje det første varsel om den russiske vinteroffensiv i Polen som verden for tiden venter på.

I Italia var tyskerne også på offensiven ved årsskiftet, men oppnådde ikke særlige resultater, og nå har de allierte tatt tilbake det erobrede terrenng og stått fram på høyre fløy og nådd havet 14 km n. for Ravenna.

I Hellas er det ennå ikke kommet til noen politisk ordning, men de britiske styrker har rensat Athen og Piræus og rykket fram til et punkt 50 km n. for hovedstaden uten å møte sterkere motstand fra ELAS-styrkene.

I det fjerne Østen er det framgang for de allierte på alle fronter. I China hadde japanerne etter sitt seferstog i sommer og i høst gjennom Kon- tung drevet av mot vest og støtta fram mot Kwanyang. Hvis de hadde erobret denne by, ville de hatt i sin hånd Burma-veiens endepunkt (selvom det rikt- nok var seg gjøre å omfrigrere trafikken over bjelver til Chungking lengre sør), og framstøtet ville også vært en trussel mot selve hovedstaden. Fram- rykningen mot Kwanyang ble imidlertid stanset av kinesiske styrker, og den japanske støttiledrevet tilbake. Om det betyr et vendepunkt i felttoget eller bare en forbigående lettelse er ennå ikke godt å si, men det ser ut til at resultatet er en refleks av politiske begivenheter i Chungking-Chi- na som løver godt. Chiang-Kai-shek har trukket til den japanske front divi- sjoner som tidligere har vært stasjonert i nord ved grensen til den kommu- nistiske del av China, Shensi, og det meldes at også kommuniststyrker er dir- rigert til fronten og kjemper sammen med Chiangs tropper. Det har i lang- re tid vært forhandlinger mellom Chungking og kommunistene, og det er mul- ig at man nå er kommet til forståelse. Det er også foretatt endringer i den kinesiske administrasjon; Chiang selv har forlatt stillingen som pres- ident for den eksekutive "yuan" for helt å ofre seg for vervet som øverst- kommanderende, det er satt inn en ny, ung og dyktig krigsminister, Chen Cheng, og den politiske ledelse er overtatt av T. V. Soong, en av Chinas

mest begavede politikere og mangeårig utenriksminister.

I Burma har fortroppene av den britiske 14. arme rykket 25 km fram mot den viktige by Mandalay. De står nå 90 km fra den, og bare 11 km fra Man- heng, en av de siste japanske stillinger foran Burma-veien. Også i kystsek- toren er det framgang, idet br. styrker har besatt Akyab, som både er en viktig havn og har gode flyplasser; som forsyningsentrum for de videre o- perasjoner kan den bli av avgjørende betydning. Egn tyder på at japaner- ne ser seg nødt til å trekke seg mer eller mindre frivillig ut av Burma for det sterke allierte trykk på alle fronter. Det spiller sikkert også en vik- tig rolle her at den britiske sjømakt i Det Indiske hav er styrket betyde- lig i det siste.

Felttoget på Filippinene er trådt inn i en ny og kanskje avgjørende fase ved den amerikanske landgang på hovedøya Luzon, som ble meldt 10. jan. Invasjonen kan den bli av avgjørende betydning. Egn tyder på at japaner- ne ser seg nødt til å trekke seg mer eller mindre frivillig ut av Burma for det sterke allierte trykk på alle fronter. Det spiller sikkert også en vik- tig rolle her at den britiske sjømakt i Det Indiske hav er styrket betyde- lig i det siste. Felttoget på Filippinene er trådt inn i en ny og kanskje avgjørende fase ved den amerikanske landgang på hovedøya Luzon, som ble meldt 10. jan. Invasjonen kan den bli av avgjørende betydning. Egn tyder på at japaner- ne ser seg nødt til å trekke seg mer eller mindre frivillig ut av Burma for det sterke allierte trykk på alle fronter. Det spiller sikkert også en vik- tig rolle her at den britiske sjømakt i Det Indiske hav er styrket betyde- lig i det siste. Felttoget på Filippinene er trådt inn i en ny og kanskje avgjørende fase ved den amerikanske landgang på hovedøya Luzon, som ble meldt 10. jan. Invasjonen kan den bli av avgjørende betydning. Egn tyder på at japaner- ne ser seg nødt til å trekke seg mer eller mindre frivillig ut av Burma for det sterke allierte trykk på alle fronter. Det spiller sikkert også en vik- tig rolle her at den britiske sjømakt i Det Indiske hav er styrket betyde- lig i det siste.

Krigen i luften. Lavt skydekke, tåke og isdønneise har i denne uken i- igjen redusert det taktiske flyvåpens innsats i vest. Montgomery har måttet foreta sitt framstøt inn i den tyske frontbuen uten direkte støtte fra stup bombere, men det all. flyvåpen har ydet marktroppene verdifull støtte i form av flyangrep på tyske tilførselslinjer. De tyske trafikksentra bak Ardennen- og Saarfronten har nesten daglig figurert på mållisten, og de bombeskader som er forårsaket i f. eks. Glessen og Freiburg skal ha stoppet opp tyske transportør for uker. - Den tyske taktiske aktivitet, når vær- et har tillatt det, vært livlig; nattjagere har også vært på vingene, men tyskernes flyinnsats må ikke overvurderes. Luftvæffe har ikke vært istand til å forsvare seg mot de all. angrep på de tyske forsyningslinjer bak fronten, og Montgomery uttalte søndag: "Selvom Luftwaffe ennå er sterk, klarte det ikke å beskytte den tyske arme." Og Montgomery kjenner Görings piloter helt siden El Alamein.

De all. strategiske luftstyrker har opprettholdt sin maskinmessige bom- bing av Tyskland. Mandag natt var 12. natt på rad RAF var over Tyskland og samme dag gjorde USAF sitt 16. store dagangrep i løpet av 17 dager. Hoved- kvarteret for de all. flystyrker i England er nå flyttet til Frankrike, det nye hovedkvarter vil også ha kommandoen over de all. strategiske luftstyrker i Italia. Ringen om Nazi-Tyskland strammes til. - De all. luftvåpen kastet i 1944 1.395.000 tonn bomber over Tyskland og tyskokkupert område. Derav har USAF kastet 870.000 tonn og RAF 525.000 tonn. 1/3 av vekten ble kastet mot industrielle mål, 1/3 mot transportmål til direkte støtte for marktroppene og 1/3 mot havner, skip og oljeanlegg. Dertil kommer RAFs "utstrakte mine- legging i fiendtlige farvann", som det lakoniske kommunike lyder, hvor gang britene gjør den tyske skipsflot usikker fra Østersjøen til Nordkapp. I 1944 kastet de all. flyvåpen dobbelt så stor bombevekt som under hele det foregående tidsrom av krigen. Tyskerne har likevel vist en forbausende ev- ne til å overkomme vanskene. I nov. mistet Luftwaffe over 700 jagerer, men Görings spredte og vel skjulte nye samfundfabrikker klarte mer enn å repara- re dette antall. I okt. da de all. kastet krigens nest største bombevekt, 93.000 tonn (den største var 114.700 tonn i nov.) over Tyskland, klarte tys-

kerne (etter all. oppgaver) å øke sin oljeproduksjon fra 23% til 30% av 1943-produksjonen. Årsskiftets overraskende tyske offensiv viste også at japaner ennå disponerte intakte krefter og at rustningsindustrien ennå ikke var slått ut. Tegn tyder på at disse kjenngjenninger har resul- tert i dry signaler fra den allierte ledelse til Air Chief Marshall Harris og general Spaatz. Deres strategiske luftoperasjoner som i siste halvår ves- antlig har vært dirigert mot Tysklands transport og oljeanlegg, er igjen med tunge slag blitt rettet mot Tysklands krigsindustri. Ukens viktigste flyangrep: Jan. 4. Bare 2 timers flyvår, Münster angrepet, 2400 utflyvninger Italia. Jan. 5. Dobbel Mosquito-nattangrep Berlin. 1000 tunge am. b. + 500 j. bomber transportmål mellom Köln og Karlsruhe, RAF kaste- ter 1000 tonn bomber mot tyske tropper i Rhinlands anlegget. Lancasters an- griper havneområdet i Ludwigshefen. Jan. 6. Dobbel Mosquito-nattangrep Berlin. 1000 tunge br. b. to nattangrep mot industrial i Hannover. Kraft- ig tysk jagermotstand, 33 bi. + 3 j. savnes etter gårsdagens og nattens ope- rasjoner. 800 tunge am. b. + 550 j. bomber transportmål ved Köln, Bonn og Koblenz, 7. b. + 9 j. savnes. Angrep mot tyske tropper ved Houffalize. Am. marinefly ødelegger 111 jap. fly, skader 220, sanker 28 skip og skader 68. Jan. 7. Store styrker br. b. angriper knutepunktene Nonau og Neuss. 1000 tunge am. b. + 650 j. bomber jernbanebruene over Rhin og skiftetokter i Hamm-Köln-området. Jan. 8. 800 br. b. dobbeltangrep mot industrial i Mü- lichen. 700 tunge am. b. + 200 j. mot Frankfurt og mål i og bak Ardennenområ- det. Jan. 9. Snøvær vestfronten. Store styrker B-28 fra Seipan bomber Tokio. Formosa angrepet av Kinabaserte B-29. Jan. 10. 1100 tunge am. bi + 300 j. an- griper trafikkmål bak Ardennenfronten, jernbaner og flyplasser ved Köln og skiftetokter i Karlsruhe. - o -

Sabotasje mot jernbanene: Natt til 7. jan. ble Raumbanen, Dornrebanen og Rörösbanen avbrutt på en rekke steder. På Raumbanen ble Stueflåten sten- bru skadet. Linjen er ennå blokkert. På Dornrebanen ble benelegemet skadet ved Sjøa. Trafikken kom igang etter 12 timers stans. På Rörösbanen er 2 bruer ødelagt, ved Alvdal og Koppang. Trafikken er framdeles avbrutt. Uken før var det over 400 skinnbrudd på Rörösbanen og på en 20 km strekning s. for Stören. Det har derfor ikke vært gjennomgående trafikk på Rörösbanen i de siste 10-12 dager. Det er meget om å gjøre for tyskerne å holde trafikk en igang på de norske statsbaner nå. Det bevises best ved at de bare i des- ifjor sendte opp hit 21 store krigslokomotiver.

Drastisk beslutning. De norske industrielle bedrifter som bruker kull (og det er de fleste) har fra Reichskommissariat fått ordre om å innstille i nær framtid, enkelte alt fra 20. jan. Så vidt man kan skjønne er det men- gen at bedriftene skal overlate sine kullbeholdninger til jernbanene, som bare her bræssel nok for 3-4 ukers drift.

Denne drastiske beslutning viser hvor prekær branslesituasjonen er for tyskerne, og også hvor viktig det f. t. er for dem å holde de norske jernbaner i gang for uttrokningen av tropper herfra. Om det siden kan bli visse tillemperinger i kulltildelingen til de norske bedrifter, er ennå u- klart, likeså i hvor stor utstrekning de kan gå over til vedfyring (det vil neppe kunne bli til stor hjelp). Blir stansen omfattende, hva det er fare for, kan resultatet bli stor arbeidsledighet med nye økonomiske og so- siale problemer for landet. Både av denne grunn, som et vitnesbyrd om svik- tende tysk evne til å løse forsyningsproblemane og muligens som et signal om endret tysk syn på spørsmålet om å holde og utnytte Norge, er dette en av de viktigste nyheter på lange. - o -

Svenska Norgeshjälpen.

Det står ikke stor blest om Svenska Norgeshjälpens virksomhet. Den er ikke gjenstand for høyeste ledere i Aftanposten eller fritt folk, slik som når Terboven nedlater seg til, som representant for herrefolket til å gi en "storsinn" nådegave til det norske folk. Tyskerne er ikke tilhenge- re av varme håndtrykk over Kjølen. Når ikke "beskytterne" klarer å bli ven- ter med de sta nordmennene, skal heller ikke andre nytte godt av vår sympo- ti. Men Norgeshjälpen har ikke behov noen propaganda eller reklame. I pass- i mærklegningsforsøk har den vokset seg inn i våre hjertor.

Det var i aug. 1942 Svenska Norgeshjälpen så dagens lys som en koordi- nering av det hjelpearbeid som alt dengang eksisterte. Den svenske lands- organisasjonen tok initiativ, og de fleste store riksorganisasjoner ble med. Arbeidsgiverforeningen, Kooperativa förbundet, Kjöpmannförbundet, In- dustriförbundet osv. og en rekke kulturelle og ideelle organisasjoner.

Norgeshjälpens sentralbyrå holder til i Stockholm, mens hele 650 lokalkomiteer leder innsamlingsarbeidet utover landet. L.O.-sekretären Nils Goude står for ledelsen av den daglige administrasjon i Sverige, mens den såkalte Donator-kommitté, sammensatt av representanter for forskjellige hjelpeorganisasjoner, har ansvaret for overføringen og fordelingen av hjel- pen i Norge.

Norgeshjälpen har lagt en på barna fra første stund fordi de tar mest skade av underernæring. Fra en beskjeden begynnelse er det nå 140 000 barn som besøpes daglig. Hvor mange mødre, som ikke har visst sin arme råd, mod å få stillt sulen hos ungane, har ikke i disse årene velstignet "svenskshjälpen". Det er ikke for sterkt sagt at Norgeshjälpen har reddet en stor del av den oppvoksende generasjon - Norges framtid - fra å bli ves- antlig svekket. - Foruten barn, besøpes 40 000 gamle, og Norgeshjälpen sier at besøpningen ytterligere kan utvides.

Julen 1943 satte Norgeshjälpen igang en spesiell innsamling til jule- pakker til de 90 000 barn som hadde tatt del i bernebesøpningen. På kort tid var det sikret midler til 20 000 pakker. (Hver pakke kom på kr. 5). En tilknevnt innsamling som startet i 110 000 pakker, fant sted ved skole- årets avslutning i juni 1944. - Siste jul overtraff resultatet de dristigste forventninger. Planen ved årerne 3. lyresjon var å samle inn 750 000 kr til 150 000 pakker. Det kom inn 900 000 kr., som rakk til pakker både til alle barn i skolebesøpningen, og også til barn i Stor-Oslo mellom 2 og 7 år. Videre ble et stort antall pakker sendt til barn i Nord-Norge.

Adskillige tonn med nye og brukte klær og store mengder spebarnsutstyr er også sendt.

En annen hjelpeform er overføring av større varepartier for salg til den norske sivilbefolkningen. En kan her nevne syltesukkeret, i 1943 over 9 mill. kg. (3 kj. pr. innbygger), i sept. 1944 3 mill. kg., og like før jul ytterligere 3 mill. kg. Midlene til innkjøp av sukkeret har vært sam- let inn i Sverige, og de penger som kommer inn ved salget her i Norge bru- kes til kontanthjelp for økonomisk vanskeligstilte familier, særlig sjø- mannsfamilier (Ca. 1 mill. kr. går med pr. måned til "Sjømannshjälpen"). En annen form for kontanthjelp er "fadderbarnshjälpen". Den svenske fad- der innbetaler hver måned 30 kr. og et tilsvarende beløp utbetales "fadder- barnet" i norsk valuta. Fadder og fadderbarn opprettholder som regel brev- forbindelse, og ved vissa anledninger får fadderne sende gavepakker.

Midstuen Sanktorius ved Oslo drives nå som svensk sykehus av Norgesh- hjälpen, som også driver rekonnvalesonhjem på Sjørsjøen ved Lillehammer og på Opdal. Sist sommer holdt Norgeshjälpen 90 ferielekonfer med mat og drev selv en koloni for gutter i Ulla som ble besøkt av 400 gutter.

Til det våre Norgeshjälpens matlagre i Tromsø kunne man visse dager be- spise 8-9000 mennesker under tvangsokkuperingen gjennom byen. Adskillige tonn mel og klær er sendt til de evakuerte - bl.a. 10 000 matpakker.

Hjelpen krever penger. Og noe av det mest be- udringsverdige er hvordan det svenske folket måned etter måned, år etter år har fortsatt å gi penger til Norge. Hittil har Norgeshjälpen alene fått inn ca. 40.000.000 kr. Av denne sum har den svenske industrien bidratt med 13 millioner kr. Ellers er hjelpen kommet fra alle kanter og i alle former. Arbeidere og funksjonærer har ydet store beløp ved overtidsarbeid og faste trekk på lønnen. Kunstnere har stadig store Norgesarrangementer. Bondene har skjenket betydelige kvanta jordbruksprodukter. Kvinnene har sydd og strikket. Kort sagt, hele folket har vært med.

Det er ikke morsomt å være i den situasjon at en trenger hjelp. Vi vil som folk helst helst klare oss selv. Men idag er det den bitre virkelighet at all den hjelp vi kan få er nødvendig og velkommen. - Det skal ikke bli glemt at det svenske folkets store rodd til å hjelpe da det gjaldt, uten bresk og brum, men med virkelig hjertelag.

Aftenposten - og våre andre nazifriske aviser - har i de siste måneder utsatt det norske folk for en intens trosoppbyggende propaganda. Spaltene har vært spikret med en brodd samfunnskritikk av artikler fra de forskjellige "innsendere". Byfolk har rettet alvorlige anklager mot bønder, bønderne har angrepet byfolkene, representanter for arbeiderbevegelsen har gått løs på de bedre stillte, konservative og radikale har krysset klinger osv. osv.

Men spør seg uvilkarlig: Står det så dårlig til med enigheten her hjemme? - Hva er sant av alt dette? - Og framfor alt, hva er meningen med det?

Tyskerne bruker ikke begrepet løgn og bedrag i samme betydning som vi. Som att annet er også sannheten 100% utnyttet i krigsføringens tjeneste i Tyskland. Sant er det som tjener landets og landets interesser; alt annet er løgn. Et slående eksempel på denne oppfatning har man i et av de sørgefulle kapitler i tysk andshistorie, det opprop som 93 representanter for den tyske kulturliften (deriblant 32 professorer og en rekke nobelpristagere) sendte ut 4. okt. 1914. "Es ist nicht wahr" - det er ikke sant - , heter det, at Tyskland har voldt den første verdenskrig, at det har krenket Belgias nøytralitet, at en eneste belgier har blitt antastet av våre soldater uten at det blitt nødvendige har frembragt det, at våre tropper har horjet eller oppført seg brutalt, at vår krigsledelse setter seg et over folkerettens bestemmelser. - "Vi kan ikke vri løgnens forgiftede våpen ut av våre fienders hender. Vi kan bare rope ut over hele verden, at de har avlagt falsk vitnesbyrd mot oss."

Men vitnesbyrdet var ikke falsk. Det kunne bevises at det forholdt seg slik. For tyskerne var det kanskje falsk. Det tjente ikke deres interesser.

Det tyske syn på man alltid ha for øye, når man leser nazilavisene. Man vil lett takke: Høe sent må det da være i det som står på trykk. Men nazistene spekulerte nettopp i vår godtroenhet på det område. De vot at det kan være vanskelig å lukke hjerte og hjerne for ting men får sorvert seg etter seg. Lett vil det hos leseren sitte igjen en liten tvil: Kanskje er det noe sant i dette likvel.

Man mer forstår Aftenpostens vilje til sannferdighet, når det f. eks. siterer den svenske nazi-aviser "Dagsposten", som bevislig på tysk ordre har drevet utstrakt telegraftrafikk, når den skriver at "pöbeln" i Paris lynsjet Maurice Chevalier, som ialtid tid lever i beste velgående, når den skriver opp om at russerne med nakkeskudd drept nazifødereren i Kirkenes som også lever. Dette er bevisst løgn. - I andre tilfeller er løgnen ikke så åpenbar. Avisens reportasje fra urolighetene i Grenland kan være riktig nok. Det blir bare ikke skrevet at konflikten skyldes at tyskerne systematisk har berøvet grekerne enhver livsmulighet. - Ellers er galt og riktig blandet sammen etter en utstudert oppskrift. Alt som hender, behandler Aftenposten på "den rette måte" og etter en bestemt plan.

Hvilken plan? Hva er idag nazistenes hensikt med all sin propaganda her i landet? Hva er Aftenpostens oppgave? Quisling gir et fingerpek om dette i sin nytårstale, hvor han bl.a. omtaler de "uløselige motsetninger mellom de allierte" og "de opprivende motsetninger som no for alvor gjør seg gjellende, såvel i den norske emigrantleir som på hjemmefronten".

Aftenpostens oppgave er å prøve å så spild i fiendens rekker, å prøve å skape motsetninger mellom de forskjellige grupper av vårt folk. Avisen blaser til liden, der hvor den kan skilte den minste gnist av uevrogenstemelse. - Aksemektene har idag ingen sjanser. Man kan de klare å splitte seierherrene, kan de iallfall få en gunstigere start for forberedelse til en ny verdenskrig. Og nazistene tenker som sagt "Vel, vi vinner ikke denne krigen, men vi skal sørge for at ikke de allierte får noen glede av sin seier. Vi skal så spild og skape motløshet innen deres egne rekker."

De allierte vil få vanskelige oppgaver å løse i tiden framover. Men vi skal klare dem - og uten "velvillig" assistanse fra Aftenposten og co. Husk alltid hvilken oppgave våre nazilaviser har satt seg. Sørge for at de ikke får hell med seg.

Folk må forstå at når vi berøver oss i det 8. krigsår, i et land som var minst selverbet av alle europeiske stater, med for en vesentlig del avskårne forbindelser og med økonomiske styrker som utgjør en stor prosent av befolkningens størrelse, så er det merkelig at vi i Norge kan ha det så forholdsvis bra som vi enn har det."

Det er Quisling som står dette i sitt "nyttårsbudskap". Altså endelig en bekreftelse fra "kompetent" hold på at tyskerne tar av våre sparsomme forsyninger. Når den tyske førers representant, Terboven, taler, får vi høre at det er omvendt. Det er Tyskland vi har å takke for livets opphold. Tyskerne i Norge tar intet.

Hva vil hen så si til den norske Ersatz-førs avsløring. Quisling i rikstingok til: "--- tross alle sår --- er det ennå ikke noen som dør av sult. Nei, så langt er det kanskje ennå ikke kommet. Men kommer det så langt, bli det ifølge herr Quisling ikke de tyske okkupasjonsstyrker som rammes først. Det norske folket skal ha forretten her. --- Det er også i overensstemmelse med en uttalelse som for et par år siden slapp - litt uheldig - ut av Görings munn.

Problemet Tyskland.

Hva skal vi gjøre med Tyskland? Hva skal vi gjøre med en syk nasjon som har satt makten i høysetet? og som systematisk forsøker å utrydde andre folkeslag? Hvordan skal det folk behandles som har latt seg kommandere til verdenshistoriens frykteligste forfølgelser? Dette spørsmål står menneskeheden idag overfor. Du og jeg må svare. Verdens fremtid avhenger av hvordan vi løser problemet. En fred må lages, som sikrer at slike ulykker som de vi nå gjennomlever, ikke kommer til å skje igjen. Denne krigen kommer vi oss gjennom på et vis - med store sår og mange varige skader. Men neste gang går kanskje vår sivilisasjon under i kampen. To ganger i løpet av 25 år har tyskerne - aller en del av den - forsøkt å realisere sine sinnssyke fantasier om verdensherredømmet. De må ikke få noen tredje sjans.

Men hvordan skal problemet løses? Skal vi slippe hemmen løs og la stormen rase over Tyskland i håp om at dette slaget vil bedøve det for lange tider? Store deler av Europas plagede befolkning er kanskje støtt for det. Polaker, jugoslaver, grekere, russere og restene av Europas jøder har særlig sterke grunner til å kreve en hård fred. Men en slik løsning er ikke bygget på vurderinger og vil neppe redde oss fra lignende ulykker i fremtiden. Det hjelper lite å få hevny hvis vi likvel skal oppleve det hele på nytt. Våre barn må reddes fra dette. Det må være vårt store og eneste mål.

Skal vi skape en fred som holder, må vi være klar over tyskernes mentalitet. - Den engelske diplomaten Vansittart, som representerer en sterk opinion, mener at tyskerne nærmest er håpløse som folk. Man legger all skyld på tyskerne og på dem alene. Man sier også: "Alle tyskere er ansvarlige for krigen, selvom ikke alle er like ansvarlige." Vansittart viser ved eksempler fra tysk historie og sitater fra tysk diktning og filosofi at nazifolket ikke er noe nytt, og han sier: "Hitler har ikke skapt Tyskland, men det er Tyskland som har skapt Hitler."

Andre har et ganske motsatt syn på tysk mentalitet. I nøytrale og uokkuperte allierte land fins det snilde mennesker som taler om forsoning. De vil løse det tyske problemet ved å behandle tyskerne med kjærlighet. Men disse mennesker har ikke opplevd tysk okkupasjon.

Av disse to retningene kommer nok Vansittarts nærmest sannheten. I tysk kultur fins tydelige forløpere for nazismen. Den samme dyrkelse av autoritet og statsmakt støter vi på i nesten all tysk filosofi. Både Hegel og Fichte satte staten og helheten over individet. Begge to krevde lydighet mot autoritetene, begget var sterkt preget av Chauvinisme. Det som gavnet Tysklands sak var rett. Rendyrkede nazister er ikke bare Nietzsche og Oswald Spengler, men mange andre også. I tysk litteratur støter man stadig på krigsromantikk, chauvinisme og forherligelse av den "tyske rase". Ikke engang musikken er fri for disse trekk. Tenk på Wagners operer.

Man finner også militarismen i all tysk historie. "Orden", militærvesen og despotiske ledere har gang på gang utnyttet tyskerne til samme voldelige maktutøvelse. Under Fredrik den store marsjerte preussene mot resten av Europa til deres eget folk var nesten utryddet. Under Bismarcks ledelse gikk de på erobringstog mot Danmark, Østerrike og Frankrike. Alt dengang kom det ut politiske og militære skrifter som viste at tyskernes planer om verdensherredømmet begynte å ta form. Under kaiser Wilhelm var tyskerne igjen på vei mot verdensherredømmet, og 25 år senere led et Hitler det siste fryktelige anslaget mot Europa og verden. Det er ikke vanskelig å se at Vansittart har rett når han påpeker at tyskerne er et farlig folkeslag - en trussel mot resten av verden.

De mennesker som vil behandle tyskerne med kjærlighet, som ved å henviser til miljø og tradisjon. "Tyskerne er en rasist og chauvinist" fordi de aldri har lært noe annet", sier de. Det er en rekke tyranner og en uheldig historisk utvikling som har skapt den tyske mentaliteten. Det skyldes historiske grunner at tyskerne ikke har hatt samme utvikling som f. eks. engelskann og skandinaver. Dette synspunkt holder ikke ved nærmere ettertanke. Diktterne, filosofene og lærerne er jo tyskere selv. De er selv representanter for tysk mentalitet. Tyskerne har selv skapt sitt miljø. Også England har hatt mange tyranner, men engelskennene nektet å la seg tyranniseres. I kampen mot despotene utviklet de sine stolteste demokratiske tradisjoner. Magna Charta ble til og den store engelske revolusjon gjennomført i kamp mot tyranniet. England har også hatt sin store maktteoretiker: Thomas Hobbes. Men det var i Tyskland - ikke i England - han ble dyrket.

Det kan vanskelig nektes at det tyske folket har farlige mentale anlegg. Ingen kjenner av tysk kultur vil kunne nekte at dette folket har en voldsom trang til å fantasere og teoritisere om i det blå. Metafysiske tilbøyeligheter, avstisisme og kritikkloshet er karaktertrekk som går igjen overalt hvor tysk lyd uttrykker seg, og disse egenskapene vil alltid være like farlige for en sund samfunnsutvikling.

Vi kan likevel ikke godta Vansittart. Man går altfor langt. Man betrakter nærmest tyskerne som uforbederlige. En slik rasoteori kan vi ikke gå med på. Den strir mot våre idealer. Og hvis vi godtar en rasoteori, kan vi godta andre siden. Tenk på antisemittismen! Men derfra kommer at rasoteoriene også er villkåpelig helt uriktige. Menneskers karakter og egenskaper bestemmes av arv og miljø. Miljøet har ikke minst betydning. Når det gjelder tyskerne, har både arv og miljø vært like dårlige. Man vil kan forbedre miljøet, og dermed forbedre tyskerne. Vi må forsøke å gi dem demokratiske institusjoner og å utrydde de farligste tradisjonene. Dette er vårt eneste mål.

Men det vil ta lang tid å forandre det tyske miljøet. Det er ikke gjort i en håndvending å skape demokrati i et land hvor ungdommen i arevne har fått nazistisk oppdragelse. Derfor blir det nødvendig å passifisere tyskerne for en lang tid framover. De må ikke få våpen. Industrien, produksjonen, råstoff-forsyningen og grupene må stilles under internasjonal kontroll. Det kan også være riktig at fredsbevarene får flyttet sin grense til Rhinen. Dermed får de en meget bedre strategisk grense og tyskerne mister gruppe- og industridistrikter som er viktige for krigsføringen. Det er en alvorlig løsning å gi franskmennene så meget tysk land, men det er kanskje riktig. Ingen andre har så ofte fått lide under tyske angrep. Det er rimelig at de vil beskytte seg.

Disse nevnte forholdene er rone maktaldere beregnet på å hindre tysk aggresjon. Men hvorledes skal vi klare å forandre den tyske mentaliteten? - De rettroende marxistene hevder at kampen mot Tyskland innerst inntar en kamp mellom kapitalismen og sosialismen. Den tyske nazismen er etter deres mening utkrystallisert kapitalisme. Storfinsansen, junkerne og den militære overklasse har fått den makt de alltid har drømt om. - Det avgjørende vil ifølge marxistene være å sosialisere Tyskland.

Denne teorien inneholder mange sannheter. Storfinsansen, junkerne og de øvrige militære er en meget farlig maktfaktor innen det tyske folket. Det vil hjelpe langt å uskadeliggjøre disse kategorier. Storfinsansens makt vil bli brutt i og med at den tyske industrien stilles under internasjonal kontroll. Også junkernes makt må brytes. Deres svære landforordninger må deles opp og tilfalle bondene. Sammen med junkerne vil den tyske militærvesens sikreste forsvarsværn forsvinne. Men hele den tyske militærvesen, som rekrutteres også fra andre befolkningslag, må uskadeliggjøres. Det må derfor forhindres at den engelske tyske ungdom får militærutdannelse, og samtidig må de tyske soldater isoleres og klennes.

Marxistene peker på en viktig del i Vansittarts oppfatning. Tenk visst at tyskerne ikke helt står med skylden. Storfinsansen og de konservative i andre land må ta sin del av ansvaret. De stiftet Mussolini, Franco og fjelds Hitler, både direkte og indirekte, fordi de i disse menn så et bolverk mot kommunismen. Problemet Tyskland røkker derfor langt utenfor Tysklands grenser. De samme rasistiske krefter ut ikke nok en gang få hjelpe en diktator til makten.

Men marxistenes teori er også en voldsom forankling og gir bare en del av sannheten. Den kan ikke forklare nazismen som sådan. Den kan ikke forklare hvorfor Hitler har fått støtte i hele det tyske folket - hvorfor også arbeiderne sviktet SS- og SA-styrkene og rekrutterte fra alle befolkningslag. Og millioner tyske arbeidere har vært nød på å trampa andre folkeslag under føttene. De rettroende marxistene overvurderer svært flere sosiale problemer og overser delvis flere utvirkende tyske nasjonaltrekk.

For å skape en ny ånd i Tyskland er det ikke nok å bryte junkernes veld. Den tyske ungdommen må gis en helt ny oppdragelse i demokratisk ånd (hvis mulig ved hjelp av demokratiske innstilte tyskere fra landryktighet eller konsentrasjonsleire). F. eks. på den tyske historiefundamentalsningen radikalt forandres, så den ikke lenger oppdrar til krig og forherligelse av den tyske rase; man setter opp fred og fordragelighet i stedet. Slik må vi prøve å forandre det tyske miljøet og den tyske oppdragelsen. Men det er et hepløst foretagende hvis vi har alle tyskerne mot oss. Vi kan derfor ikke lage gode borgere av tyskerne hvis vi samtidig behandler dem med konsekvent hårdhet.

For tyskerne er meget flinke til å hate. Man vil prøve å overvinne dette hatet. Vi må straffe krigsforbryterne strengt og hindre tyskerne i å lage våpen, man forbyr også de gamle tilastilling og samme økonomiske sjanser som andre folk. De har ikke fortjent det - det synes fattigværlig ikke å forfatteren av denne artikkel - men vi må behandle dem slik i vår egen interesse. Slik man vi vise dem at det fins et bedre system enn nazismen og vi kan kanskje få dem til å forstå ettertvert at vår behandling ikke er håv men rettferdighet.

Vår oppgave må je først og fremst være å skape en fred som våre barn kommer til å opprettholde. Man er det farlig å dele ut tysk jord til andre nasjoner eller å behandle det tyske folket som helhet for hårdt. Våre etterkommere søg ikke selv har opplevd tyskernes anslag mot verden, vil ikke skjønne at det var nødvendig å gå så hardt til verks. Med sin utrolige dyktighet i den slags vil tyskerne sikkert klare å velde med lidenskap sin sak. Våre barn vil vel ha de samme idealer om fred, rettferdighet og menneskekjærlighet som vi; og tyskerne vil nok en gang komme til å benytte seg av sine motstanderes beste sider for å få tilbake sin maktstilling. Vi må derfor legge an fred som uunngåelig på tysk medlidethetskampanje, og som gjør klart for våre barn at den er fornuftig. De vil forstå at det var nødvendig å straffe krigsforbryterne hårdt og avvopne tyskerne; og det vil være meget lettere for dem å avslå tysk krav om våpen enn f. eks. ut krav om tilbakelevering av land som får ver tysk.

Vi har vel valget mellom to hovedløsninger. Enten må vi slå tyskerne helt ned så de aldri kan reise seg igjen, eller også må vi forsøke å forbedre dem. Det første er neppe mulig i vår tid. Å desoloppe Tyskland totalt vil stå i strid med alle våre idealer, og vil velde med lidenskap over hele verden. Dessuten er det akkurat samme metode som nazistene bruker.

Nei, vi må nok sette alt inn på å få tyskerne med en gang i tiden som nyttige verdensborgere. Vi får avvopne dem og rydde opp blant militærvesen. Vi får behandle dem strengt rettferdig, men samtidig gi dem sjansen til å bygge opp et nytt og bedre Tyskland i tilknytning med andre nasjoner. Det kommer an på oss selv om de ettertvert forstået - det er rette veien for dem.

Hendelsene i Hellas har rystet oss dykt. Uansett hvem som bærer skylden, er og blir det en tragedie at to allierte nasjoner bærer våpen mot hverandre. Særlig bittert er det at ulykken rammer nettopp grekerne; det folket som ved sin tapre motstand mot italienerne vakte hele verdens beundring, og som ikke engang kapitulerte da Hitlers overmektige arméer gikk til angrep i ryggen på dem. Det folket som har lidet kanskje mest av alle under okkupasjonen.

Det er vemodig å lese beretninger om engelskemannenes enestående popularitet under Hellaskrigen i 1941. Hvor en engelsk soldat viste seg den gang, ble han gjenstand for en rørende hylt. Det fortalles at selv de hardt sårede euseonene - de greske elitesoldatene - som ble båret ned til feltsykehusene for å dø, reiste seg på albuen når de passerte en britisk uniform og ropte: "Leve England!". - Idag sås de mot hverandre i Athen.

En eller begge av partene må selvsagt ta sin del av skylden for det som skjedde. Men la oss ikke glemme et det vi ser er resultatet av den tyske okkupasjonen. Hvordan så det Hellas ut som tyskerne frivillig trakk seg tilbake fra? Hva var resultatet av den tyske "nyordningen" der?

Idag er det i million færre grekere enn da tyskerne kom til landet. Hver 7. greker har mistet livet under okkupasjonen, de aller fleste er drept eller sultet ihjel. Våren 1942 innrømmet tyskerne offisielt at det døde 200 mennesker daglig av sult bare i Athen. Og tilkrevet nekter grekerne å ta tysk arbeid i Örg. Todt eller på tyske anlegg som ville sikret dem tyske rasjoner. Det kan gi oss nordmenn noe å tenke på.

Under kampene mot de greske partisanene har tyskerne brukt sin velkjente taktikk å brenne ned landsbyer og gårder hvor partisanene har holdt til eller hvor befolkningen har ytet sine kjæpende landsmenn hjelp. De bønder som ikke klarte å rømme seg unda, ble skutt ned. Resultatet er at 50% av den tidligere dyrkede jord i Hellas nå ligger brakk.

Under retrotten i høst har så tyskerne med feilaktig plannessighet anvendt den brante jords strategi. Det har vært en Finnmarksretrett som har rammet et helt land. Utanriksminister Eden uttalte kort etter at Hellas var ranset for tyskere at det ikke var en uakuttet bro igjen i hele landet. Hundretusenvis av grekere har fått sine hjem ødelagt og er berøvet sine siste eiendeler.

Endelig har tyskerne i løpet av de 3 år klart å ødelegge fullstendig det greske pengevesen. Det har funnet sted en inflasjon som endog overtrøffer det tyske markvæddet etter forrige krig. Like før tyskerne forlot landet, gikk det 160 trillioner drakmer på et gullpund. Den som vet hvilket kaos og forfall det tyske inflasjon førte med seg, kan lett tenke seg hvordan virkningen måtte bli i Hellas som var så hardt rammet på forhånd.

Det er facit av det tyske nyordningsregnskap for Hellas vedkommende. Et ødelagt land med en uhyggelig desimert befolkning, utsultet og utarmet med tynslutte nerver. Okkupasjonens ofre.

Kan noen med rimelig grunn ha ventet at overgangen fra krig til fred kunne foregå særteffritt under slike forhold?

Kampene i Athen skyldes ikke noe engelskhet hos grekerne innpodet gjennom den tyske propagandeen. Den som så filmen fra engelskemannenes inntog i Athen, glemmer ikke lett den sydlandske jubel som strømmet mot dem fra folkemassene. Det var da hverdagen kom etter selvsensuren at stemningen slo om. Da vanskene fortsatte å tærne seg opp, da de politiske krisene ble akutte og da engelskemannene kom med sine harde militære krav, da brest det for grekerne som hadde holdt seg oppe ved håpet om at alle deres ønsker skulle bli oppfylt straks tyskerne ble borte.

Det er for enkelt å skylda på "kommunistene". Det er for lettvindt å kalle de samme kjæpende grekere for "pöbler" idag, som ble hyllet for sin taperhet igår. Det er for enkelt bare å skylda på engelskemannene. Det er resultatet av okkupasjonens forfall som vi er viten til. Skylden ligger ikke først og fremst i London eller Athen, den ligger i Berlin.

den første kaffe Nord Norge har fått siden 1941 da tyskerne delte ut i pr. snute - er blandt de mest velkomne varer som hver og en i det befrie Östfinnmark har fått etterat norske båter nå er begynt å frakte mat og rådg til Kirkenesområdet, rapporterte Dagens Nyheter like før jul. Foruten kaffe er det sendt mat, bl.a. tørket kjøtt, medisjn, klær og sengklær. mest går sjövelen til Östfinnmark, noe har også gått med fly.

Östfinnmarks kommunale selvstyret settes nå igang etter å ha vært la slått av nazistene i 4 år. Kommunene nedsetter spesielle utvalg for å de forskjellige praktiske oppgaver. I Kirkenes er medlemmer av N.S. rans ut av bystyret og alle kommunale og andre offentlige stillinger som er besatt etter 9. april 1940, er enten blitt besatt på nytt eller også - i tilfeller hvor det ikke har funnet sted noe bytte eller ikke har vært noen quisling som våget å ta posten - blir det avgjort ved avstemning i bystyret om stillingens innehaver skal fortsette i sin post. Forholdene etter bevisen har vist det norske selvstyrets evne og effektivitet - sjelden har kommunene hatt en sånn enledning som å vise hva deres folk dur til som i Finnmark nå.

Ikke minst viktig er det at med innne de befrie områder har klart å hindre epidemier i å bre seg. Medisjn og lägar er kommet fra England og alt utført et meget godt arbeid.

Med russerne står befolkningen i Nord-Norge på meget god fot. Russerne har faktisk blandet seg opp i de lokale praktiske problemer langt mindre enn de har rett til etter avtalen mellom den norske og den russiske regjering. Russerne kan f. eks. ifölge avtalen arrestere norske quislinger, få og fremst slik som prøver å ødelegge havner, flyplasser osv, men den russiske overkommando har helt overlatt disse sakene til nordmennene. Praktisk talt det eneste russerne holder strengt på, er at ingen sivile får adgang til russiske militärförlegninger uten tillatelse.

Litt av en husholdning.

I begynnelsen av des. ifjor ble antallet allierte divisjoner på vestfronten anslått til 80-85, derav 75 ± 20 panserdivisjoner. En infanteridivisjon består - hvis vi tar den britiske som norm - av 9 bataljoner, en artilleribrigade, ett rekognoseringsregiment samt et stort antall bataljoner og kompanier for spesialtjeneste (samband, pionerarbeid, forsynings- og polititjeneste m.m.). Artilleribrigaden har rundt regnet 50 kanoner. Divisjonens samlede styrke er 900 offiserer og 18.000 mann med 3000 biler. Utøringen for en divisjon - bortsett fra mat og sykemateriell - har en totalvekt på ca. 12.500 tonn. For transport av dette kreves ca. 1200 jernbanevogner eller mer enn 4000 lastebiler. For sjötransport av en divisjon med utrustning trengs 7 10.000-tonnere. - Til divisjonens daglige underhold kreves under "normale forhold" ca. 400 tonn. (Etter en oppgave fra 1941 var en tysk divisjons dagsrasjon av f. eks. tobakk 96.000 sigaretter eller 400 kg. tobakk. De allierte soldatene får minst like god forpleining.)

En panserdivisjon - her tar vi den amerikanske som norm - består av 3 panser- og 3 infanteribataljoner, et artilleriregiment samt samme spesialtjenesteenheter som en vanlig divisjon. Styrken utgjör 11.000 mann med 300 panserbiler og 700 beitebiler. I våpenutrustningen inngår bl.a. vel 400 panservern og antitankkanoner samt 50 105 mm. haubitser. Vanligvis trengor en panserdivisjon 315.000 liter bensjn, 350 tonn ammunisjon, 120.000 kg. mat og 50 tonn reservedeler om dagen.

Allt ialt kreves det for å underholde de samlede allierte styrker på vestfronten ca. 62.000 tonn om dagen. Til transporten av dette trengs 5.200 jernbanevogner med 12 tonns lastekapasitet, på landevei 21.000 3 tonns lastebiler. - Og ved et anfall mot en befestet fiendtlig stilling öker f. eks. ammunisjonsbehovet voldsomt ut over det nevnte. - Men skjönner hvilke transport- og forsyningsproblemer de allierte har å kjempe med på vestfronten.

Krig i Sör-Norge.

Storparten av vårt land puster fremdeles tungt under nazläket. Og ennå kan det ikke sies når og på hvilken måte befrielsen vil komme til de deler av Norge som nå er okkupert. Man kan drive kannestöporier omkring de tre alternativene: alliert invasjon, tysk evakuering eller tysk kapitulasjon mens besetningsstroppene ennå er her i landet. Man kan således kanskje si at en större alliert invasjon i Norge blir mindre og mindre sannsynlig etterom tiden går; man kan spekulere omkring størrelsen av trottetransportene til Tyskland - som det må være de alliertes oppgave å hindre, og man kan diskutere med seg selv hvor langt sörover russerne kan nå. Men det eneste som står fast er at det, overveidende sannsynlig, kommer til å bli kamphandlinger i Sör-Norge også. Og for alt vi vet, kan de begynne snart. Selv om alt forläper på gunstigste måte, kan ikke Norge bli befridd uten kamp og utan blodutgytelse.

Dette har vi visst i disse 5 ärene. Vi har også önskat å ta vår del av byrdene. Ofte synes vi vi yter for lite militärt bidrag til de alliertes sör. Men har vi forberedt oss mentalt på den krigen som kommer? Noe rolig hjörne er vårt land riktignok ikke, med Nord-Norge katastrofen, sabotasje, flyangrep og ökande terror. Men hvorledes vil du ta det den dagen hjemmestykker forsikrer seg i haven din, den dagen särete patröler er på dören, og ber om hjelp, den dagen du står utan lys og vann og varme og utan noen å spørre til räds. - Selvsagt blir det et sjokk for mange.

Da gjelder det - som aldri för - at hver mann fyller sin oppgave, så kampene blir så kortvarige og ublödige som mulig. Hjemmestykene, som delvis alt er i aksjon, vil få sine spesielle ordre. Men alle vi andre - hva skal vi gjöre? Hvorledes skal vi forberede oss? Overkommandoen må gi svar på det. Kronikken kan det ikke. Vi kan bare peke på visse oppgaver for sivilbefolkningen: spre meldinger fra de militäre myndigheter fort og korrekt, gi trottpestryken riktige underretninger og mat og all annen hjelp stort sett ikke evakuere utan etter ordre, men unngå kamponene, hjelpe andre sivilister med mat og klär osv. Hovedsynspunktet blir: sivilbefolkningen må ikke gå i veien for operasjonene, og sivilbefolkningen må i störst utstrekning klare seg selv. Erfaringer fra andre land viser hvor meget en disiplinert sivilbefolkningen kan bety for et lykkelig resultat.

Tyskerne vil sette alt inn på å skape panikk blandt oss. Denne panikk er et av deres beste våpen. Derfor skal vi klare å opptre rolig, uten å miste hodet, og til punkt og prikke skal vi föolge ordrene fra de militäre sjefene. Slik skal også vi gjöre den innsats vi så särt lengter etter å få gjört.

Norges goodwill - Norges sjans.

For kort tidsräsidan ble det i Storbritannia foretatt en prøveavstemning innen alle befolkningslag over hvilken av de allierte nasjoner man fölte den stærkeste sympati for. Norge kom inn som en overlegen nr. 1. En tilsvarende stemningspröve i USA gav til resultat at China og Norge kjempet om förstestlassen i amerikanernes hjörter.

Dette resultatet er gledelig; men först og fremst er det en oppfordring til å sette alle krefter inn i sluttkampen. Vi er trette etter disse 5 ärene, men vi klarer adskillig mer. Hver dag og hver time på dagen skal kampon mot undertrykkene skjerpes. - Dernest er det en oppfordring til å vise verden hvor knirkfritt overgangen fra krig til fred kan gå i et land som aldri har sviktet demokratiet. - En lang arbeidsdag ligger ofran oss. Men hva gjör det? Kanskje vil nordmenn attär en gang så kloke og varme ord i den internasjonale debatt, slik som Nansen en gang gjörde det. Og kanskje vil verden höre etter. Var goodwill gir oss sjanser. La oss bruke dem godt.

Mapp 95
Eksp. 3 A
Date 18.1.45
A/5035/45
Lnr 0026

UKEN SOM GIKK (11.-17. Jan.)

Etter noen måneder med begrenset alliert framgang på de viktigste fronter, med stillstand på andre og endog tilbakegang i Ardennersnittet, har krigen i de siste 8-10 dager tatt en helt ny vending, med betydelige til dels sensasjonelle seire på hovedfrontene og med framgang for de allierte våpen överalt, fra Ardennene til Filippinene, men först og fremst på östfrontens sentralösnitt, i Polen. Det har ikke innlöpät så gode meldinger siden de tyske stillinger ble rullet opp under stormlöpet gjennom Frankrike og Belgia i august-september ifjor. Det er en glede å notere at også norske styrker er med på den verdensomfattende offensivbølge, og ivärt eget land. Den 16. Jan. ble det offisielt meldt at norske styrker under oberst Dahl er rykket videre vestover i Finnmark fra Tanalinjen og har nådd 30 km sör for Porsangerfjorden, hvor de er i kontakt med fienden. Hele Porsanger og traktene om Laksefjord er ranset, og to tyske flyplasser erobret, den ene den viktige Banak. Ialt er 22.500 km² av Finnmark, ca 1/2 fylket, frigjört; av befolkningen som för krigen utgjorde ca. 28.000 er mellom 20 og 25.000 tilbake. Overföringen av politistyrker fra Sverige fortsetter.

Östfronten er igjen i brennpunktet for verdens oppmerksomhet, etterat russerne satte igang sin veldige, lange ventede vinteroffensiv fredag 12. Jan. Den föres med uhört kraft - 250 divisjoner er satt inn - og omfatter det meste av fronten fra Östpreussen til Karpatene. Allt de förste 5 dögnas resultater er ganske overordentlig oppsiktsvekkende. Den tyske front, Weichsel-linjen, er slått istykker i 250 km bredde, og russerne har kunnet trenge opptil 140 km fram. De har tatt så viktige byer som Warszawa, Kielce og Radom og står bare 20 km fra Krakow og 50 km fra den tyske grense, med truede angrepsspisser rettet også mot andre viktige knutepunkter som Czestochowa og Lodz. Selv av de tyske meldinger og kommentarer framgår det at man anskuer situasjonen i öst som höyst alvorlig, at hele fronten er kommet i bevegelse og at man må være forberedt på veldige retrettbevegelser. Det er tydelig at russerne har nyttet sin lange oppladningspause på denne front (siden aug. ifjor) meget godt, slik at de stöt som nå settes inn har en helt uimstükelig gjennomslagskraft. Tyskerne er nemlig på ingen måte tatt ved overvurpling, for de hadde ventet offensiven og stikert akkurat der hvor den er satt inn; de har også kastet inn i striden betydelige forsterkninger, men de er rent överende på en måte somendog stiller russernes resultater under Vitebsk-offensiven 4 fjor sommer i skyggen.

Det förste större stöt ble satt inn fredag av Konjev's armé som var marsjert opp i Sandomierz-bruhudet på vestbredden av Weichsel, omtrent ved det punkt hvor San og Weichsel mötes. På slettene ved Weichsels övre löp, sör for höydedragene Lysa Gora, rullet de russiske infanteri- og panserstyrker fram mot vest og sörvest, etter et ødeleggende 2 timers artilleribombardement. I löpet av 48 timer hadde russerne på en 60 km bred front gjört en 40 km dypt innhugg i de tyske stillinger og tatt tre bakerfor hverandre liggende linjer. Allt denne begynnelsesframgang lövet meget godt, idet tyskerne nettopp i denne sektor var fullt forberedt og offensiven ble babudet ved den livlige petrujjevirsomhet som ble ömtalt i vår forrige översikt. Sandomierz-avsnittet var også det eneste hvor russerne hadde et större bruhode på Weichsels vestbredd. Fortsettelsen holdt hva innledningen lövet. Allt etter tre dögn kunne russerne melde om framgang til punkter 90 km. vest for utgangspunktet og hadde avskåret den viktige jernbane fra Warszawa over Kielce til Krakow, og dagen etter den 16. januar, falt det viktige trafikknutepunkt Kielce, mens angrepsspisserne befant seg 125 km. vest for utgangspunktet - etter 96 timers offensiv.

Samme dag meldte russerne om sitt annet hovedstöt på den sörlige del

av fronten i Polen, idet Sjukovs 1. ukrainske armé på 2 steder hadde satt over Weichsel s. for Warszawa, og i løpet av 3 dager hadde trent 60 km fram over en 120 km bred front og bl.a. tatt Radom og 1300 andre byer og landsbyer. Støtet fortsetter videre vestover mot Lodz, Polens nest største by, mens Konjews styrker lengre sør truer det viktige knutepunkt Czeszochwa nær den tyske grense. I alt har de 2 arméer tatt 2050 byer og landsbyer.

Den mest oppsiktsvekkende melding innløp imidlertid om kvelden 17. Jan. Warszawa var falt. Russerne hadde her gått over Weichsel nord og sør for byen, omgitt den og omringet den og tatt den med storm fra sør, vest og nord. Både militært og psykologisk vil den polske hovedstads plutselige fall bety meget; et vitnesbyrd om den betydning tyskerne tillegger byen er den forblivende motstand de yter her med friske reserver da russerne ved slutten av sin sommeroffensiv, kamptrette og med over-anstrengte sambandslinjer, kjempet i forstedene, og frageden med den polske reisning utspiltes.

Også i Narow-avsnittet er russerne offensivt virksomme, selvom de hittil ikke har meldt noe derfra, og det later til at et større angrep også er satt inn mot Østpreussen i avsnittet ved Eydkau, hvor Schlossberg er tatt. Om disse operasjoner utvikles til større offensiver eller om de i likhet med hva tilfelle formodentlig er med de russiske angrep i Slovakia, hvor Lucenec er tatt - vesentlig sikter på å binde tyske reserver eller er fintér, kan ennå ikke avgjøres. Under enhver omstendighet er disse støt farlige nok, for russerne har vist en mesterlig evne til å utnytte svakhet ene i et enkelt avsnitt og lysnart skiftet tyngdepunkt i offensivene hvis framgang en på et enkelt punkt brømses opp. Noen overføring av tropper fra den ene sektor til den annen i Polen kan tyskerne vanskelig ta risikoen ved, men etter hva det meldes har de trukket til seg større styrker fra Ungarn.

Dette vil imidlertid ikke undgå å få følger på denne front, for alt på forhånd den tyske motoffensiv for å undsette Budapest fra n.v. var gått istå etter store tap. Intet kan nå hindre at garnisonen i Budapest går sin Stalingrad-skjebne i møte; tyskerne hadde opprinnelig ca. 80 000 mann her, menge er falt og i siste uke har russerne meldt om stigende fangetal, i alt 28 000. De gjenværende styrker i Pest, den østlige bydel, mangler nå tydensynlig ammunisjon, og er trent sammen på et smalt område langs elven. Over 3/4 av byen er på russiske hender. Når Budapest faller vil store russiske styrker frigjøres og kunne kastes inn i offensiven vestover langs Donaus vestbredd, hvor Malinovskis armé nå bare står 2 km fra Komarno, med sikte på Wien og Østerrikes og Tsjekkoslovakis Industriområder. Hele det tyske framspring i Slovakia står i fare for å omfattes ved disse bevegelsene og utviklingen nordover Karpatene, i Krakow-området. En radikal frontforkortning her kan meget snart bli aktuell.

Å spå om den videre utvikling i Polen lar seg for øyeblikket i gjøre. Det russiske gjennombrudd har så overveldende dimensjoner at det byr seg et rikt valg blandt operative muligheter for den russiske ledelse, og de perspektiver som åpner seg er voldige, forutsatt at russerne har for hånden de strategiske reserver som kreves for å utnytte situasjonen. Alt skulle tyde på at så er tilfelle, for oppladningen har vært enorm under den lange kamppause. Særlig man kan skjønne har også det tyske forsvar vært knyttet til Weichsel-linjen, som nå er gjennombrutt på avgjørende måte, og noen naturhindring bortsett fra smale og for tiden islagte elver forekommer ikke mellom den nåværende front og den tyske grense. Det er også et spørsmål om tyskerne her noen annen hovedlinje å støtte seg til mellom Weichsel og grensen, og den polske slette egnar seg i eminent grad for bevegeskrig med panserarméer og mekanisert infanteri, særlig om vinteren da makren er hardfrossen og myrer, sjøer og elver har lagt seg. Blandt de mest nærliggende muligheter for russerne er naturligvis et støt mot det øverschlesiske Industriområde, som de altså nå står bare 50 km fra. Her er overordentlig viktige gruver og en metallindustri som er sterkt utbygd i de senere år, fordi dette område har ligget meget godt beskyttet mot luftangrep fra vest, i motsetning til det herjede Ruhr. Hvis russerne tar iver Schlesien vil det under de nåværende forhold, med Ruhres minskede kapasitet bety et lamende slag mot Tysklands krigsindustri. Et annet lokkende alt-

ernativ for russerne er et støt fra Warszawa-avsnittet nordover mot Østpreussens sørgrænse; sammen med et støt østfra i retning Gumbinnen-Königsberg vil det kunne utvikle seg til en omfattning av imponerende dimensjoner. Sett i videre perspektiv er hele offensiven på den polske front en høyst alvorlig trussel mot selve hjertet av Tyskland, selvom kanskje det ennå er litt tidlig når den russiske presse taler om at offensivens mål er Berlin. Viktigste av alt er det imidlertid at Tyskland nå for 1. gang i denne krig står overfor to frontkriger i dens fulle tyngde, og uten muligheter - i øst eller vest - for å oppgi synderlig meget terrang for motstanderne trenger inn i vitale områder. At vestmaktene i hele høst har måttet bære hovedbyrden av kampene og her hatt sekundær støtte i den russiske offensiv i Ungarn, har gitt demmedtatte tyske krigsmakt et pusterom. Hvor lenge den nå kan holde ut de dobbelte trykk fra øst og vest er et stort spørsmål.

På vestfronten har de allierte hatt betydelig framgang i Ardenners-ramspringet, hvor den tyske kile nå er redusert til 1/3 av sin opprinnelige størrelse. St. Hubert og Laroche er gjenerobret, 1. og 3. amerikanske armé som angrep henholdsvis fra sør (over Bastogne) og fra nord (over Grandmenil) har fått kontakt med hverandre i Houffalize, som lå i kilens sentrum og hvor det nå pågår gatekamper. Velen Houffalize-St. Vith er avskåret og amerikanske styrker står bare 8 km fra St. Vith ved kilens nordlige basis. Tyskernes offensiv har kostet dem omkring 100 000 mann av deres beste tropper, derav 40 000 i fanger, tap som er langt større enn de alliertes; men det har ikke lyktes å avskjære og omringe hovedstyrkene, sikkert fordi de allierte i den avgjørende fase av slaget p.g.a. værforholdene ikke kunne få den tilstrekkelige støtte av sitt taktiske flyvåpen.

Allikevel er den tyske motoffensiv i vest endt med et nytt stort nederlag. Formodentlig var det meningen med den å rette et avgjørende slag mot de allierte ved et meget dristig støt over forbindelseslinjene i Belgia, (kanskje endog med et raid-artet støt mot Antwerpen, slik at arméene i Aachen-avsnittet ble bragt i fare), i den hovedhensikt å bringe så store forstyrrelser i de allierte planer for vinteroffensiven til russerne satte inn at vestfronten kunne holdes med forholdsvis små styrker i de kritiske måneder. En slik plan har tyskerne imidlertid ikke hatt styrke nok til å gjennomføre, og den nye offensiv britene tirsdag satte inn i Sittard-Roermond-Bellankirchen-avsnittet (n. for Aachen) viser at den pause tyskerne hadde håpet på som følge av nødvendige allierte omgrupperinger etter Ardennerslaget, neppe vil bli lang.

Også på de andre avsnitt i vest er det hele velen de allierte som nå har initiativet. I Saar-området har amerikanerne framgang og på Pfalzfronten, hvor tyskerne i løpet av 14 dager har tapt 14 000 mann, har P. 7. am. armé og franske styrker igjen gått til offensiv med gode resultater, bl.a. er Hatten n. for Hagenau gjenerobret, og det er innledet en meget kraftig offensiv mot det tyske bruhode vest for Rhinen. Det som i de kommende uker først og fremst blir interessant å se er hvor raskt og i hvilken utstrækning de allierte etter mellomspillet i Ardennene igjen kan bringe sitt trykk langs vestfrontens hovedavsnitt til full utfoldelse, synkroniserer med den russiske offensiv. Foreløpig tegner det lovende.

I det fjørste Østen har de allierte også betydelig framgang, og det er betegnende at det som følge av de siste begivenheter er oppstått en politisk krise i Tokio. Det er sikkert først og fremst utviklingen på Filippinene som er egnet til å vekke oro. Amerikanerne har fra sitt bruhode på Luzon, som er 40 km bredt, støtt 50 km inn i landet mot sør i retning av Manila, som de står 100 km fra. Samtidig har fly- og flåtestridskrefter rettet voldsomme slag mot de japanske sjøverts tilførsler (flyene og små mot sambandslinjer til lands). I tiden 6 - 17. Jan. har amerikanerne senket 76 og skadet 149 japanske skip, med egne tap 3 destroyere og 9 andre skip. Betegnende for forholdet er det at admiral Halseys flåtestyrker i det siste har kunnet operere i Sørhinhavet og med hangar-skip-baserte fly rettet heftige angrep bl.a. mot Hongkong, Amoy og Swatow på den kinesiske kyst og senket 100 000 tonn japansk tonnasje. I Burma fortsetter det britiske framrykning mot Mandalay, det viktige sentrum som de britiske styrker bare står 29 km fra. Lengre nord har kineserne tatt Nanhang, en nøkkelstilling foran Burma-veien. Det gjenstår nå bare å rydde 60 km av

denne viktige tilførselslinje til China, før den igen kan disponere for allierte transporter til de utmattede kinesiske styrker, som tross alt er klart å stanse det japanske framstøt mot Kwiyang og Chungking.

Politisk. I Hellas er kampene nå stilnet av og britiske styrker har besatt Saloniki under svekket motstand fra ELAS-styrkene. Det er ellers bemerkelsesverdig at et veldig demonstrasjonstog i Athen arrangert av arbeidssorganisasjonene, har hyldet britene og general Scobie, noe som synes å tyde på at ELAS-tilslutning blandt de greske masser ikke er så stor.

Det er opplyst at tid og sted for møtet mellom Roosevelt, Churchill og Stalin nå er fastsatt, og at møtet vil finne sted i nærreste fremtid.

Krigen i luften. Overstkommanderende for det amerikanske flyvåpen, general Arnold, uttalte i denne uken at de allierte flyvåpens herredømme i luften er den avgjørende faktor, både for krigen i Europa og i Asia. Ardennerslaget ble vunnet ved at de allierte flyvåpen avskåret Rundstedts tilførselslinjer, og krigen i Stillehavet har utviklet seg til en kamp om luftbaser hvorfra flyvåpen kan rette neste slag. Flyvåpens taktiske oppgave inneledes i følgende operasjonsfaser, uttalte general Arnold:

- 1) Neutralisering av fiendens luftstyrker, (ved nøkkelstøt av hans fly).
- 2) Isolering av hans marktropper, (ved avskjæring av veier, jernbaner, broer osv.)
- 3) Direkte støtte til egne marktropper, (angrep på fiendens kommunikasjoner, festningsanlegg, tyske kjøretøyer, troppekonsentrasjoner).

Mens våret i begynnelsen av uken hindret det taktiske flyvåpens innsats, hamret de strategiske bombestyrker IAs på Tysklands kommunikasjoner. Broene over Rhinen har vært viet stor oppmerksomhet av amerikanerne. 8. flykorps, og jernbanesentra og viktige skiftetokter for tilførselen mot vest er angrepet kraftig både av USAF og RAF. RAF rettet slik i løpet av 24 timer 3 kraftige angrep mot Saarbrücken. De store angrep mot syntetiske oljeanlegg, oljeraffinerier og oljelagre fra Ruhr til Merseburg og fra Schleswig til Stettin representerte også harde slag mot Tysklands transport. Med det fine flyvåpen mot ukens slutt er også de allierte taktiske flystyrker igjen på vingerne over vestfronten, hvor de har sin store andel i de siste dagers betydelige framganger. Søndag hadde de allierte flyvåpen en av sine store dager, med 4300 utflyvninger og 243 ødelagte tyske fly av disse skjøt amerikanerne med 185 under sitt store dagangrep med 1750 fly. Det er verdt å legge merke til anglo-amerikanernes små tap. Amerikanerne mistet ved nevnte angrep bare 19 bombefly og 12 jagere. På følgende dag tapte RAF bare 15 maskiner av en bombestyrke på 1500.

At tyskerne med alvor og istående tryk moteser de kommande allierte luftangrep, fikk vi et nytt bevis for i denne uken - rustningsminister Speer satt luftvernkanoner øverst på produksjonslisten, med prioritet foran alt annet krigsmateriale. Et interessant nytt trekk i bildet i luftkrigen mot Tyskland er de s.k. "dobbeltangrep". I den senere tid har RAF med 2-3 timers mellomrom angrepet samme mål. RAFs eksperter mener at større skader kan tilføres fienden ved at angrepsstyrken deles i to. Etter det første angrep er røken drept bort og angrep nr. 2 er da som oftest det kraftigste. Denne nye angrepsform har også større "nuisance value".

I England ble i 1944 8465 siviler drept og 21.984 hårdt såret som følge av angrep fra luften. Dette ligger over tallet for 1943, men betydelig under tapene i 1940 og 1941, da ca. 20 000 siviler falt som offer for Luftwaffes angrep.

Ukens viktigste flyangrep. Jan. 11. Tunge eskorterte br. b. angriper Krefeld. Våret hindrer flyinnsats i vest. All. fly ødelegger 180 jernbanevogner og 25 lok. i Italia. Jan. 12. 2 bølger Lancasterfly med Mustang jagereskorte kaster om ettermiddagen med gode resultater 6 tons bomber mot ubåthavnen i Bergen, en 5000-tonner ble også senket, 3 mask. tapt. B29 fra India bomber Singapore. Am. hangarfly senker 25. Jap. skip og skader 13 utenfor kysten av Indo-China. Jan. 13. Tunge br. b. angriper V-Tyskland og mister 4 fly, 900 tunge br. b. 400 j. bomber 7 jernbanebroer mellom Bingen og Karlsruhe og skiftetokter ved Mainz og Kaiserslautern. Tunge RAF b. angriper jernbanen i Saarbrücken, 1000 utflyvninger av taktiske styrker, men fremdeles dårlig vær i vest. Stort. all. flyangrep Mandalay. Jan. 14. Tunge br. b. retter nattangrep mot Saarbrücken og synt. oljeanlegg i Pal-

itz ved Stettin. 900 tunge am. b. 850 j. angriper oljeraffinerier ved Hofde, synt. oljeanlegg i Magdeburg, Hermann Göring Werke i Halbersdorf og J.B.-broer over Rhinen, 185 tyske j. skutt ned, egen tap 19 b. 12 j. Tunge eskorterte br. b. bomber skiftetokter i Saarbrücken. Aktiv dag for de taktiske styrker i vest. B29 fra China bomber militæranlegg på Formosa, og B29 fra Japan angriper Majaya; ingen tap. Jan. 15. 1100 tunge br. b. retter om natten dobbeltangrep mot Leinawerke (synt. olje) i Merseburg. Mosquito dobbelt-nattangrep mot Berlin. Oljeopplag i Krefeld og jernbaneknutepunktet Krefenbrosch også angrepet. 600 tunge am. b. + 675 j. angriper 4 j.b.-sentra i Sør-Tyskland, oljeindustri ved Leipzig, tankfabrikker i Magdeburg. Taktiske fly mot jernbanebroen i Koblenz. I de 36 timer fram til midnatt 15. Jan. 7000 all. fly over Tyskland. Jan. 16. 1200 br. b. mot oljeraff. ved Brux, Leipzig og Werra-Eichel. Sterk jager motstand Leipzig, 780 am. b. + j. mot Rhenania oljeraff. Harburg, oljemat og utbåvverter i Hamburg, Paderborn o. a. mål.

Under Mosquito nattangrep mot tyske skip ved Leirvik (Stord) eksploderer et stort og et mellomstort skip, et eskortefartøy senkes.

Jørstad bro ved Snåsa på Nordlandsbanen er sprengt, og den 13. Jan gikk et tysk troppetog utfor stupet. 100 tyskere ble drept.

"Donau" det beryktede tyske deportasjonsskip som bl.a. førte de norske jøder til likfabrikken i Polen, har fått sin skjebne og sank tirsdag etter en eksplosjon utenfor Dröbak. Skipet ble prøvd satt på grunn, men gle av.

I sitt nyttårsbudskap til kongressen uttalte president Roosevelt bl.a.: "Den kille som tyskerne prøver å drive inn i Vest-Europa er mindre farlig når det gjelder å vinne krigen, enn de kiler de alltid forsøker å drive inn mellom oss og våre allierte. Hvert lite rykte som har til hensikt å svekke vår tro på våre allierte er en agent midt iblandt oss, en agent som prøver å sabotere våre krigsanstrengelser."

"Fallet" Paulson. Som kjent er den fremtredende svenske statstjenestemann byråinspektør Robert Paulson, sjef for den svenske utlendingskommisjon, arrestert, anklaget for å ha spionert for tyskerne. Han har også tilstått i sin stilling hadde han bl.a. meget god oversikt over de politiske flyktningers personalia, og utleverte til tyskerne de opplysninger om dem som ble forlangt. At det i mange tilfeller har gått ut over deres familier som var igjen f. eks. i Norge, er klart. Han har også hatt full oversikt over alle utlendinger som kom og reiste til og fra Sverige, f. eks. nordmenn på vei til og fra London. Naturligvis kan ikke en stat gjøres ansvarlig for at en av dens tjenestemenn selger seg på denne måten; men det er likevel underlig at en mann som Paulson har fått sitte i en slik nøkkelstilling. Hans nazistiske tilbøyeligheter har nemlig vært åpenbare, og han var bl.a. en god venn av den finske gestaposjef Anthony, og myndighetene har flere ganger vært gjort oppmerksom på ham, både fra svensk demokratisk hold og også fra norsk.

Ifølge en tysk forordning på nyåret er nå også löstetter strengt rasjonert i Tyskland - uten hensyn til at det som følge herav kan bli betydelig vanskeligere for herrefolket å bite tennene sammen.

For tiden ligger i Göteborg omkring 300 tonn med splittet nye klær fra Amerika, beregnet på etter krigen å bli distribuert til mennesker som trenger hjelp i Skandinavia og de baltiske land.

I sin leder for mandag 15. Jan. har Aftenposten stjålet et stykke av vår artikkel i julenummeret "Drømmen om Freden". Den har bare stjålet det den ken fordøye og selvfølgelig ikke pointet i artikkelen. Ved sine "behøvede" utdrag har avisen på en sjeldent tydelig måte pekt på sin oppgave: Prøve å skape motløshet, prøve å så spild. - Den kommer ikke til å få hellet med seg.

I forrige uke gikk som kjent amerikanerne i land på den gløreste og viktigste øya i Filippinene, Luzon. Det mest betydningsfulle resultat av Mac Arthurs nye offensiv er selvfølgelig den strategiske situasjonen som derved er oppstått i det vestlige Stillhav. I det Filippinene er en nøkkelstilling for de japanske sjøforbindelser mot "det østasiatiske storm". Det kan imidlertid også ha sin interesse å se litt på hva de nye amerikanske operasjoner vil komme til å bety for øygruppens politiske og økonomiske liv.

Filippinene har vært amerikansk koloni siden 1898, og amerikanerne overtok øygruppen fra spanjolerne. Befolkningen (ca. 13 millioner) består hovedsakelig av filippinere, sterkt oppblandet med spanjoler og desuten kinesere og japanere. Øyens næringsliv var før krigen stort sett basert på to produkter, sukker og kokosnøtter og dertil en ganske stor tobakksproduksjon. Disse varene ble før størstparten avuttet - tollfritt - på det amerikanske marked. I 1940 gikk ca. 80% av øygruppens eksport til USA. Amerikanerne har innført alminnelig skolegang på Filippinene, et moderne sunn helsevesen og et moderne trafikksystem. Og alt tidligere ble filippinere trenet i og forberedt på selvstyre. Etter Tydings-McDuffie-loven av 1934 skulle øyene få full frihet fra 4. juli 1946. En spesiell i filippinsk-amerikanske forhold har karakterisert situasjonen slik: "I en henseende er Filippinenes stilling enestående. Det er den eneste koloni i Sørøstasien som skulle få sin frihet til en ått for krigen fastsett dato, og befolkningen hadde alt den gang i vid utstrekning autonomi."

Forholdet mellom amerikanere og filippinere etter denne krigens utbrud vitner om gjensidig ærlighet. Innbyggernes kamp side om side med sine amerikanske kamerater, partisankrigen på øyene bak de japanske linjer og den filippinske regjeringens verdige holdning i motgangen viser betydningen av det amerikanske løfte om full selvstendighet for øygruppen.

Hvorledes har så det politiske liv artet seg på Filippinene under den japanske okkupasjonen? Japanerne gjorde øygruppen til "en selvstendig" koloni 16. okt. 1943. Formålet ble det dannet et filippinsk parlament av samarbeidsmenn som hadde i oppdrag å "beslutte" om Filippinenes "selvstendighet under Japan som ledende makt" og om forbund med Japan. Etter vanlig autoritært mønster frasa parlamentet seg samtidig sine rettigheter til presidenten ved å gi ham generalfullmakt. Hvor begeistret folket var for denne "friheten" og dette "selvstyret" viste seg bl.a. i at den ny president i feb. 1944 måtte innføre beleiringsstilling over hele landet. Det ble klart at denne tilstand nok ville vare ved så lenge krigen var i gang. - Filippinernes økonomiske forhold kom høit i ulage fordi japanerne la om landets produksjon i overensstemmelse med planene for nyorganiseringen av Østasien. Produksjonen av de vanligste eksportvarer skulle ned. Derved ble også øyenes importvarer vesentlig forminsket.

Filippinerne kjemper idag som partisaner i kontakt med de amerikanske styrkene. De vil vinne sin virkelige frihet, som amerikanerne har lovet dem så snart krigen er slutt.

Mange vanske vil reise seg for den selvstendige filippinske stat. Kan øyenes varer konkurrere på verdensmarkedet, når de ikke lenger slipper tollfritt inn på det amerikanske marked? Hvem skal garantere øygruppen militært? Det er foreslått opprettet et Stillhavsråd med representanter for alle makter som har interesser i dette område. Et slikt råd skulle eventuelt bære ansvaret for utviklingen bl.a. på Filippinene. Men på det nåværende tidspunkt kan ingen planer bli mer enn løse skisser.

Tom Connally, formann i det amerikanske senats utenrikskomite har foreslått opprettet et interimsråd med representanter fra de allierte nasjoner. Rådet skulle virke inntil det permanente sikkerhetsråd, som ble planlagt i Dumbarton Oaks, var opprettet. Interimsrådet skulle ikke ha militær makt til disposisjon, men nærmest ha en midlertidig oppgave.

Tyskerne trenger soldater for å fylle de stadig nye hullene på hovedfrontene. Derfor prøver de å overføre sine disponible militære reserver i Norge til Tyskland. Men veien er lang og usikker. Først gjennom Norge med allit, utsatte jernbaner. Vel kommet til havet er det ikke tilstrekkelig med tonnage til å avvike trafikken direkte mellom norske og tyske havner. Store styrker blir derfor skipt ut fra Ostafjordens forskjellige utskiftningssteder, krysser Skagerrak og Kattegatt, lander i Jylland og fortaetter videre med jernbane til Tyskland og frontens. Etterat de tyske østersjøhavnene er blitt sterkt skadet ved flyangrep, er det ennå nødvendige for tyskerne å kunne anede trapper og materialer via Aarhus eller Fredrikshavn.

Britiske fly- og flåtestridskrefter passer nøye på en del av veien: hele den lange kysten vår, utskiftningsstedene og overfarten til Danmark. Og fra det tydelige Sverige se opp transitavtalen med Tyskland har den danske motstandsbevegelse i samarbeid med den allierte overkommando gått til angrep mot tyske transport i Danmark. Eksepløeren en bombe på en jernbanoskille i Jylland, betyr det at tyskerne forbindelse med Norge brytes eller svinnes. Derfor konsentrerer danskene seg nå om jernbanesabotasjen. I begynnelsen la de an på togavsporinger; men de tyskerne svarte med å plassere danske patrioter som "almosvelpere" i den første vognen i hvert tog, skiftet sabotørene taktikk. De tyngste slag ble fra nå av rettet mot pøns, signalanordninger, jernbanekinner osv. For trafikken skulle stoppes - helst nær et trafikknutepunkt.

Nas industrisabotasjen sikkert kommer til å avta etter hvert som krigen nærmer seg slutten - både fordi mange av fabrikkene stanser og fordi produktene ikke blir ferdige til å komme tyskerne til gode - vil sabotasjen mot den tyske trafikken fortsette og øke like til det siste. For dette er en ikke liten militær oppgave; det gjelder den tyske armes bevegelighet og slagkraft. - Nå skulle vel tiden være inne også i vårt land? Den jernbanesabotasjen vi bragte melding om i forrige nr. og den togavsporingen nord for Trondheim som London-radion rapporterte for noen dager siden var kanskje startskuddene. - o -

Folketrek! Ingen vikter.

Kampen mot nazismen øker i omfang og ferbertelse. Også nord jord er igjen blitt krigskueplads, og kampen med våpen i hånd for befrielsen av vårt land er begynt. Med stadig skarper midler vil derfor og i hjemmeten fortsette sin uforsonlige kamp inntil målet er nådd og hele Norge atter er fritt. Krevr denne kamp det vil Hjemmefrontens ledelse sette folketrekket i verk.

Hver enkelt av oss er da i frontlinjen og må som soldaten bli på sin post og holde sitt avsnitt av kamplinen med fanatisk beslutsomhet. Kvinene til offervilje, mot og fasthet blir derfor større enn menns, men også mulighetene for enhver til å handle som god nordmann.

Hver enkelt har ansvaret for kampens utfall, om det skal bli Hjemmefrontens største seir og et viktig bidrag til vår befrielse, eller om det skal bli et svlende nederlag. Derfor må ingen vikle i den avgjørende stund, og alle skal huske at i kampen mot de nazistiske undertrykkere her Hjemmefronten atter og atter gjort denne erfaring.

"Det nytter å gjøre motstand". Det viser - for å nevne noen eksempler - lærernes og prestenes kamp, det viser kampen mot ungdomstjenesten og nå sist kampen mot tvungen arbeidsinnsats, AT og arbeidsmobiliseringen.

Disse seire ble vunnet ved grundig forberedelse, ubrytelig samhold og urokkelig fasthet. Vis når Folketrekken proklameres den samme holdning og vi skal ennå en gang hindre fienden fra å nå sine mål. - Følg derfor uten vaktling parolene fra Hjemmefrontens ledelse og forbered deg alt nå så langt du kan, slik derfor følgende:

1. Folketrek vil bli proklamert av Hjemmefrontens ledelse.
2. Ordren utsendes gjennom den fri presse og over London Radio.
3. Ingen må la seg rive med i aksjoner som ikke er satt i verk av Hjemmefrontens ledelse.

frontens ledelse.

4. Forbered deg på den situasjon som oppstår når alle tilførsler stanser. Også vann, gass og elektrisitet kan bli avstengt i en kritisk situasjon. Folketrek - Vårt hemmelige våpen!

Føregarden. Sist sommer gikk det ut melding til arbeidskontorene om å skrive ut ungdom til 8 mndr. tjeneste i føregarden. Til å begynne med fikk de utkommanderte brev med pålegg om framøte til tjeneste. Da dette gav et magert resultat, forandret nazistene taktikk. Guttene ble uten varsel hentet av politiet.

Straks etter forordningen var kommet, ble det holdt et møte på Elvorum hvor de prinsipielle linjer ble trukket opp. Hver 10-manns-avdeling i føregarden skulle bestå av 8 vaskeekte nazister, 1 jössing og 1 stripete eller tvilssom. N.A.S. lokallag fikk i oppdrag å plukke ut de to karer som skulle fylle tieren.

Lite før jul ble en del "gardister" demittert og 150 mann skulle kalles inn til tjeneste. 30 av disse skulle være jössinger eller tvilssomme. De var utpekt av nazilagene og 1/2 time før toget skulle gå, ble de hentet av politiet på sine hjemsteder. Det var 2. dag jul. Politiet forlot dem ikke før de var kommet innenfor porten på Ullevoll skole. Der ble de holdt som fanger, fikk ikke gå ut, ikke ta imot besøk, fikk ikke ta imot telefon og all post ble sensurert. Men uniformer fikk de utlevert. I første omgang mekket de å ta dem på. Men etter litt oppmykning måtte mange av de yngste gi seg. Flere av dem var bare 16-17 år. Sjefen var en 24. årig frontkjemper. Han og staben hans var livsfarlige for omgivelsene. Deres hovedbeskjeftigelse var å drikke. På 8 dager fantes det ikke et befall som var edru. Ofte stod det om livet for de stakkarne som kom i deres vel. Sjefen kunne legge seg på ryggen og pappe vegger og tak i korridorene med maskingeværet sitt. En gardist ble truffet i armen; andre hadde nok med å snike seg ut av idlinjen. Slik var det daglige liv i Førerens garde, som disse 30 unge mennene ble tvunget inn i. De andre 120, de ekte nazistene som var innkalt pr. brev, måtte ikke an eneste en. Og bare 10% av de menige nazigardistene syntes om livet i kasernen. De ble også av sine kamerater karakterisert som rone rampen. De andre 90% var villige til å gjøre opprør mot sitt befall når som helst. Det var deres beretninger som gjorde at de andre innkalte nazistene ikke måtte fram.

Slik er tilstanden i Førerens garde ved inngangen til det nye år. Vi må trekke en lærdom av dette: Blir vi innkalt til denne garden o.l., kan vi risikere at politiet henter oss med makt. Altså, i deknig!

Se opp for handelsskoler!

Det er mange vitnesbyrd om at handelsskolene er i skuddlinjen når det gjelder innkalling til arbeidsinnsats eller borgervakt. - Handelsskolen i Skien hadde fått arbeidskontorets løfte om å få være i fred i høst, - og etter at elevene hadde innfunnet seg, ble de innkalt til arbeidsinnsats. I en rapport fra Oslo Arbeidskontor kommer det tydelig fram at listene over elever ved gymn. s og handelsskoler er en hovedting ved arbeidsformidlingen.

Selv det å ha gått på handelsskole viser seg å være farlig! Flere handelsskoler i Oslo har nylig fått ordre fra arbeidskontoret om å levere inn lister over elever som sluttet i dette skoleår. Elevene skal utskrives til borgervakt. Arbeidskontorets ordre er hittil ikke blitt fulgt. Alle skoler kan risikere lignende ordre og må være på vakt.

Motstanden mot registrering til arbeidsinnsats eller borgervakt gjennom handelsskolene er utmerket, men lærepenge er den at ungdom som søker, går på eller går ut fra en handelsskole er særlig etterospurt fra arbeidskontorene.

Norsk Tidende for 9. des. ifjor bringer en artikkel av utenriksminister Lla om besøket i Sverige. Lla skriver bl.a.: "Jeg hadde også den glede å treffe mange nordmenn i Sverige, deriblandt atskillige som hadde måttet forlate Norge i den aller siste tiden. Samværet med dem bostyrket meg i

det syn jeg alltid har hatt. Jeg har alltid vært overbevist om at nordmenn hjemme og ute i alle spørsmål av betydning står på samme linje. Vi går nå inn i krigens siste avsnitt, og det ser desverre ut til at det vil bli det hardeste for det norske folk. Det er imidlertid en trøst å vite at vår hjemmefront aldri har vært sterkere og mer samlet enn nå og at den vil stå fast - komme hva som vil."

Det befridde Holland.

Den hollandske førsteminister dr. Gerbrandy foretok en tid før jul en reise til Holland for å undersøke forholdene i de befridde områder. (Den hollandske regjeringen vil fortsatt bli i London inntil videre). Måtsituasjonen er ikke god for kampene har ødelagt alle kommunikasjonene. Broene er sprengt, jernbanene er bombet, djkene er ødelagt og store deler av landet er oversvømmet. Siden Antwerpens havn ble åpen for bruk er situasjonen imidlertid begynt å bli bedre. Et centralt "Transport byrå" er opprettet for å ta seg av mangelen på transportmidler - som er hovedgrunnen til den dårlige matsituasjon. Og den allierte overkommando og de hollandske lokale myndigheter har gjort fordelingen av forrådene til sin viktigste oppgave. Sammenliknet med mat- og brensel-problemene innar de politiske problemer bare en underordnet rolle. En hollandsk militærmyndighet, som er ansvarlig overfor krigsministeren og i annen instans overfor hele den hollandske regjering, forstar lokaladministrasjonen etter de hovedlinjer som den allierte overkommando trekker opp. Alle borgermestrene er blitt utnevnt på grunnlovsmessig måte. I de fleste tilfeller er de tidligere borgermestre, som ble avsatt av nazistene, gjeninnsett i sine stillinger. Den eneste virkelige pekepin på den politiske situasjon og stemningen i de befridde områder har men i avisene - hele 35 i befridd område; de fleste av dem "illegale" aviser som nå endelig kan skrives, trykkes og distribueres åpent. Det er umulig å trekke generelle slutninger om resten av Holland ut fra erfaringene i de frigjorte distriktene. De er overveidende katolske og innbefatter ingen storbyer hvor kommunistene og allignes sosialistene har vokst i styrke under okkupasjonen. Mange tror likevel at pressens sterke ønske om enighet og en slutt på de utallige partiers perloide - 53 før krigen - kanskje har sterk tilslutning i folket. Det kan varsle et skille mellom motstandsbevegelsens medlemmer, som - særlig da de yngre - går inn for nye former og institusjoner og de eldre politikerne som stort sett ønsker å vende tilbake til forholdene i 1939. Det synes som om dr. Gerbrandy er oppmerksom på dette problem og har tatt lærdom av hendelsene i andre befridde land. reningsleire er alt blitt opprettet for å utdanne motstandsbevegelsens medlemmer og andre frivillige for krigen i Østen og for lokal garnisons-tjeneste. Og dr. Gerbrandy har uttalt at når Holland er helt befridd vil han nedlegge sitt embete og gi plass for en leder fra hjemmefronten.

Bulletinen skriver om flyangrepet mot Victoria Terrasse bl.a.: "...Det er naturlig at mange, i sorgen over de døde - som det synes helt forgjeves - spør seg selv om det var nødvendig og riktig å gå til et slikt angrep.

Det må først understrekes at bombingen ble en ulykke av slike dimensjoner for sivilbefolkningen fordi tyskerne ikke lot luftvernstrømene gå. De unnlot kynisk å varsle befolkningen enda de visste at angrepet kom. Hadde tyskerne gitt flyalarm ville angrepet åpenbart ikke ha krevd mer enn en bråkdel av de menneskeliv som det nå gjorde. Når en ser den hemningsløse utnyttelse av katastrofen i de tyskkontrollerte aviser i propagandistisk byemed skulle en tro fienden ønsket denne ulykke for Oslo.

De allierte flymyndigheter kunne ikke regne med en slik uhyrlighet. På sin side hadde de ved planleggingen av angrepet søkt å skåne norske liv, så langt som mulig. De kom en søndag da nordmenn ikke er på sine kontorer og de kom på en time på dagen da det ikke skulle være stor ferdse i gatene. - Flyangrepet var rettet mot hovedkvarterene til Gestapo og Statspolitiet i Victoria Terrasse. Disse hovedkvarterer er idag viktige militære mål. R.A.F. har da også sett inn sine Mosquitoes i en serie med angrep mot Gestapohovedkvarterer i Frankrike, Belgia, Holland og Danmark. Hadde

Mappe 95 A.
Eksp. 4
Dato 25.1.45
A/50 25/45
Lnr 8072

25. Jan. 1945.

K R O N I K K E N

Nr. 4 (2. årg.)

Store dager! - Viktige dager!

"Dette er ikke mørke dager, dette er store dager", hevdet Winston Churchill i en tale i det alt annet enn lyse året 1941. Han mente det sjakkert. Englands premierminister følte gleden ved å slåss for landet sitt, følte gleden ved å få bruk for alle sine evner, følte gleden ved å stå med ryggen mot vegg og likevel boble over av kamphumor og være hellig forvis set om at en dag skulle nazismen i kne.

Krigen kaller fram verdifulle egenskaper i oss, ubegrenset offervilje, ubrytelig vennskap. Men likevel, det er ikke store dager så lenge verden står i brand, så lenge tusenvis av uskyldige dør hver dag, så lenge det fins mennesker på jorden som på ordre - eller uten - begynner de verste grusomheter. - Men dette er viktige dager, verdenshistoriske dager. Verdens skjebne blir avgjort for årrekkene framover. Alle Stalins militære og politiske sjakktrakk, hver eneste tale av Churchill, hver amerikansk landgang på en stillehavssyrr er viktige faktorer som kommer til å bli kommentert og behandlet av hundrevis av ekspurter og legfolk i tykke verker og lange avhandlinger.

Disse 5 krigsårene er antagelig det viktigste og alvorligste avsnitt også i Norges historie. Våre barn og barnebarn vil lese om lærerne og Skjærstadferden, om flygerna, om prøstene og alle de andre. De vil få høre om dem som holdt stand og om dem som sviktet.

Det er grunn til å huske dette, for selv verdenshistorie blir dagligdags for oss etterhvert som okkupasjonsårene går. Vi sovner kanskje over vårt tilgale arbeid, vi behandler kanskje mennesker urettferdig.

Men verdenshistoriske dager, krever verdenshistoriske innsatser. Dette er de store mulighetene dager, hvor verden skal formes igjen. Du klager over at tyskernes idelagelser her i landet, vil holde vår levestandard nede en stund. Behøver vi bli noe mindre lykkelige for det?

Nazifilosofen Oswald Spengler spådde dystert om aftenlandenes undergang. Et aftenland går kanskje under - hans eget. De andre må klare og kom bli mere humnisme og toleranse med kraft og liv. Etterslektens øye vokter seg!

Tyskerne tar hånd om borgervakten i Bergen.

Tyskerne har nå overtatt borgervakten i Bergen med norske nazimyndigheter som håndlangere. Det er særlig transformatorstasjonene tyskerne er mer visse for og de her utarbeidet egen vaktinstruks for dette vakthold. I den nye instruks heter det bl.a. at vaktpostene her å forhindre at uvedkommende personer får adgang til stasjonene og at det forøves noen sabotasje på dem. Skulle ikke vaktposten ved egen hjelp greie å forhindre dette, må absolutt straks det norske politiet alarmeres pr. telefon. Vakten må ikke forlate poststedet under flyalarm eller flyangrep. Hvis avsløring ikke møter fram, skal vaktposten melde fra til politiet. Hvis en vaktpost p.g.a. sykdom ikke kan ta vakt, vil han bli henviset til tysk lege.

Borgervakten har m.a.o. muligheter både for å bli drept og for å bli angivet.

Tyskerne prøver seg igjen!

For en ukers tid siden skulle den tyske båten Rolandsack gå fra Oslo med soldater, ammunisjon og en del politiske fanger. Imidlertid skjedde det en eksplosjon ombord 17. Jan. kl. 4 om morgenen og fangene ble ført i land, hvorhen viites ikke.

Det er vanskelig med met for tiden, meget vanskelig. Men nå er sluttoppjør et kommer kan det en tid bli ennå vanskeligere. Hvis det er mulig, så legg opp litt reserver, kaffe, tørrfisk eller hva som helst, så du kan slenge gjennom noen uker. Kan noe gjøres, så gjør det!

truffet sitt mål på Victoria Terrasse ville de ha befridd oss for en rekke av de verste Gestapobøllene og brøgt forklaring i deres arkiver. Dette ville ikke bare ha betydning for de vilkårene for det hjemlige arbeid for landets frigjøring og utslukt til rådning av hundrevis av lands menns liv innenfor og utenfor fengsels. Det ville også ha betydning for bedring av den militære situasjon på det norske krigsteater. Ville vi ikke alle ha jublet hvis bombene hadde ramt sitt mål?

Vi kan ikke forlange av dem som planlegger et slikt angrep at de skal være 100% sikre på at bombene vil treffe sine mål. De må ha lov til å regne med en viss risiko for feiltreff og tap for sivilbefolkningen, såant risikoen er rimelig i forhold til det som oppnåes ved angrepet. Det er dette vi mener når vi sier at vi er villige til å ta de tap som krigføringen mot fienden på norsk jord fører med seg.

Russisk selvhjelp og norsk.

I en leder 23. april ifjor skriver Pravda: "Man kan helt bestemt fastslå, sier Stalin, at sovjetfolkets selvpåbyggende arbeid bak fronten kommer til å gå inn i historien ved siden av den røde armés helttemodige kamp. Det ligger en stimulerende appell til det russiske folket i denne anerkjente uttalelsen, men den gir også uttrykk for det kolossale arbeid russerne har nedlagt i bestrafelsene på å bygge Russland opp igjen.

Etttersom de russiske distrikter ble befridd, begynte straks gjenoppbygningen av industrien, kommunikasjonene og boligene. Forholdene var utrolig vanskelige. Overalt ser man resultatet av den brante jords taktikk og arbeidskraften er selvfølgelig redusert til et minimum så lenge krigen varer. Det industrielle maskineri, som russerne i stor utstrekning klarte å evakuere betover ved krigens begynnelse, blir nå flyttet vestover igjen for å forsyne de store industrisentra, særlig Ukraina. Men først skal befriddene bygges opp på ny eller repareres, først må kullgrubens pumpes løns for millioner av kubikometer vann.

Vanskene må overvinnes med den arbeidskraft og de midler som er for hånden. Tusenvis av menn og kvinner har frivillig ved siden av sitt vanlige arbeid utdannet seg til murere, malere, tømmere osv, for så fort som mulig å kunne gjenreise de ødelagte byer. Særlig kjent ble Aleksandra Tjerkasova, en lærerinne i Stalingrad, som organiserte en rekke kvinner - hus mødre og yrkeskvinner - som hadde noen timer ledige hver dag til å hjelpe til ved bygging. Snart var det en frivillig "tjerkasova-bevegelse" over hele Russland. For å få den nødvendige tekniske hjelpen er det organisert s.k. initiativgrupper av kvalifiserte ingeniører og teknikere, som i sin fritid gir råd i gjenoppbygningsarbeidet. Alt gjøres frivillig og uten lønn. I områder som ikke har vært besatt av tyskerne, har bondebefolkningen på eget initiativ organisert "brødrehjelp" til bøndene i de krigsherjede distriktene. Store mengder husdyr har de bl.a. sendt.

Store resultater er nådd på den saken. I Kiev-området ødelag tyskerne 37 sukker raffinerier. Natte og dag ble det arbeidet for å reise dem igjen. Nå er 26 i drift. Orel, som tyskerne ødela, var bygget opp igjen innen et år etterat fienden var drevet ut av byen. "Om du elsker din by, så bygg den opp igjen med dine egne hender", het det. Og 895 frivillige brigader utførte i sin fritid på 3 måneder et arbeid på 800.000 dagsverk. På et år har innbyggerne bygget opp igjen 30.000 m² beboelsesflate, bad, sykehus skoler, bibliotek e.v. Krigsindustrien i det nye Orel har alt levert produkter til en verdi av 30-40 millioner rubler til fronten.

I Ukraina, Russlands viktigste kull- og metalldistrikt, har idelagelsene vært enorme under krigen. Gjenoppbygningen har ofte vært mer arbeidskrevende enn om nye foretak skulle vært anlagt. Men i Stalinsk-området er 51 gruber i virksomhet, 7 maskiner, 17 yalsverk osv. Under gjenoppbygning en har man søkt å innføre alle de tekniske nyheter. De forskjellige foretak er derfor gjenoppstått i delvis modernisert form. Alle de elektriske kraftverkene som tyskerne sprengte, eller russerne selv ødela under tilbaketrekningen i 1941, har det vært gjort kjeppanlegg for å reise på ny. Det gjelder særlig det store kraftverket Dnjapropes, som den ukrainske

kull- og metall-industrien for en stor del er evhengig av.

Også i Stalingrad, som kanskje vil gå over i historien som denne krigs mest herjede millionby, er industrien begynt å reise seg av ruinene. I sept. 1944 skrev Molotov at Stalingrads gjenoppbyggede traktorfabrikk hadde levert de første traktorer til jordbruket i Ukraina.

Når russerne bestemmer gjenoppbygningens planer på en slik måte, sidt under de hardeste krigsårstidene, kan det ikke skyldes tvang. For en slik innsats trengs det entusiasme, initiativ og evne til selvhjelp.

Vi vet ennå ikke hvor store idelagelsene kommer til å bli i vårt land for de tyske horder er drevet ut. Men under enhver omstendighet blir det et stort arbeid å få landet på fote igjen. De kreves det ikke bare samarbeid og motstående offervilje. Som i krigen må det initiativ og uttrettelig entusiasme til. Vi må også se det som det største av alt å arbeide for å reise landet.

Mellom venner.

Vi gjengir nedenfor et utdrag av et årsprodukt sunget på en nyttårs fest for Fritt Folks personale på Victoria restaurant 3.1.1945.

"Alltid når en sang mang tager, den må få en ende, og når den er god, ja da er altting godt.

Hvordan skal vi enden bli, hvad kan vel gristen tønde? Jo nu vet vi hvad som gjør fienden flott!

Våre ønske mål: En avis som stål.

Den må ligge langt, langt over mål.

Aftenposten, Svarte, alt er bare slapsa proler!

Så tilslutt: La dette være FRITT FOLKS SKÅL!"

Lov og lovlydighet.

Fra "Nyheter fra Stalingrad" skriver: "For russerne var begrepet om lov og rett temmelig nytt i de forskjellige landene. Alle hadde del i den europeiske europeiske lov, som gir seg uttrykk i visse handlingsregler og elementære gjenstande definisjoner på rett og urett både m.h.t. statenes indre liv og i internasjonale forhold.

Etter 1935 begynte ialdertid tyskerne - for å fremme sine egne mål - å forvrangte de internasjonale lovreguleringene. For å tilfalle nok deres lov var fortsatt den naturlige den europeiske retningen; men i sin internasjonale oppreden rettet tyskerne idelagende slag mot selve lovens grunnlag - mot de moralske begreper som bunn i menneskenes rettferdighet og som gjør at man godter loven. Slik ble følelsen for lovens gyldighet undergravet lenge før denne krigen tok til.

Regel verre ble det da tyskerne begynte å bruke rettsapparatene i de landene de okkuperte for sine egne formål. For når tyskerne brukte et lands politi, domstoler og straffereett som middel til å undertrykke landets egne borgere - når det maskineriet som skulle opprettholde lov og orden, ble rettet mot det folk som hadde opprettholdt det i århundrer, så ble loven brøgt i skred. Troen på dens berettigelse ble underminert.

Det er lett for den som ser rolig og nøkternt på tingene å innse at det ikke var loven som burde komme i skred, men tyskernes måte å tilfalle den på. Men for de mennesker som kjæpet med sine liv, var det ikke så lett. Med hele sin sjel og uten den ringeste skyldfølelse kjæpet de om loven slik den ble brukt mot dem - nærvest med en dyp følelse av det rettferdige i sin hendelse. Når befrielsen kommer er det derfor meget forståelig at motstandsbevegelsene finner det vanskelig å bryte seg for de samme begreper om lov og rett, som tyskerne og quislinger i forvrongt form brukte mot dem. - Magisardene ble oppdratt til å sette seg ut over loven. Den fri verden tiljublet dem når de brøt sitt lands lover, avsporet og sprengte broer. De hadde vermet seg til å betrakte lov og orden som fiender og bare stole på eget mot, egen tanke og egen kraft når det gjaldt å finne ut hva som var rett og urett. Det blir en vanskelig psykologisk forandring for dem igjen å vende seg til lovens herredømme.

- o -

sostillinger over en 90 km bred front, og tok bl.a. Kreuzburg (en viktig festning), Rosenberg, Pilschan, Landsberg og Gutentag. Fremgangen fortsatte i begynnelsen av denne uken, og den 24. jan. ble det meldt at russerne hadde nådd fram til Oder mellom Breslau og Oppeln i 60 km bredde og brutt den viktige jernbane Breslau-Görlitz, den viktigste direkte forbindelseslinje mellom det øvreslesiske industrimråde og Tyskland forøvrig. Styrkene lengre sør har rykket tatt inn til gruve- og fabrikkområdet, og lengre nord står russiske angrøpspissere bare 25-30 km fra Breslau; som også er et viktig industrielt sentrum.

På midtavsnittet, hvor marskalk Sjukovs armégruppe opererer, er fremgangen ikke mindre imponerende. Her ble Polens tekstilsentrum og nest største by Lodz (Litzmannstadt) tatt ved et overraskende angrep den 20. jan. Tompost i fremrykningen hadde vært så stort at tyskerne ikke hadde nådd å gjennomføre sine vanlige nedleggelse i byen. Under fremrykningen vestover fra Lodz har russerne passert Kempen og Kallisch, og står nå ved den gamle tyske grense. Noe lengre nord, med støttepunkt rett vestover fra Warszawa, har andre av Sjukovs arméer erobret bl.a. Kutno, Kolo og Konin ved elven Warta (Wartha), og står nå umiddelbart foren Poznan (Posen), et trafikkensentrum hvor 7 jernbanelinjer løper sammen og et av de støttepunktene man har gjettet på som led i en bedre tysk forsvarslinje i øst. På dette punkt står russerne nærmest Berlin, som i luftlinje ligger ca. 230 km borte, en avstand som fra Oslo til Ottå. Enda lengre nord har en 3. kolonne stått fram nordvestover fra Warszawa-området, parallellt med Weichsel, og nådd like til Bromberg, som ble meldt erobret den 23. jan. Også Bromberg (Bydgoszcz) er et av de viktige tyske støttepunkter som man har ment en tysk bedre linje ville bygge på.

Østpreussens skjebentime. Mens fremgangen på de sørlige hovedavsnitt i Polen alt fra første stund av var sensasjonell, så det til å begynne med ut som om offensiven mot Østpreussen skulle gå tregere. Dette bilde er i løpet av uken blitt fullstendig endret, og det er kanskje ikke noe øvsnitt i øyeblikket hvor tyskerne er hardere presset enn nettopp her. Fra to kanter angriper de russiske styrker; en armégruppe under Rokosovski har trengt inn sørfra med basis i Narow-avsnittet, og en under Tsjernjokovskij har gjennomført oktoberoffensiven mot østgrensen. Grensebyene i sør som Tannenberg med de stolte historiske minner og Heidenburg, falt meget snart, og den 22. jan. kunne Rokosovski melde om erobringen av de viktige jernbaneknutepunkter Allenstein og Deutsch Eylau. Dermed hadde han klippet av den ene av de to hovedlinjer som forsyner de tyske styrker i Königsberg-avsnittet, og har nå rykket videre fram i retning Elbing, slik at hans støttepunkter står bare 30 km fra kysten, ikke mindre oppsiktsvekkende er Tsjernjokovskis resultater; han satte an sin offensiv fra øst og nord i en halvsirkel, fra Eydtkau til Tilsit-avsnittet, og kunne 21. jan. melde at Tilsit var erobret. Samme dag falt Gumbinnen, som var en sterk sperrestilling i Insterburg-åpningen, og dagen etter falt også Insterburg, en sterk festning i et lett forsvart myrområde på velen til Königsberg, Østpreussens hovedstad. Fremrykningen mot denne by har fortsatt, og russerne står i øyeblikket ikke mer enn 40 km fra den. Ved disse operasjoner og ved Sjukovs erobring av Bromberg, trues hele Østpreussen med omfatning.

Perspektiver. Den russiske offensiv har som nevnt ennå ikke vist noen tegn til avsløpning, men det er ikke å vente at fremrykningen skal noen fortsette i samme tempo som hittil. Skulle den mot forventning gjøre det, ville det bety at Tysklands østarme var definitivt slått og krigen alt avgjort. Det er sikkert store tyske grupper blitt omringet og isolert og kjemper langt bak de russiske angrøpspissere, men selv om man regner med dem, er ikke de tyske tapstall så høye at man kan tro at hovedstyrkene på noen måte er snitt ut av spillet. Spillet om Frankrike kostet tyskerne bortimot 1 million menn i fjerne og fanger, mens tallene for østfronten hittil ikke er kommet opp over enn 10% av dette, til tross for at det så vidt man vet står 3-4 ganger så store styrker i øst som det sto i vest.

Allt skulle derfor tyde på at russerne om ikke lange vil møte hardere tysk motstand, selv om det kanskje ennå kan være en stund til dette punkt er nådd. Men det vil avhenge av hvordan russerne forstår å løse sine transportproblemer, for det krever en kjempemessig anstrengelse å føre fram

forsyninger til disse svære arméer som alt har lagt sine baser et par hundre km bak seg.

Det er derfor et spørsmål om ikke fremrykningen rett vestover om ikke legge blir bremsert opp, mens det derimot er gode chanser for ytterligere resultater i nær framtid både på sørløynen og nordløynen, hvor russerne opererer på langt kortere linjer. Industristrøket i Øvre-Schlesien er alt halvveis utflankert, og trues også ved en russisk fremrykning (under Petrov) langs den tsjekkosllovakiske nordgrense. Man kan regne med at tyskerne vil sette meget inn på forsvaret her, men russerne vil sikkert også anstrenge seg til det ytterste for å ta området, det viktigste strategiske mål for offensiven hittil. Området er nå, etter den voldsomme engelsk-amerikanske bombing av Ruhr, kanskje Tysklands viktigste våpenbase, med en årsproduksjon av 110 millioner tonn kull, 4 millioner tonn stål, viktige sinkgruver, krigsindustrier (bl.a. nyanlagte Kruppverker), en stor kjemisk industri osv. Øvre-Schlesien vil derfor sikkert i den kommende tid bli et av de store bronnpunkter for offensiven.

Noe liknende blir sannsynligvis tilfelle med Østpreussen, hvor russernes innbrudd er så dype og tyskernes operative muligheter så begrenset, at et langvarigere tysk forsvar bortsett fra eventuelle "pinneinstillinger" i befestede byer - må stille seg som meget problematisk.

Uansett hvordan de kommende dagers og ukers kamper vil forløpe, er imidlertid klart at russerne allerede har oppnådd resultater av høyeste rang, og vil tvunget tyskerne til å utkjempes avgjørende kamper i stillinger så nær vitale områder at de får en meget ringe strategisk dybde. At tyskerne ser situasjonen som meget alvorlig fremgår også av de drastiske innskrenkninger som i det siste er gjennomført i den sivile sektor, med forbud mot all utebys brevpost, forbud mot all sivil jernbanetrafikk, drastiske innskrenkninger i forbruket av gass, fullstendig stans i kultransporten til Danmark osv.

Tsjekkoslovakia og Ungarn. De øvrige begivenheter på vestfronten stilles helt i skyggen av offensiven i Polen. Som følge av de flanketrusler den russiske framgang i Sør-Polen og Nord-Ungarn betragner, har tyskerne begynt å trekke seg ut av den framrykende slovakiske frontlinje, forfulgt av Petrus styrker som bl.a. har besatt Kosice, Presov og Nowy Sacz. I Budapest er tyskerne drevet helt ut av Pest, den østlige bydel, men kjemper ennå i Buda. Et tysk framstøt øst for Balaton har ført til gjenerobringen av Szekesfehervar (Stuhlweisserburg), men det kan neppe bli mer enn en forbigående suksess.

Vestfronten. Den tyske kille i Ardennene er nå helt knust med de alliertes erobring av Diarich og St. Vith. I de siste par dager forsøker tydeligvis tyskerne sin tilbaketrekning idet marskjalonerne også viger seg ut på veiene i dagslys. Det må være tungtveiende grunner til det, for det allierte taktiske fly har her et lett bytte. Det er mulig at den prekære situasjon i øst tvinger den tyske ledelse til et så drastisk skritt som å overføre tropper fra vestfronten, med fare for å svekke den på avgjørende måte. Det store spørsmål er hvor stor forsinkelse og uorden den tyske motoffensiv har forårsaket i de allierte forberedelser for vinteroffensiven i vest. Det synes mer og mer klart, som vi fra først av antydte, at offensiven var rent militært bestemt og tok sikte på - uansett omkostningene, som har vært store - å bringe så stor forvirring i de alliertes rekke at den farlige offensiv mot Ruhr, Saar og Pfalz ikke skulle kunne bringes til full utfoldelse samtidig med det russiske hovedstøt. Om dette mål er nådd, er det ennå for tidlig å avgjøre, men man må nok regne med at de allierte ennå trenger noen tid for å omgruppere sine styrker og føre fram nye reserver.

Den dypere årsak til at de vestallierte ikke har oppnådd større resultater på vestfronten i løpet av høsten og vinteren, er antagelig den feilvurdering ledelsen gjorde seg skyldig i da den mente seiren i Frankrike var krigsavgjørende. Under inntrykket av den sterkt reduserte tyske forsværskraft i august-september ble en meget stor del av stavel tropper som materielle og tonnage dirigert til krigsteatret i det fjerne Østen, og p.g.a. avstandene er slike disposisjoner så langsomme at de ikke til

Hver time kampen krever, vil vi og skal vi gi!

Kronikken har intervjuet en representant for lærerstanden, fordi denne standen ved sin motstand mot lærersambandet i 1942 - som førte til Skjærstadferden - ikke bare slo bana under Quislings riksting, men også demonstrerte for all verden hva vi slåss for og hvor meget det gjelder.

Vi ber læreren fortelle litt om de første kampene.
- Lærernes kamp mot nazifiseringen, sier han, tok til alt høsten 1941. Like etterat N.S. var kommet til makten. Vi sendte en erklæring til Kirke- og Undervisningsdepartementet, hvor vi formulerte vårt syn; troskap mot lærerkallet og rett for enhver til å følge sin samvittighet i alle livets store og små spørsmål. Å svike dette kall, og de plikter det legger på oss er å øve vold mot det beste i oss selv. Dette synet må en ha for øye skal en forstå lærernes trofaste kamp.

Våren 1941 rettet nazistene det første storangrep mot vår stand. Vårt lovlige valgte styre i Norges lærerorganisasjoner ble avsatt og kommisariske NS-formenn innsatt istedet. De ble møtt med en strøm av utmeldinger fra lærere over hele landet. - Så kom kampen mot lærersambandet i 1942. Når vi nå tenker tilbake på disse ukene og månedene i kamp på liv og død; så er det i taknemlighet mot alle som støttet opp om oss og gjorde det mulig å føre denne kompromissløse kamp til "the bitter end". Vi gjør sikkert ingen urett ved spesielt å nevne foreldrene rundt om i Norge og prestene som ga til avlatningsoffensiv da vi sto verst oppe i det. Had deres hjelp ble lærerstanden det skjær som nazismen i Norge strandet på. Jærstadveien og Skjærstadferden ble dens bana i vårt land. Tenk om lærerne hadde gitt seg!

Har dere vært utsatt for andre harde påganger siden?
- Nei, bortsett fra kampen mot ungdomstjenesten - en kamp som hele folket førte - her angrepene stort sett vårt av lokal og individuell natur. (Nazistene har bl.a. gjort fler forgjeves forsøk på å tvinge den berømte Feylings bok "Lig og læro" inn i folkeskolen og en ny nazistisk lærebok i tysk inn i den høyere skole). Men hver sak, liten eller stor, betrakter vi som en frontsak. Hver eneste lærer, som er blitt utsatt for press, har i sin kamp følt at han har hatt hele lærerfronten i ryggen. Vårt ubrytelige samhold har vært vårt skarpeste våpen til denne dag, og vil bli det til siste slutt.

Og dere har ført seiren hjem i alle konflikter?
- Ja! Vår kamp er en kamp for våre dyreste livsverdier. Vi har ikke nok valg. Derfor har vi seiret - og vil seire hva som enn kommer.

Venter dere nye utfall fra nazistenes side?
- Vi er alltid på vakt, alltid i alarmberedskap. Vi sier som gamle lærer Aasen: "Lat Roma hva som kan, og møter som ein menn". Vi vil aldri gå på akkord; vi er beredt til å ta vår fulle del av byrdene i kampen hvilken form den enn måtte ta.

Hva er ellers etter deres mening skolens viktigste oppgave idag?
- Å føre barna mot mulig fysisk og psykisk uskadd gjennom denne tiden.
- Her undervisningen kunnet holdes sann noenlunde igang?
- Det har vært helt forskjellig i de forskjellige deler av landet.

Byene har det vært en skrikende mangel på skolelokaler p.g.a. buslagleggelser. Men takket våre heimingsenestående offervilje og inntarsser har skolene kunnet holdes noenlunde jovent igang. Og de elever som har fått beholde sine lærere har tross alt ikke fått inn så liten kunnskap; selv om pensumet selvsagt er blitt skåret ned i mange fag.

Og hva synes De om den norske ungdommen av idag?
- Aldri har vi hatt en så vakker ungdom. Jeg husker vinteren 1941 da nordpibelen brøt seg inn på skolene og gikk løs på intetanende elevene med kuller og betonger. Ungdommen gikk rett og slett til skolestroik og tvang fram nazimyndighetenes forbud mot hird-ogvergrep. Hatton av for en slik ungdom. Den har iallfall moralsk mot!

Har De noe spesielt på hjerte når det gjelder den norske fronten?
- Det måtte være at det samhold som har vært hjemmefrontens styrke, og som er det idag, vil være det til kampens slutt og være den bærende kraft også i den vanskelige etterkrigstida.

- Er det noen lærdommer å trekke av denne krigen for skole og undervisning?
- Ja, i høy grad. Det vi har ofret på vårt skolevesen, har kommet oss til nytte i den åndskampen vi har ført. Utan den høye kulturelle standard som skolen har vært med på å skape i vårt land, hadde vi neppe vunnet seir i vår våpenløse kamp. Derfor må vi ofre det vi kan, for å bygge ut vårt skolevesen i det nye Norge.

Ønsker De noen forandring i de alminnelige undervisningsmetodene?
- Et vanskelig og omfattende spørsmål. La meg innskrenke meg til å si at m.h.t. pedagogiske retningslinjer synes utviklingen å peke mot en kombinasjon - eller syntese - av den gamle høreskolen og den moderne arbeidsskolen.

Bør skolen gi barna en mer bevisst demokratisk oppdragelse enn før?
- Ja! Og jeg vil understreke ordet bevisst. Demokratiet må bygges inn i sinnene. Den demokratiske ideologi - med menneskeverdet som det sentrale prinsipp - må gjennomsyre hele folkets livsinning.

Grundige kunnskaper må vel også til?
- Utgivet. Undervisning og kunnskapsmeddelelse i det hele faller inn under ordet oppsøding i vid betydning av ordet. Et livsdyktig demokrati kan bare skapes gjennom oppsøding.

Hvor store undre kan undervisningsutrettinger for De f. eks. at tyskerne kan oppdraes til demokrater innen overskuelig framtid?
- Hvis en regner 100 år for overskuelig framtid, så tror jeg nok at en målbevisst og velorganisert oppdragelse vil kunne skape om selv tyskere.

Det var framtidplaner. Nå gjelder det kampen først og fremst, ikke sant?
- Absolutt! Hver time - av våre netter og dager - som den aktuelle kampen krever, vil vi og skal vi gi. Men la oss heller ikke glemme at enhver kamp har 2 sider - en negativ og en positiv. Negativt: det vi bekjemper og vil rydde ut; positivt: det vi vil sette inn istedet og bygge opp.

Vi må selvsagt ikke ta seiren på forskudd - det kan kanskje ligge nær når kampen nærmer seg slutten; men samtidig må vi være klar over at skolekampen føres til et helt utlykkelig resultat, må ikke den positive side forsvømmes.

Vi må selvsagt ikke ta seiren på forskudd - det kan kanskje ligge nær når kampen nærmer seg slutten; men samtidig må vi være klar over at skolekampen føres til et helt utlykkelig resultat, må ikke den positive side forsvømmes.

Vår kollega "Bulletinen" skriver i sitt nr. 11, jan.: "Churchill advarte i sin siste tale det engelske folket mot å slappe av i krigsstrængelse. Det er like stor grunn til å advare det norske folk."

"Kronikken" har ikke tilstrekkelig oversikt over forholdene til å avgjøre om denne advarsel er rettferdig. Men til de avdelinger av hjemmestyrene, som ikke setter alt til side for å skaffe seg den siste trøsting for slaget, til de "hjemmefrontkjempere" som ikke uten hensyn til ofre - følger H.L.S. paroler, til de flakjuffer som ennå ikke har lært at det er en forbrytelse å si mer enn absolutt nødvendig i krig, til de usolidariske som ikke vil dele sitt med høyestotte deler av befolkningen, til de høkere som åpner på svartebørs, til de slappe som ikke alltid har frontens ve og vel for øye, til alle disse mennesker - noen finner det vel av dem, er det grunn til å rette en advarsel, en alvorlig advarsel.

Hvorledes styres Sovjetunionen?

Først i 1922 tok den nye russiske stat fast form. Hittil hadde det innen russisk område eksistert 6 selvstendige sovjetrepublikker (den russiske, ukrainske, hvitrusiske, belarusiske, kasakiske og armenske. De 3 siste ble snart slått sammen til den transkaukasiske republikk), som dog hadde inngått forskjellige overenskomster, særlig vedrørende militære og økonomiske spørsmål. 30. des. 1922 møttes så representanter for republikkene til en rådsforsamling i Moskva, hvor det ble sluttet en tale om dannelse av en union. 6. juli 1923 ble det antatt en statsforfatning gjellende for hele Sovjetunionen. Det framholdes i doktrinen at sovjetrepublikkenes enstemmige beslutning om å danne "de sosialistiske sovjetrepublikkers union" gir autoritet for at unionen er en frivillig sammenslutning av fullt ut likeberettigede folk, at hver republikk har sikret seg retten til, fritt å tre ut av unionen, at inntrøden i unionen står åpen for alle sovjetrepublikker osv.

Soprene er flere nye republikker dannet og idag inngår offisielt 16 re-

de har kunnet angjøre. De betydelige resultater de allierte i det siste har oppnådd bl.a. på Filippinene og i Burma er et resultat av dette, men det har ført med seg en relativ svekkelse av vestfronten som ikke hadde vært nødvendig (hvis man da ikke ser det slik at Chinas hardt trengte stilling i det siste har krevd en mer aktiv innsats på det asiatiske krigsteater).

Hva vestfronten forøvrig angår, har de britiske styrker hatt en ganske god framgang i Roermond-Gellenkirchen-avsnittet, hvor de i forrige uke satte inn en offensiv. Amerikanerne har også hatt framgang i Saarområdet og franskmennene i det sørlige Alsace, mens tyskerne har gått fram i det nordlige og bl.a. tatt tilbake Hagenua.

Det fjerne Østen. Den sterkere allierte innsats i Asia har ført til et av de viktigste resultater som hittil er oppnådd i disse strøk, idet Burma vel en nå er gjenerobret i hele sin utstrekning. Det vil bety en betydelig styrkelse for de kinesiske styrker, som i lang tid har lidit under mangelfulle forsyninger av krigsmateriell, henvist som de har vært til Luftstruten. Også på de andre avsnitt i Burma har de britiske styrker framgang; de står nå bare 22 km fra Mandalay og har gjort landgang på øya Rame, vel 100 km sør for havnebyen Akyab som de tok ved nyttår.

På Luzon i Filippinene har amerikanerne bl.a. tatt byen Tarlac som ligger omtrent midtveis mellom Lingayen og Manila, og har stått videre sørover fra den. Det ser ut som om de holder på å kløve de japanske styrker i to, og det er tegn som tyder på at den japanske motstand på østfløyen holder på å bryte sammen.

Krigen i luften. Det viktigste nye trekk i det luftstrategiske bilde i siste uke er betinget av den russiske framrykning. Avstanden fra basene i Vesteuropa til østfronten er nå ikke mer enn 1200 km, det vil si at vestmaktene uten vanskelighet vil kunne sette inn sitt tunge bombevåpen mot de tyske forbindelseslinjer i frontens umiddelbare nærhet, noe som under de forestående avgjørende kamper kan få meget stor betydning.

Den strategiske bombing av Tyskland fortsetter, og har som vanlig konsentrert seg om oljeindustri og jernbaner. Disse siste har særlig vært søkt i Vest- og Sør-Tyskland, og man tar neppe feil når man slutter at angrepene sikter på å vanskeliggjøre eller umuliggjøre en eventuell overføring i større målestokk av styrker tyskerne måtte kunne frigjøre i vest for innsats i øst.

De siste dager har også bragt en betydelig virksomhet fra det taktiske flyvåpens side, med heftige angrep i dagslys på retirerende tyske kolonner ved grensen. På én dag ble 1000 tyske lastebiler ødelagt og 1200 skadet ved disse lavangrep, og meldingene sier at de tap tyskerne har lidit på denne måte er større enn de noengang har vært siden katastrofen ved Falaise i sommer.

"BOMB-SHELL". Tirsdag den 23. jan. trengte sabotører inn i oljefirmaet Shell's lagarbygning i Schwansongt, ved Bislet. Ved 3-tiden hørtes en eksplosjon fra bygningen, og en veldig svart røyksøyle steg mot den klare vinterhimmelen. I løpet av et par timer brant ca. 400 000 liter smørølje opp. Skaden er total. Aksjonen synes å være en av de mest effektive som er foretatt på dette felt i Norge, idet tyskerne har særlige vansker med forsyningslinjene av smørølje, langt større enn bensin og brønnsoljer. Eisenhower uttalte for ikke lenge siden at hver liter olje i tysk besiddelse, som nå blir ødelagt, forkorter krigen med ett sekund. Holder dette stikk, skulle aksjonen tirsdag bety 5 døgns forkortelse av verdens lidelser, mange, mange tusen menneskeliv og store materielle verdier spart. Dette må vi ha i tankene hvis det rykte medfører riktighet at det også gikk norske menneskeliv med ved aksjonen, og ofrenes antall (visstnok 2 eller 3) er langt mindre enn det man måtte ha regnet med ved et bombangrep mot et slikt mål. Ellers må det som så mange ganger før rittes alvorlige bebreidelser mot tyskerne for deres ansvarsløse opptreden ved å legge et så krigsviktig og farlig lager midt i byens tettbebyggelse. At de måtte være klar over den

fare som eksisterte for angrep mot det, viser det sterke vekthold på stedet, med en veldning på 8-10 menn.

UNGARNs nye regjering har sluttet våpenstillstand med de forente nasjoner. Landet skal stille 8 divisjoner i kampen mot Tyskland og må gi slipp på de landområder det fikk ved Wien-valgdriften i 1940 (Transsilvania) og ved delingen av Tsjekkoslovakia i 1938 (delar av Slovakia og Karpat-Ukraina). Grensene blir som da var i 1937. I krigsskadeerstatning skal betales 300 mill. dollar, herav 2/3 til Russland, 1/3 til Tsjekkoslovakia og Jugoslavia.

I HELLAS er det nå sluttet våpenstillstand mellom EAM-ELAS og de britiske styrker. EAM har gått med på å frigi også de sivile gisler man hadde tatt, og det ventes at fredsforhandlinger bli opptatt i nær framtid.

Ny kjernebomber. I et år har amerikanerne holdt på å prøve flyverdens største bombe fly VB-19A. Kjernebomberen kan ta en bombelast på 18 tonn eller transportere 124 fullt utrustede soldater. Spennvidden er mer enn 70 meter. Til sammenlikning kan det nevnes at B-29 kjernebombers har en spennvidde på ikke fullt 50 meter. VB-19A har 4 Allisonmotorer på 2.600 hestekrefter hver.

Av et Stockholmshvæ. "Tenk å Issa Aftenposten i Stockholm! Det ER oppkvikkende å konstaterer om igjen og om igjen, hvordan det må sette verdien på hodet for å få det til å stemme med sitt elendige kram! Jeg sitter med morgennumret for 15. jan. foren meg. Der finns et fotografi av "Bull, den avsatte minister i Stockholm". Når ble han avsatt? Jeg bekjent er han utnevnt til den ikke helt uvesentlige stilling som minister i Rom.

Der fins en faksimile av en melding i nazitorganet "Folkets Dagblad" - som ingen skikkelig svenske gidder lese - med tittelen: "Konflikt Transsilvanien - Nylgardsvold". Meldingen er datert London 9/1 FD - som om denne avisens skulle ha korrespondent i London! Den har aldri hørt det og vil aldri få det. Så følger detaljene i denne "korrespondens" som alle har vet er laget på bestilling av norske quislinger, forst de skal få bruke avtrykket i sin presse i Norge. Lögn, lögn og etter lögn.

Detta lver altså quislingene på tenker jeg og ser for meg disse ynkelige vesener som kryper over svenskogrensen hver uke og forsikrer om at de er gode jössinger, og at de ikke har trodd et eneste ord av hva Aftenposten skriver. Hvor mange hundre som nå er avist av norske myndigheter og er blitt internert i quislingleirerne her, vet jeg ikke nøyaktig. Men tallet er sterkt stigende. Vi kjenner dem nå, kan dere hjemme være forvisset om. De er enda mer ynkelige på denne siden av grensen enn hjemme, hvor uniformen likesom stiver dem opp litt.

Og det er forskrekket over de tusener og etter tusener av nordmenn som trenor for herde livet i politileirerne for å være dyktige til dagen kommer. Tenk at vi her ute som er så spildaktige, så hatefulle mot hverandre, har klart å reise en liten armé på nøytral grunn på en liten ørme søndag er 5 ganger så stor som all quislingmobilisering gjennom flere år. Og dette i et fremmed land hvor en mobiliseringsordre ikke kan settes i verk. 9000 og litt mer har trukket i trøya hittil.

Så vil jeg bare hilse og si - til dem som måtte være i tvil - at vi herute kjemper for demokratiet og ytringsfriheten, og at vi derfor tar kritikk som kommer til ordet mot dem som styrer og stiller. Ingen av oss er uførlige og vi har sikkert gjort mange feil herute. Men i sammenheng om frigjøringen står vi som en mur.

Ikke spør! - "Hvor skal du hen da?", - spør fedre, mødre, søstre eller sønner, når et famillemedlem står på farten til et "illegalt" møte. Og spørsmålene trommer videre: "Hva var det for en underlig fyr du hadde besøk av idag?" Eller: "Hva i all verden skulle du på det kontoret der?" Ikke spør! Lukk øynene, glemt det du vet, glemt navn!

publikker i Berlin. Ifølge 1923-forfatningen var republikkens selvstendige undtatt i saker vedrørende utenriksanliggender, krigsakt, utenriksandel, kommunikasjon og post og telegraf. Disse saker sorterte under kommissariater felles for alle republikkene. Her synes å være skjedd en forandring i og med den beslutning Unionens høyeste råd fattet 1. feb. 1944 og som innrømmet forbundsrepublikken rett til å sette opp egne militære forsamlinger og til selvstendig å vareta utenrikske anliggender. Her enkelt republikk har derfor nå opprettet egne utenriks- og forsvarskommissariater. I alt vesentlig er statsapparatet i den enkelte republikk bygget opp på samme måte som i Sovjetunionen.

Som kjent er det bare ett parti i Russland, det kommunistiske. Medlemstallet synes å ligge mellom 1,5 og 2 mill. eller bare en knapp prosent av befolkningen. Partiforordningen i de forskjellige republikkene sender delegerte til det kommunistiske partiets kongress, som hittil har vært samlet 18 ganger, sist i 1939. Partiet ledes av sentralkomiteen, pertiskretariatet og det politiske byrå. Under sentralkomiteen sorterer kommissjonen for statskontroll og kommissjonen for partikontroll. Stalin er siden 1922 generalsekretær i partiet, den viktigste stillingen.

Organisasjonen av Sovjetunionens lovgivende, bevillende og utøvende myndighet gikk inn i 1936 ut fra en sovjetkongress hvor de enkelte republikker hadde representanter. Når kongressen ikke var samlet, ble dens myndighet utøvet av den sentrale utøvende komitee, østskalt eksekutivkomiteen. Når den ikke var samlet, utførte komiteens presidium dens oppgaver. Folketingsrådene, som blir utnevnt av eksekutivkomiteen, har den utøvende makt. I 1936 ble forfatningen noe forandret, bl.a. ble sovjetkongressen, som før skulle sammenkalles hvert år, avskaffet. Eksekutivkomiteen ble til "Sovjetunionens høyeste råd" med den høyeste lovgivende og kontrollerende myndighet. Dette rådet er, som tidligere eksekutivkomiteen var, delt opp i et forbundsrad og et nasjonalitetsrad. Forbundsradets medlemmer velges direkte av unionens borgere med et deputert pr. 300.000 innbyggere. Nasjonalitetsrådet settes sammen av et visst antall representanter for hver forbundsrepublikk. Mandattiden for medlemmene i det høyeste rådet er 4 år. Rådet trer sammen to ganger om året.

I tiden mellom Rådets møter utøves dets myndighet av Rådets presidium. Det har dog ikke anledning til å skape lover eller legge skatter, men kan under visse betingelser oppløse Rådet og utkryve nye valg. Kalinin er f. t. presidiets ordfører. Mens den bevillende, lovgivende og kontrollerende komitee ligger hos Rådet og dets presidium, ligger den utøvende makt hos folketsrådene, som blir utpekt av det høyeste råd og som f. t. består av 30 folketsrådene (ministre). Stalin er ordfører og også forsvarsminister, mens Molotov er utenriksminister og Stalins nestkommanderende.

Ved forfatningsendringen i 1936 fikk enhver sovjetborger som er fylt 16 år stemmerett, uten hensyn til rase, nasjonalitet, religion, utdannelse eller tidligere virksomhet. Før hadde bare de stemmerett som livnærte seg med sine egne henders arbeid og hvis nærreste forfedre hadde gjort det samme. Men folkets innflytelse er illokal begrenset fordi det bare kan stemme på de kandidater som kommunistpartiet setter opp.

Partiet har beskyttet seg godt. Foruten spesielle GPU-tropper (minst 100.000 menn) er også ordenspolitiet militært organisert. Det utgjør sikret 250.000 menn. Hæren hadde like til 1942 et politisk befal ved siden av det militære for å sikre partiet mot militærrokk. Innen et regiment eks. var det en militær regimentsjef og en politisk regimentsjef. De militære leders ordre måtte kontrastsigneres av en politisk befalhavende og å være gyldig. I 1942 ble det politiske befal opphevet, og hæren fikk en allitær ledelse.

Stalins maktstilling innen Unionens ledelse er først og fremst sikret ved hans stilling som partiets generalsekretær og den stramme disiplin som råker innen partiet. Lenge hadde Stalin bare denne stilling, nå har han nå overtatt posten som ordfører i folketsrådene og under krigen har blitt øverstbefalende for den russiske hær.

Disse opplysninger, som er hentet fra en svensk bok "Russland i krig", Sven Herman Kjellberg, viser at Russland ikke er noe demokrat i vestersk forstand. Men det er grunn til å håpe at de demokratiske bestemmel-

ser i 1936-forfatningen ettervert vil bli satt ut i livet.

Den norske regjeringens informasjonsbyrå melder til svenske aviser at general Rendulic prøver å sende 7 av sine 16 eller 17 tyske divisjoner i Norge til Tyskland. 2 av disse 7 divisjoner har han alt klart å få i vei.

Rendulic førte med seg 7 divisjoner fra Finland for å forene seg med de 9 eller 10 som alt var etasjonert i Norge. Han måtte helt og holdent stole på jernbanene, fordi de norske sjørutene har ligget under stadige angrep fra britiske og norske fly og overflateskip.

Et av spørsmålene i det Svenske Gallup-instituttets siste opinionsundersøkelse lød: "Hvordan ser De på Sveriges skilte den nødlidende befolkningen i Nordnorge all den hjelp vi kan, selvom vi derfor må skjære ned våre egne rasjoner, eller skal vi bare hjelpe slik at vi ikke behøver å pålegge oss noen innskrenkninger, eller skal vi ikke hjelpe i det hele tatt?" Svaret var at 81% ville gi "all den hjelp vi kan", 16% sa vi ikke må lide for det selv, 1% ville ikke gi noen hjelp i det hele og 2% visste ikke.

Tusen norske skip.

Den norske journalisten Eise Lindbæk har utgitt en bok "Tusen norske skip", hvor våre sjøfolk dels selv beretter, dels blir intervjuet om hva de har opplevd under krigen. I det følgende gir vi et par utdrag fra boka.

I innledningskapitlet skriver Eise Lindbæk bl.a.: Tyskerne har trengt inn i Danmark. Tyskerne har trengt inn i Norge. Radfene kom med riktighet til tusen norske skip. - Hvalflåten var på vei hjem med dyrebare olje. Et norsk fartøy i konvoi, på vei hjem for første gang på 3 år. Noen sjømann henger over relingen og stirrer ut det grå landet - som det stjer frem. Alle ombord har med presanger til koner og forloveder. Hjem til Norge igjen. - Da kommer signale fra ledaren i konvoien: Konvoien skal snu! Presangene til den hjemm er ennå ikke kommet fram. - Delos velkjente kringkasting har plutselig fått ny stemme: alle norske skip beordres til tysk eller nøytral hav for å stå til disposisjon for tyskerne. - Av tusen norske skip var det ikke et eneste som adlød ordren fra Quisling. En norsk skipper sier: "Vi anså ordren for så dum at vi ikke engang tok den som en forulempning". - Spørre ble hvor enkelt sjømann gjennom rulleten lovte 5000 kr + 3 års lønne hvis han ville komme hjem. Men ennå har ikke Oslo radio meddelt at en eneste sjømann har vist seg.

9. april '44 et norsk skip i Kjøbenhavn. Det fikk tysk prisemannskap ombord. 1/2 år senere var fartøyet i Głaskow. Fartøyet som var utstykket, hadde klart å bryte gjennom Skageraksperringen, gjennom tysk kontroll, mine og orlogsskip. Loggboken har ikke et ord å si om denne badrifert. 9. april var det mange sjøfolk i Norge. Mange ble brunget til å sølle for tyskerne. Vefen til Tyskland går langs Sveriges kyst. Det går ikke mange dager mellom hver gang det meldes fra Sverige: norsk sjøfolk har kommet seg i land fra tyske skip, i livbåter, på flåter, svømmende, kange druknet. Man de slapp i alle fall vakk fra tyskerne, de fikk vise hva de kjempet for. - Ved våpenstillstanden mellom Tyskland og Frankrike sommeren 1940 ble hundrevis av norske sjøfolk gående ledige i Frankrike og Nordafrika. Så snart de forsto hva meningen var - at de skulle gå ledige så lange krigen varte - begynte de å røre på seg. De rømte tross alle forbud og trusler. De ble grepet og kastet i fengsel. De delte seller med kokainsuglere og andre forbyrtere i Dakar. De havnet i et elendig arabertingsel i Totuan. Flere flyktet i en sellduksbåt over åpne Atlanter. Forfagendet ble betraktet som det rene selvmord, men den skrøplige ferkostas kom frem. - Norske besetninger i de franske kolonier ble satt i konsentrasjonsleir og lokket med løfte om å få reise hjem. De måtte bygge jernbaner for tyskerne i Sahara, glødnende sol og sand; Noen døde, mange ble syke, ingen vrigte å reise hjem. De amerikanerne østover kom, hadde over 3/4 av nordmennene klart å komme seg vakk. Resten hadde forstøkt, alle som en, man var blitt grepet. Bortført 3000 mann er gått under med norske skip i denne krigen. De er

omkommet på vei til Muransk eller Malta, Manila eller Guadalcanar. De tropper som først nådde frem til invasjonen av Madagaskar kom fra et norsk skip, det første skip som la til kales i Casablanca under invasjonen var norsk. (Også første skipet på Antwerpens havn var norsk). At de allierte vet å verdsette det som norske sjøfolk har utrettet, har vi et utall beviser for. Mest kjent er en ytring av Admiral Land, ordfører i USA's maritim kommisjon, i en tale til norske sjøfolk i sept. 1941: "Jeg tror det var et britisk tidsskrift som sa at den norske handelsflåten var like mye verd for de alliertes sak som en million soldater. Det er ingen overdrielse: dere er verd mer enn en million soldater".

I et kapittel i boka behandles de norske båtens eristaende innsats ved utskiplingene fra Dunquerque og Calais m.v. våren 1940. "Man kan si hva man vil om de norske sjømennene", sier en kaptein på en av disse båtene, "de kan være vanskelige å ha med å gjøre. Men hvor stolt var jeg ikke over nordmennene i Calais. De var modige og hjelpsomme. Og jeg måtte lo de jeg så en av fyrbøtene, som tilfeldigvis hadde vært litt kringelvoron, komme skrovene oppover landgangen med en skrikende liten pike på armen og en liten gutt i hånden. Å se hans kløsete forsøk på å trøste den skrikende ungen var rørende. Nordmennenes rette jeg viste seg under bombangene, Alt detrivielle som ofte skaper misforhold ombord, forsvant. Alle ble sveiset sammen til et norsk samfund som satte sin åre i å hjelpe den skrekklagne menneskemassen i farens stund..."

For sjøfolkene er det selvfølgelig å gjøre sitt beste. De tenker ikke over det. Mordahl Grieg, som kjente dem bedre enn de fleste, skriver i et kapittel: "Ellers tror jeg at man ombord på norske skip helst vil slippe store følelser, i all fall store ord. Offervillige og heltetog - nei. Jeg har mange ganger måttet tenke på en sønn i den beste sjømann som er blitt skrevet, "Telfun" av Joseph Conrad. En matros har stått ved rattet uten avløsning i minst 24 timer. Han passer jobben sin så fortreffelig at skipperen gjerne vil han skal fortsatte. Derfor spør han matrosen, som ikke har sagt et ord hele døgnet, om han kan holde ut lengre. "Ja", svarer matrosen, "hvis ingen snakker til meg". Stumme gjør sjøfolkene sitt arbeid. De vet bedre enn noen annen at jobben må gjøres. De har stått og står i første linje i kampen mot nazismen..."

En læge beretter: "Januar 1942: Nordatlanten. Storm. Om 3 dager er vi i New York", sa kapteinen. - Så kom torpedoen. Fartøyet krenger voldsomt. Det har fått dødsstøtet. Livbåtene settes på sjøen. Vi kan ikke se noe, vi driver akter over, arbeider som gale for å bli klar av propellen. Siden gjelder det å komme bort fra skipet - vi ror så svetten strømmen. Snøen pisker oss i ansiktet. - Styrerinnen tar ledelsen, gjør istand et drivanker, rigger opp en mast av årer, lager ror, organiserer. Vi døles opp i 3 vakter på 5 menn, hver vakt på 3 timer. 9 menn er så syke at de ikke kan arbeide. - Og så begynner kampen for redningen. Vi styrer mot Newfoundland i vår skrøpelige søllbåt. Selve båten er bra nok, men roret er brukt, masten står midt i båten, latinsellet slår og tyngdepunktet ligger foran masten - der ligger de syke under presningen. Og dit søker fri vakt for å få litt vann og ly for stormen.

Dagene går. Den ene er lik den andre, 3 måltider - 3 skipskjeks med noe kjøttpyll og 1/2 glass vann er vår dagsrasjon. En natt regner det. Vi åpner munnen mot regnet og samler noen munnfuller. En dag ser vi fugler "Kristiansand" påstår det er landfugler. Vi er altså nær land. Ja, en kvell ser vi fjell i det fjærne. Det er 5. dagen. Vi er fulle av forhåpning og glede. Men det var ikke land. - Første maskinisten klarer det ikke. Han har lenge vært syk, han er urelig og rasor, vil opp, vil ut. Vi holder ham med makt. En natt dør han. Vi tar av ham uldtrøien og begraver ham i sjøen. - Tonen ombord er rolig. Begynner noen å jamre seg, blir hen trøstet og oppfordret til å holde kjæft. Stort sett er alle i godt humør. Visserlig ser det ofte kritisk ut. Bølgene truer mange ganger med å velte båten, men styrerinnen spytter mot sjøen, og det hjelper. Vi snakker om andre skip, om andre mennesker, om hva vi skal drikke når vi kommer i land. En skal ha et stort glass melk, en te og en kaffe. Ingen vil ha sprit. - "Kristiansand" utbryter: "Dette er 3. gang jeg er blitt torpedert. Jeg begynner å bli lei av det nå". Det er ikke ment som onnosshet engang.

Ett er sikkert - alle er innstilt på å komme i land, og alle gjør sitt beste. Alt deles broderlig. Sigaretten går fra mann til mann. Ingen tar 2 drag.

Siste natten og dagen før var forferdelige. Stormen var verre enn noengang før. Jeg føler det som om jeg sitter et eller annet sted opp i luften og ser ned på de andre. Vi holder på å kranse flere ganger. Rølgetoppene vipper inn over båten. Vi må ha to mann som øser. I de verste timene står rommannen med ansiktet vendt bakover mot bølgen. Bølgefeltet kommer rullende mot oss med en fresende skunkant. Det er dødens hånd som griper etter oss. Men styrerinnen klarer båten. Han orker snart ikke lengre, hendene er stive og uten følelse, fulle av blærer og åpne sår. Men han står ved roret til han får avløsning. - Vi legger oss til å hvile under seilet og sovner. Ut på natt i roen noe seg. Jeg vet ikke hva jeg våkner halvveis, kjenner meg slapp og trett og nesten varm. Skal akkurat til å sovne igjen, men så går det plutselig opp for meg at jeg holder på å fryse ihjel. Med de krefter jeg ennå har igjen, reiser jeg meg. Men "Alesund" og "Duffy" er alt på vei mot øvigheten.

Plutselig en dag så vi en flyvemaskin. Vi ble som gale, viftet med årene og klur og skrek og ropte. Flyet "dukket" over oss. Det har sett oss, det har sett oss. Og senere kom jageren. Varme hytter, varm kaffe, bulljong og sigarettér så det sviglet for oss. Ombord på jageren døde skitene. Han hadde holdt ut hele tiden skjært han var syk. Men han ville leve, ville gjennomføre sitt oppdrag, og viljen var den stimulans som holdt blod omløpet igang. Da redningen kom og han ikke lengre behövde å bruke sin vilje, falt han sammen og døde. Det var den 9. dagen. - Dagen etter kom vi andre i havn. Så forunderlig trygt det kjentes å stå på fast grunn igjen."

Men snart er det ut igjen. Mange sjøfolk har mistet livet, andre har mistet helsen. Men snakker man med dem plejer man å få høre akkurat det samme ønsket: "Bare jeg snart kan få komme ut igjen". - De vil ikke svikte saken, de vet at ofrene er nødvendige.

Luftforsvarets innsats i året som gikk.

Våre jageravdelinger, som siden D-Day vesentlig har engapet mål på bakken, har skutt ned 28 tyske fly, antakelig skutt ned i og skadet 12. At antallet nedskutte fly er betraktelig mindre enn i 1943, skyldes at jageravdelingene det siste halv år praktisk talt ikke har vært i kontakt med tyske fly. Jagerne, som nå er utstyrt med bomben, har som sin vesentligste oppgave blitt bombing av mål på bakken, tyske kanonstillinger, fabrikker, lokotiver og forsyningstransporter på landveiene. Også er enkelte flygende bomber skutt ned.

Liksom våre jagersquadrons har også våre rekognoseringsavdelinger i Coastal Command nesten fordoblet antallet operative flygøtmer. Etter at tyskerne måtte flytte sine ubåt-baser fra franskokysten, har norske avdelinger hatt en rekke vellykkede angrep mot ubåter. 2 er sikkert senket, 2 sterkt skadet. Hertil kommer et stort antall rekognoseringssturer etter tysk skipsfart. Under disse operasjoner er 5 tyske fly sikkert skutt ned.

Et antall norske besetninger har deltatt i Bomber Command i angrep mot mål i Tyskland og tysk-okkupert område. Enkelte av våre flygere har mer enn 60 bombeturer og er tildelt høye britiske ordener.

Norske flygere er fortsatt ved britiske night-fighter avdelinger. De har skutt ned en rekke tyske fly og flygende bomber. I Transport Command har norske flygere deltatt i stor utstrekning og bragt et stort antall fly over Atlanter eller videre til fjernliggende steder praktisk talt over hele verden.

Under krigen er det inntil 31. 12. 1944 tildelt det norske luftforsvarets personell 511 utmerkelser, hvorav 114 britiske og 4 amerikanske. I 1944 er det tildelt tilsammen 267 utmerkelser, hvorav 61 britiske.

Den britiske hælgedegeneralen Thomas T. Maddington er utnevnt til sjef for den forbindelsessesdelasjon som skal representere ULRPA i Norge etter landets befrielse.

Mappe 93
Ekspl. 5
A
Dato 2.45
A 75038/45
Lnr.

De konkrete oppgavene.

Vi har sagt det flere ganger: Også den norske sivilbefolkningen, som ikke tilhører de organiserte hjemmestykker, har en viktig rolle å spille under befrielsen av vårt land. Den norske overkommande slår fast i en veiledning som ble sluppet ned fra fly for en tid siden: "De hemmelige organisasjoner har sine bestemte oppgaver, og de vil få sine ordre. Men alle kan være til nytte på sitt vis..."

Alle kan være til nytte på sitt vis. Kanskje spør en alliert offiser akkurat deg om veien. Da gjelder det at du kan distriktet som din egen buksetomme. Kanskje blir du bedt om å løpe med en viktig beskjed. Da gjelder det at ferren er i orden. For det kan bety meget at den beskjeden kommer fort fram. Hver kvinne og hver mann kan yte sitt store eller lille bidrag til frigjørings.

Javel, javel, sier den ivrige og offervillige borger. "Men kan jeg ikke engang få vite eksakt hva jeg skal gjøre, og hvorledes jeg skal forberede meg?"

Vi skal i tiden fremover peke på en del oppgaver idet vi for en stor del bygger på veiledninger fra overkommande. Det bør kanskje først sies at hjemmestykene er en del av den organiserte hjemmefront under His ledelse. Sine militære ordre får de fra forsvarets overkommande. Deres øverste leder er forsvarssjefen, kronprins Olav, som militært står under SHAEF (Supreme Headquarter Allied Expeditionary Force), ellers er han ansvarlig overfor kongen og regjeringen.

Vi ber deg løse disse veiledningene godt, diskutere dem med dine venner og følge dem til punkt og prikke så du kan bli mest mulig effektiv når frigjøringskampen begynner.

I et direktiv rettet F.O. (Forsvarets overkommande) følgende oppfordring til det norske folk: "Den tyskkontrollerte pressen og kringkasting vil bli brukt til å spre falske opplysninger og beskjeder når høvet byr seg. Det er derfor viktigere enn noengang før at alle nordmenn må få viktige og pålitelige nyheter i denne siste fasen av krigen. Framfor alt må nyheter fra den norske og allierte overkommande nå fram til alle nordmenn som i forbindelse med pålitelige venner og gi dem eksemplarer av meldingene til videre utdeling. Husk at utdelingen idag må skje med den største forsiktighet for ikke å sette Gestapo på sporet. Men vær klar over at distribusjonen av nyheter og veiledning i en akutt situasjon kan komme til å måtte skje mer apert forat de skal bli kjent tidnok f. eks. ved oppslag i treppoganger, ventrom, offentlige befordringsmidler osv.

Nazistene vil utgi flere og flere falske instruksjoner i form av "illegale" aviser og på andre måter. Som regel er det lott å gjennomskue disse forfalskninger fortil innholdet er så tydelig, men vær likevel på vakt.

Dann lyttegrupper med venner som har et radioapparat til rådighet. Prøv å ordne dere slik at dere får med alle utsendingene ved å ta lyttingen i vakter. Skriv ned de viktigste begivenheter, mangfoldiggjør og del ut korte klare veiledninger er mer verd enn krigsnyheter, skjært der er også bra å ta dem med om mulig. Gjendriv alle falske rykter eller andre prokorsjoner fra neilhold så snart dere for kjenenskap til de faktiske forhold. Skriv ned om maddelelsen kommer fra radioen eller fra en fbi avis.

Husk at muntlig spredning av nyheter kan komme til kort. Tyskerne kan lett komme til å bruke denn måten til å spre falske nyheter. Hvis du ønsker å spre kringkastingsmeldinger, må du være helt sikker på at de kommer fra en av de kjerte stemmer over Londonreddeon. Send dem da videre i skriveform."

For vår del vil vi bare føye til: Slå ned på rykter med hård hånd. Vær også oppmerksom på hvor lott det er å glemme eller blande sammen. Hvor ofte forteller ikke folk som "har hørt selv" høit gale nyheter.

UKEN SOM GIKK (25. - 31. Jan.)

Ostfronten byr fortsatt på de store sensasjoner. Russernes resultater i offensivens tredje uke er like imponerende og like betydningsfulle som i de to første, og det er fremdeles ikke noe tegn til at tyskerne har kunnet samle sine opprevne styrker og etablere noen fast front. Imens faller det ene viktige strategiske punkt etter det andre, og sett fra tysk side må situasjonen i øst minne betenkelig om et sammenbrudd.

Det er naturligvis ennå mulig at det vil kunne organiseres et forsvar og kanskje settes inn motoffensiver langs Oder mellom Stettin og Breslau. Tyskerne skulle ennå ha styrker til det, selvom tapstallene nå begynner å bli høye. Etter de to første uker meldte russerne om 255 000 fagne og 86 000 fangede tyskere, tall som etter de siste dagers voldelige kamper og sterke fremrykning nok sammenlagt kommer opp i ca. 1/2 million mann. Dertil er henført 1/4 million mann avskåret i Østpreussen, og det er mulig at det videre er ganske store grupper som befinner seg mellom og bak de russiske angrepsfiser, med nokså problematiske chanser for å slå seg tilbake til hovedstyrkene vestover. Etter de oppgaver som forelå om de tyske styrker i øst for offensiven begynte, skulle det stå igjen omkr. 1 million mann av østarmeen, og det kan stemme ganske godt med russerne opplysninger nå om at de regner å ha ca. 100 tyske divisjoner fernn seg (den gjennomsnittlige mannsstærke i de tyske divisjoner er nemlig redusert til 10-12 000 mann).

Det er en anelig styrke, som ikke er sett ut av spillet i en håndvending. Spørsmålet er bare om russernes reservertarmy - som sikkert har slått alle beregninger overende - vil gi tyskerne tid til å gruppere seg på tilfredsstillende måte, og om ikke tapet av de verdige mengder materiell tyskerne har måttet etterlate seg under sin fluktlignende retreat vil bety en meget følelig svekkelse av slagkraften. Det skal meget til for i lengre tid å kunne bremse opp de sterke russiske armegrupper som nå velter vestover inn i selve Tyskland over en 800 km bred front.

Erbringen av Øvre-Schlesia er det viktigste strategiske resultat russerne hittil har oppnådd. Ved en omgående bevegelse over Tarnowitz-Gleiwitz omklamret marskalk Konjovs styrker Industriområdet fra nord og vest, og ved ukeskiftet falt de store fabrikkbyer den ene etter den andre: Hindenburg, Reuthen, Kattowice, Königshütte, Bendzin, Sosnowice o. s.v., samtidig som det viktige Dombrowa-kullfelt ble ranset. Dette er en seier som vanskelig kan overvurderes. Slik som den tyske rustningsindustri er blitt emfingert under krigen, representerte Øvre-Schlesia med sine nesten intakte anlegg en like viktig faktor som det bombeherjede Ruhr (se nærmere om produktjonskapasiteten i artikkelen "Stortysk kjemeland" nedenfor). Er av hovedstøttene under det tyske krigsapparat er slått vakk, og selv om det p.g.a. lagre ennå kan ta noen måneder før folgene blir synlige, er det ingen tvil om at uten den sterkt utbygde schlesiske industri, kan ikke Tyskland føre noen langvarig krig. Det er karakteristisk at man har gått til et så drastisk skritt som å hente ned fra Danmark til Tyskland 50-60 000 tonn kull som tidligere var sendt dit opp.

Som flankestøtte for Konjovs armegrupper i sør har Petrovs styrker rykket vestover langs Karpatene og støtt inn i det sørlige Schlesia, og truer her Industri sentrene Teschan og Moravsko-Ostrava (Mährische Ostrau).

I Nedre-Schlesia har Konjovs høyre fløy, svinget vestover gjennom slotteløndet, og står nå langs Oder hele veien opp til Breslau, hvor det kjempes i forstedene. På flere steder har russerne også formådd å opprette bruhoder på vestbredden av Oder over denne strekning, og de oppledes nå for videre offensive bevegelse.

Sjukov truer Berlin, og Stettin ved sitt stormløp over slattene på sentralsnittet. Her er Russlands kraftigste panserarmé og dets betyd-